

بایست که اینک نیز اولاً جاغدن بیک دله رکت
میزبیدن کتره بالطفیف دیکل اول کتره لایعلم
نه خلق و هو الطیف الخیر و کلاً اول البشک نیز
اولاً جاغدن رتوبان معلوم اول کتره و الله رکت
محرره

بر قاضی ارغندة نقی - طبعه کوندر دکن
مکتوبه صورتی

راجب روحم. ولده فتوحتم. او غلام نوحم بعد سدهای
 قرة عینی قرة سببمی. عترة زینبی شکله کلامی
 علم مرسل و اشغاله انیسر اول. اهل طایفه کوریه مطای
 سور مغال یازا اکتامل عار. اکانه کیم وار علم تمامی
 فارسی کوزبو اهل انکور بوز. افصح ناس اول عرب العجمی
 بلد و ملک اکره عتور سکی ملکیت. ایلمیو برده حاضر عامی
 وقت نماز ایت محقق نیاز ایت. خالق ایدایت کوز ایت تمامی
 کند و کنی کوز و کس و سیکیم. غلغلله و برده سوز کلامی
 نیک و اکره مقرر لطیف ایت. ایلمیو رداصل مر ایمی
 چو غ و اکره ایزه بلد و کس ایزه. سنده اید سار اولیه عامی
 طایفه طایفه کور اولو اکتله. سوز می و کله کوریه مطای
 لطف و اذله مستط و بکله. قنده ایت یوقله صلح و نظامی
 صالحه یار اولو یو یو جار اولو. دینکده و از اولو یو یو نامی
 علم مکره ایل مقرر. صکره تکره. نتم تمامی.

اسم النمل من حاد ص قواد
سدمان نصف رجل حاد

فصل في لطائف الالحاد

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

والله اعلم
والله اعلم
والله اعلم

فقرناها سلمنا ولا آتينا
مع ولد و جبار
فأعلمين يا رب سبحان و يا رب عظيم
يا رب و يا رب محمد صلي الله عليه

وایة ابراهيم عليه السلام
اذا جن من خلقة الله نعم وصفاته
الفهم بفتح الفاء
يا كبريم يا كريم

Hasan Hānī P.
722

قال عليه السلام من سلك طريقاً يلتمس فيه
سكناً الله تعالى له طريقاً إلى الجنة صدق عليه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين • والصلوة على نبيه محمد وآله
اجمعين • فان العبد الضعيف الحقير **وبعد** حسن
عبد الله الفقير عفى عنه يقول لما رايت في طلاب العلم
جهداً عظيماً في طلب العلم واكثر ميلهم الى تعلم تعليمهم
الا انه يقع لهم الضجرة في تعلم اسبابه والكثرة في تفهم مباحثه
ارتأت ان اشرح لهم شرحاً يفتح ابواب مفصلات المبرومة
ويعالج معضلات الكنومة • مستعيناً بالله اليسر كل عسير •
وهو على ما يشاء قدير • نعم الولي ونعم النصير • **والا يخفى**
من الناظر فيه انه اذا اراد ان ينظر شيئاً فليتنظر الى حروف
الحرف من اى حرف ثم فيها على ترتيب الحروف والله اعلم
باب الالف يا طالب العلم يا شر الوركاء يا حروف نداء
لطالب العلم يا شر الوركاء اى الزم الوركاء لان الوركاء اصل
عظيم في طلب العلم فالعلم بالوركاء ايسر تحصيله واكثر
تأثيره وجنب النوم اى ابعد عن النوم لان النوم غفلة توشى
فالتعلم في الغفلة والوقت غير ممكن فان مقتضى العلم يقتضى السهر
ثم اردت ان اترك التسرع في التعلم حيث قال واترك التسبعا
قالوا بالترديد والعطف وترك التسرع في التعلم اصل عظيم

كوتى

انما كما قيل من سأل العلم حين يتعلم على التسرع يقول يا اجمع الى
ايه ادخل فانك قد اشتغيت واشتيت بطنتك من الطعام فاعنت
الى كائنات خالياً بقدر رأس الابر فيعود مسخاً ثم يخرج واوام على
الدرس لا تغارقه اى لا تغارقه عن الدرس في اى مكانه كان في السراء
والغراء لان العلم يزبد بالدرس ويبقى ويقتدر في قلبه كما اورده العلم
بالدرس قام وارتنقاً قام اى ينظم وارتنقاً ايرتفع عن محل
الجل كمال المشاعر فاستنابيت علم نورسيت كزير ظلم جمل فتاد
مردبادرس وراى كشدا زير ظلم انتن ان العلم والطيب كلاهما
لا ينهيان اذا هما لم يكبرما اعلم ان في بعض النسخ وجدت قوله
والطب فمذا غلط فالصحيح الاول لا ينصحان يعني ان العلم
والطبيب اذا لم يكبروا بهما لا ينفع تعليمه لطالب العلم ولا ينفع دوائه
لمريض لانهم لم يكبرما الاستاد والطبيب ولا بد لطالب العلم من الاستاد
استاذوه والمرضى لطبيبهم فاصبر لداثك ان جفوت طبيباً
اى فاذا لم نصبر لدوائه المر اصبر لداثك ولا تشكك لاحد منه
يعنى اقمع لمركك وظمير الراء راجع الى الداء وافنع بجركك
ان جمعت المعلل اى ان كان قد افاك معكك وانت لم نصبر
لجفاة فادهب وافنع بجركك فانك ما تتعلم قط بهذه الحصلة
قوله يا طالب العلم الزم الوركاء واجبر النوم واترك التسبعا

سنة اعدك

تقدم ذكره واجهرك قوله الجاهلون موت قبل موتهم
والعلمون وان ماتوا فاحياء يعني انهم كالموتى في حياتهم
قبل احيائهم يعني انهم عاقلون قبل موتهم لحقيقته فاذا ماتوا
يشبهون عن الغفلة فاذا ينحسون الايام فترات في حياتهم
في حياتهم بالغفلة مثلهم كالموتى وان كانوا في الحيات اتا العالمون
فانهم احياء وان ماتوا بالحقيقة لانهم مشهورون في الاسر بذكر
الخبر فان من يذكر بالخبر بعد موته فانه حي او هو العالم يستخلف خلفه
من تلاميذه فانهم ما داموا في الحياة يذكرونه وبعد مماتهم شتم
سلسلوا الى آخر الدورات قوله اوصيك في نظم الكلام بحسنه
اي اعطيت بحسنه اشياء في نظم الكلام وهو ان ترعى في كل كلمة
كلامك ومحله فانه الحسنة بصوتك عن التلوه والخطا في الكلام
وعن الملاله والتدانة بين الخلائق ليس كنت الموصي الشفيوع
مطبعا اي التشرط الموصي فاعله الوصية الشفيوع صفة الموصي
الشرط معك يعني ذي شفقة مطبعا هذا شرط الموصي يعني اوصيك
ان كنت مطبعا للموصي الشفيوع يعني ان قبلت الوصية التي
اوصيك من شفقة عليك لا تغفل سبب الكلام بنون
المشودة من نهى الحاضر زيادة النون لتأكيد التثنية في النهي
عن الغفلة في سبب الكلام يعني لا تفعل في الكلام عن سببه

3
في اي سبب ورد وهل يناسب كلامك لهما ام لا ام فيه لياقة
لها ام لا وليست عن الكلام الذي لا يليق فيها لانه رتب مكثرا
لا يعرف اسباب الكلام ووقته اي وقت الكلام يعني لا تفعل عن
وقت الكلام وقد قيل فيمن لم يراع وقت بيت ومن لم يعرف
اوقات الكلام ككلب اكل من رخت الشجر بالفارسي
انكس كه رعابت نكند وقت سخن را او فزره همي خايد و رز
چك از عقيلش وانكس كه نداند سبب گفتن حوولا او فزره همي
خايد و رنك بود نقاشن والكيف اي كيف هو احسن او اقبج
ولا يرد بلا فكر والكم اس مقدار الكلام يعني لا تتكلم مكثرا ولا مقللا
لان المكثرا يمت القلب ويضعف اللسان ويستقبح في
نظر السامع واما التقليل من حد الكلام مذموم بل يكون سببا
للغضب والمقت ولا بد للقابل ان يتكلم بقدر الحاجة حتى يوترك
حاجته وحاجة السامع ولا يدع شيئا ابز ومقطوعا فان ذلك
جعل فتيما ولا يقول بالايجاز فانه سبب المقت والشتيم والذم
فاذا تكلم فبكلم مفصلا وبيانا وعبانا فان ذلك دعاء
لخبر وذكر خبر وغيره ولا تغفل المكان يعني لا تتكلم في وسط
الكلام لانه جهالة محض وسبب الغضب والخصومة مطلوب هذا
القولان في زمان كان اخوان عالمان سخا بآبائهم المحبة قد مر

عمرها بالعيش الرضي تما وقع بينهما طلاق ففعلوا فكانا ذوات
يوم جالسين فتحا وراوكتما وقال احدهما في وسط كلام الآخر
فتحا حملا ففعلوا وتخاصما وتضاربا وتقاتلا ففتربا اخرا بالخبر
واخرا بالسكين فماتا وبقي منها تمثيلا جميعا يعني فزوا الذي
اوصيك التامع يعني جميع خمسة وقبل جميعا اكا ينفك عند جميع
احل العلم وانه اعلم قوله اذا ثبت ان تلقى عدوك راغما
الغنى بلقى الغنى اذا التقى شيء على الارض بالفايض فكذلك عدوك
اكا حاسدك الذي بحسدك في العلم وغيره لان الحاسد عدوك
قوله اكا حاركونك ترغم انفة على الارض اترغم هو الاستفاط على
بوجهه ويحترق فيها وتقتله وتحرقه اكا اذا ثبت ان يقتله
بالهزم وتحرقه بنار الغم وبعدها بمعنى واحد فرم العلى الغاء لشرط
يعني اطلب الجاه والمنصب وازد من العلم الواو للعطف
فانه اكا ان او كان للتحقيق اول الشرط فكل معنى في هذا
من ازاد علما زاد حاسده غما اكا يزيد الحاسد غما حتى يهلك منه
قوله وزوا العقل لا سلم عن حائل يعني لا سلم عن
ازالة لانه ضده وعدوه والمراد من زوا العقل ذو العلم
يسومه ظلما واعنانا يسومه سام يسوم سوما يعني هلكه
والسوم عكبين كرون ظلما اكا ايزاء باللسان واليد واعنانا

بكمه الالف وسكون العين مصدر من الثغيب وفي اللغة الاعنات
هو طلب الذلة والخطا في القول والفعل يعني ان الجاحل يطلب
قوله العالم وخطاؤه حتى يهلكه باذنه وانما من كان عاقلا فيعرض
عنه فلا يتكلم فانه ككالب ان قبت لا بدعك امنا بلر بجحد حتى
يعضك ومن لم يقيد فيسلم عنه قوله فليختر السلم على حربه
اكا فاذا بوديك احبب السلم اكا الصالح وقيل السلم الخلق الحسن
وقيل السلم الحليم على حربه اكا على جداله وبحنه فليختر السلم لانصا
ان صانا الانصا السكون يعني لاوم على السكون ان صانا
ويكتب النون في الانصا الاول موصولا بالصاد وفي الثاني يكتب
النون منفصلا عن الصاد هكذا ان صانا لاني وجدت في بعض
الشيخ موصولا انصا فهذا غلط الكاتب لا يكتب كذلك قوله
اكا لك نفسا شترى ان تعزها اكا اني اعلم ان نفك
نريد ان تجعلها عزيزا مكرما بين الخلق فليست الغاء للتشبيه
مثال العزة حتى تذللها ضمير الهاء راجع الى النفس يعني انبه يا احمق
فانك لست مثال العزة حتى تذللها في طلب العلم والمال وكسب المال
فاذا تذلت في طلب فانها تعز كون للاوام والنهي حافظا
اكا عال للاوام ونواحيه ممثلا للاوامه ومجتنباً عن نواحيه
وعلى مقصود مواظبا ومحافظا وصاحب معنى واحد وفي مواظبا اي داما

في تصنيفها بالطبييات في غير الارض والسموات
الكل كما قال الله تعالى

على الصلوة ومحافظة على اوقات الصلوة كما قال الله تعالى حافظوا
على الصلوة والصلوة الوسطى الا واطلب علوم الشرع واجهدوا فيه
يعني اطلب العلم الذي يعرف به الدين والشرع وكيفية العبادة والصلوة
لله واجهد على طلب العلم وقيل لفظ الجهد لاحق بلفظ الطبييات يعني اجهد
في طلبه وتحصيله واستغن عن اطلب العلوم من الله تعالى كلوا من الطبييات
من الرزق وقيل العلم النافع والا قول اولي لانه اورد طلب العلم
اول حيث قال واطلب علوم الشرع واجهد على طلب الرزق الجلال
انما لانه اكل الطبييات كالعلم فان قلت لم قدم طلب علم
طلب طبييات الرزق مع ان الرزق سبب الحياة وطلب
العلم لا يكون بدونها فاذا ينبغي ان يقدم الطلب في الرزق
على العلم كما في قوله تعالى كلوا من الطبييات واعملوا صالحا
وكلوا من رزق الله ولا تعثوا في الارض مفسدين قلنا لانه لا
يطلب طبييات الرزق من غير العلم فحجب تقديم العلم على
الرزق لانه سبب لطيباته والله اعلم وفيه ابحاث تصر
فقيرا محافضا يعني ان ان كنت مواظبا على طلب العلم ورزق
الحلال ليقوى به على الطاعات والطلب تصرفه في علم
الفقه وحافظا في مسائله واستل من الركب حفظ حفظك
راغبا اي بعد ما صرت فقيرا محافضا استل الجود من الله

تعا من اللبلاء والنوائب والمعصية ويحفظك في حياتك راغبا
لفضله وهو العلم يعني لزادته وقيل معنى حفظك اي دوامك
في مدة حياتك راغبا في طلب العلم النافع فالتة خير حافظا اي
فان التة خير الحافظين سدم على من يتمني بظرفها قيل
التسلام بمعنى التحية وقيل السلام هنا بمعنى التسليم وانما معنى
التسليم يقارنتم الى فلان اذا سلم بشي كالاداء ويقال فلان
مسلم في المحرم من يتمني بظرفها يتمني بنوئين بعد اليم و
سكون الياء يعني جعلني ذو منية بحسنها وفي بعض النسخ
بالتاء بعد الميم ايضا وبالنون بعد التاء يتمني كما يتقربني اليها
يعني يجعلني بحسنها بظرفها كما بحسنها بالطاء المعجزة
ولغة حذيرها بفتح اللام وسكون الميم مصدر من لمع الى بياض
عذريها ولكن طرفها الدمى النظر الطرف بالطاء المهملة
النظر يحون العين يقال بالفارسي كرسه والواو فيه عطف
الى من يتمني سبني واصبني فتاة ملبية سبني اي
جعلني امير افشيا بحسبها وقيل بمعنى جعلني واصبني اي
جعلني ذو صباية اي منية يعني عاشقا فتاة ملبية
اي امرأة شابة ذات حسن ملبية تحبها الاوهام في
كنه وصفها الاوهام الاوهام يعني لا يستقيم في فكر حذيرها

وصفها كما يشغني فقلت ذريني واعذريني فأنني ذريني
 أي انكرني ودعي في حالتي واعذريني أي اقبل عذرك فأنني
 ما ادر بك في هذا الوقت فأنني مرهون بمصرع الثاني
 يشغف بالغيب العجيب اثبات المحبة في القلب كذا في اللغة
 يعني اني قد اخرجت محبتك عن قلبي وجعلت محبة العلم
 في قلبي مثبته يعني لتعلم العلم وكشف مسائله ولي في طلب العلم
 والفضل والتقى أي الورع مرهون الى الغنا يعني ولي غنا بكسر
 الغين المعجم والقصر يعني اني ما احتاج الى غناء الفانيات
 بوجود طلب هذه الثلثة في قلبي غناء الفانيات بكسر الفين
 والدة بالفارسي سرود وسراييدن والغانيات فاعلة الغناء
 بالفارسي سرانيدن كان يعني ان لي غنا منهن وعن غنا
 منهن وعرفنا بفتح العين للمهمله وسكون الراء للمهمله راجحة
 طيبة وقيل بفتح الفين المعجم حلية النسوان يعني ان لي غنا منهن
 وعن خليم وزينتهن وقيل بضم العين المهمله حلية النسوان
 البر والاحسان يعني ان لي غنا في طلب العلم عن برهنه واحسانه
 يعني وفانته التي وهذه المعاني تصلح لهذا اللفظ فيهما واعلم
قوله اذا تم عقل المرء قل كلامه وايقن بحق المرء ان كما مكشراً
 يعني اعلم من غير شك ان من يتكلم كثيراً يعني فاضلاً عن حاجته

فانه احمق كما قيل **فارسيا بيت** عاقل انت كه نكويد چو كجويد
 كويد اندك كويد واهما كه كجويد بكو والنطق زين
 للمرء والتسكوت سلامة من كل آفة وبلاء لان مبداء الالف
 هو اللسان فاذا نطقت فلا تكن مكشراً لانه سبب
 الذم والنفرة فح لا يكون النطق سبب الزينة قال الشاعر
 مانت على سكوتي مرة واحدة ولقد ندمت على الكلام مراراً
 انتهى **باب الباء** واكثر الصلوة بلا دعاء كرم النبي يرمى
 في الذباب النبل السهم يعني مثل من يكثّر الصلوة بلا دعاء كشأنه
 يرمى السهم بلا صاب الذباب هذا محال جداً كما قيل بالفارسي
بيت انك بعد از نماز نشينده همچنين كفته اند اهل لباب
 همچو انكس است كه مي خواهد كه بيزي زند چشم ذباب
 كمرسد تير او بچشم مكش يا بد از حق جزاي او بشواب
 عبادة جاهل بغير علم كقراطس أي كما غدرته بلا كتاب
 أي بلا كتابه عليها ان كنت تبغى العلم واحله أي ان تطلب
 وتختار العلم واهل العلم او شاهد أي حاضر هذا صفة العالم
 والعلم يخبر عن غائب أي يخبر عن شيء غائب اعلم ان المراد عن غائب
 اما ان يكون معنى اللفظ لان معنى غائب فكما هو غائب يخبر عن
 غائب او يكون يخبر عن المعاني التي مضت من قبل الزمان او

او كان المراد الحنة والثر لا ثرها غايبا اليوم فالعلم بخبرها
او كان احوال القلب والباطن وغيره عن الغايبات فالعلم
بخبر عن جميع هذه عن فريزاهة كاهن مشتملة في ذلك اللفظ
وفيه شيء لا يخفى عن العاقل **قوله** واعتبر الارض باسمها
واعبر القاصح بالصاحب يعني بعبر الرجل الارض باسمها
يعني اذا قيل لاحد كيف الارض ان كان يقول ذو دوحه فيعرف
ان فيها اشجارا واشجار مشمودة وان كان يقول فرج او
مبته فيعرف ان فيها ليست نباتا مليحة بل فيها نبات ذكك
وارض صلبة لا يصلح الترع فيها فكذا يعتبر القاصح
بالصاحب يعني بالمصاحب ورفقاء لانه المرفق بك بالصاحب
كما قيل الطابع مسرقة يسرقه طبيعة صاحبه يعني من افعاله
واخلاله وكما قيل ان الطابع مؤثرة اي يؤثر لصاحبه **قوله**
اذا العلم اعلى رتبة في المراتب اي ان مرتبة العالم والعالم اعلى رتبة
من المراتب الدنياوية ومن دونه اي اسفل وادنى منه
عز العلى في المراتب اي مرتبة العالم اجل ومرتبة المراكب اسفل منه
المراكب جمع مراكب يعني رئيس الفكر بالفارسي سر عكبر كما قيل
فارستابيت ويزد مهراتب علوم دولت ديني اين حجة نواست
وان چوشب تاريك فذل العلم يبق عزه متضاعفا يعني

يعني ان عزه يبق مدة عمره متضاعفا يعني ان العلم ان العلم
عزوه وفضيلة من الله لك فاذا زاد عليه بزيد عند الله عزه
ودرجته ومن عزه الله لك فهو عزه ايضا عند الناس ومن لم
يعزه ولم يفصله ليس بانسان كما قيل **بيت** انك ويزد ديش
نباشد علم چيز حسست حيواني كه ييززد يك بشير علم چيزي
باشد از فضل خداي حركه داند عزتش باشد عزيز وقيل للبر
منها الذكر بالخبر بعد مونه لانه كل يذكرونه بالخبر متضاعف عزه
وفضله وحسنه عند الله وعند الناس قيل **بيت** كنز بحر دعاله
عزت نغمي اقتد زوك زانكه ذكر خير او رونو دهر بر عزتش
انتهى وذل الجهر بعد الموت تحت التراب جمع تراب يعني
لا يذكره احد في هيريات لا يبر جو مداه من ارتقى بهيريات اربعد
من البعيد لا يبر جو مداه من ارتقى اي صعودا على ضميرها وراجع
الى من ارتقى المد يفتح الميم بمعنى الفاية يعني ماله الرجاء في ان
يبقى ذلك الرجل في هذه المراتب الى اخر عمره لان في بين يديه
عقبة الموت والعز عزنا قوله ارتقى مرهون رقى ولي الملك
والي الكتاب رقى اي السلم بالفارسي نردبان ولي الملك
اي صاحب الملك والى الكتاب اي امير الفكر سلك المعنى
يعني ان من يصعد على سلم السلطنة والامارة ماله الرجاء

ان يبقى سلطنة السلطان وامارة الامير الى غايته وغرو واضر حيايته
لانه ربما يسقط عن رخاياه في قليل من الزمان بالعز او الموت
لانه ان من يكون سلطنة الى اخر عمره اعترضه الكثير من الاحزان
عن اخر العمر اخر الرجاء وغاية الامل فهذا لا يكون انما عثرة اهل
العلم يتضاعف في حياته وموته ولا دخل فيه لاحد غير الله تعالى
قوله سألني عليكم بعض ما فيه فاسمعوا اي شاكتب عليكم
بعض مناقب العلم ودرجة العلماء ومنقبتهم فبني حصر عن
ذكر كل المناقب هذا جواب عن سؤالي وقد تفرغ لغيره لم يكتب
جميع مناقبهم فجاوبه عن مناقب كل المناقب اي معنى عجز
عن ذكر كل منقبتهم قال صاحب المبالغة في مناقبها لانه اظهر عجزه
حين لم يطلع الى عدة عثرة واعضا حصة الكل الا نبذة هو
النور كل النور يترك عن الهي الهي عبارة عن لا يركب
طريقه من الظلمة فلا يعرف وجه طريقه الا بالضوء وكذا نور
العلم يهدي صاحبه على ظلمة الجهل وعن السلوك الى سلك
المنهيات بل طريقه المستقيم اعلم ان المراد من الهي هنا
الذي ذكرناه لا الذي خرج عينه لانه لا يركب في الليل والشرار
كما قال الشاعر سواء عند اعمى في عماء سواء الليل او ضوء
النهار وذو الجهل من الدهر بين الفياض يعني

8
انما الى اهل بئر عمره بين ظلمة الجهل والعصيان وكتب في
بعض النسخ من الدهر يفتح اليم والذال يعني في مدة عمره
يكون بين الظلمة وفي معنى الدهر اقوال كثيرة الا انه يستعمل
في هذه المكان بمعنى مدة عمر واحد وهذا احد اقوال الفياض
جمع غيبه اي الظلمة هو الذروة الشما يعني جبل عظيم
تحمي بالحاء من الحاية على صيغة تعضي يعني تحفظ او تصون
من التجا اليه اي الجهل العاصي ويمشي وفي بعض النسخ
يمشي بمعنى يصير اخا في النواصب اي شدايد الدنيا ونكباته
نه ينشئ اي بسبب العلم لا يجد النجاة من النار والناس
في غفلتهم به يرتجى اي بسبب العلم يكون ذار جاء الى رحمة ربه
والروح بين الترائب وهذا ما بين الصدر والخلقوم اي في
حال كون الروح بينها به يشفع الناس من راح عاصيا
اي ذهب يعني نقل من الدنيا الى العقب وهو عاص من وجه
المعصية بالطاعة لا بالكفر الى ذكر النيران الذكر اسفل
طبقة من النار النيران جمع نار شر العواقب العواقب
جمع عاقبة اي بشر العاقبة نعوذ بالله ومن رامة اي طلبه
رام اليه اي الحوائج كلها ومن حازه اي جمع العلم
بالدرس والقراءة وقد حاز كل المطالب اي قد جمع حوائجه

كلها هو المنصب العلي يا صاحب الخي بالجميم بعد الحاداي
صاحب العقل انما للتمية اي اذ انك المنصب العلم هو هو
المنصب اي ليسهل عليك ان يترك المناصب الدنياوية
كلها فان فانك الدنيا وطيب نعيم اي ان لم يكن لك
من الدنيا منصب او مطلب نعيم منها ففقدت بالفين العجز
والضاد البعجة تغيث العين اذا مر عنه بالفلة والتجاءل يعني
لا يشكك ان تصعد مرتبة الدنيا بعد ان سقطت عن رتبة
اخرى وفي بعض النسخ بالصاذ المرملة يعني اشكر الله تعالى لك
ولا تحزن لغوت الدنيا عنك ونعمها فان العلم خير مما يقاب
اي خير العطايا واحسنه فان مواهب العلم خير من مواهب
الدنيا والله اعلم ما نقول وكيل باب الشاء لكل الى شاء والعل حكا
اي كل شاء وكل شىء الى شاء والعل حركات اي الى طرف الدخنة
العل حركات يجهد لنيل العلى سواء كان في العلم او في مرتبة الدنيا
ولكن عزيز في الرجال اي قليل نبات في حركتهم الى العلى
ومن كان له النبات في جهده فيفضل البتة والله اعلم
باب الدال تعلم فان العلم زين لاهله وفضل وعنوان
لكل الحامد وفي بعض النسخ ونحو وعنوان لاهل الحامد
العنوان اقول كل شىء والعنوان هنا بمعنى العلامة لانه

اول ما يكتب في النشور والطوار فيقال له عنوان ايضا لوقوعه
علامة له وكذلك اهل الدنيا مدروسون بالعلم ومعلمون بالحلم
وكن مستفيدا اي جالب الفائدة كل يوم زيادة يعني ذو
فائدة اليوم على فائدة الاس واسبح بالفارسي شناعة كره
في بحور الفوائد تفقه فان العلم افضل قايد وهو ان ياخذ
من لجام الفرس ويجتره خلفه وهذا مرهون بالتثاني يعني ان
العلم يقيد الرجل الى البر والتقوى وهذا العلم اعدل قاصد
لا اعتدال الاستقامة القاصد المرشد وقيل الطريق المستقيم
يعني انه افضل المرشد الى الطريق المستقيم هو العلم الهادي
الى استنارة السداد السنين بفتح السين الطريق هو الحصص
ينجي من جميع الشدايد فان فقيرا واحدا متورعا
اي ذو ورع اشتد على الشيطان من الف عابدين اي
اشد راعيا لها واشد فها كما ورد ان في زمان نبي من الانبياء
اتي في باب مسجد فراهي الشيطان الرجيم في باب المسجد فقال
وعني يا سوار الله ان لا يترك عظيمه فانظر في المسجد فنظر
النبي عليه الصلوة والسلام فراهي رجلين احدهما ينوم والاخر
يصلي فقال يا نبي الله ان لم اخف من الشائم لا طفتي المصلي
طرفة عين يا نبي الله ان عال الشائم عالم عامل والمصلي جاهل

فان انتبه العالم يكون جهدي خاسرا باسر قوله من طلب العلم
للمعاد اي من يجهد في طلب العلم ليتخذ زاد اليوم القيمة
فانه فاز اي بالفضل اي بالعلم من الرشد اي الى طريق
رشيد وطريق انشد ابو حنيفة ربح اما في بعض الكتب
روى هكذا من طلب العلم للمعاد فهو له افضل للمعاد والعلم
فيا لحسن ان لطالبه ما يحرف نداء وقيل للمتعجب لكثرة خسران
من طلب العلم لنيل فضل من القباد اي لطالبه الجاه والولاية
والنقد على الاقران قوله لا تصحب الاكسلان في حالته اي
في اي حال كان لانه كرم من صالح بفاد اخر فيفسد
غدو كالبليد الى الجليد سبعة العود بالفارسي بويدين يعني سريع
التير الجليد السراب وهو الذي يرك في البعيد كانه ماء يقال البزكي
سبعون البليد الجاهل لسكت المعنى يعني ان الجاهل في حال
السراب فاذا راى السراب يظن انه ماء فيميل اليها فيفشل
طريقه المستقيم وهو لا يجد ماء فيندم على فعله لانه ان طريقه
عليه كالجمر يوضع في الرماح فتجد ان يكون نجا يعني كما ان الجاهل
يفسد طريقه برؤية السراب وكما ان الرماح يفسد الجمر بوقوعه عليه
فكذا يفسد صحة النفس لعالم صاحب معه اخذ العلم حزمة المستفيد
اي كمن يحزم لمن يحصل له منه الفائدة او كما حملت الى من استفاد

10
منه يعني فكذا يجب حزمة العلم على من يطلب العلم كما يجب حزمة
الاستاد عليه واذم دوس يفعل حمدا اي بافعال حسنة واخلا
حمدة واذا ما حفظت شيئا اي مرها حفظت من العلم شيئا
ان شئت بقاءه في حفظك اعده اي كثره بالتكرار ثم اكده
غاية التاكيد اي احكم بغاية الاحكام ثم بعد ما اكده علقه اي كتب
ذلك الشيء كالتعود اليه اي يكون لك الامكان الى اعادته الى الى
تكراره والى دوس على التاكيد اي ما دمت حيا لا تترك مرها رتبة
ذلك القسط من تعودك على قلبك اما ان لم يكتب ذلك شئت
بشيء جديد فلا تانس على زواله عن حفظك لانه ينزل في زمان قليل
مصراع العلم صيد والكتابة قيد قيد صيدك بالقبول
الموثقة ومن الحاجة ان تصيد غزالة وتتركها مثل الحليمة الموثقة
اي مثل امرأتك التي طلقها الموثقة المحكمة الغزالة الضبي وانه
اعلم واذا ما امت منه فواتا اي اطمأن قلبك على ان لا
يفوت عن حفظك فانتدب اي فاشرع والاتباء بعدة
اي بعد الذي حفظك بشيء جديد من العلم مع تكرار ما تقدم منه
يعني لا تهمل الذي حفظته بشيء جديد من العلم بل يكون
شروع علمي الى جديد مع تكرار ما حفظته واقتناء لسان هذا
المزيد الاقتناء الا ذخار والمراد الكسب التثان الامر يعني كسب

فائدة لامر السبق الذي زبدة على ما حفظه المتعلم والذكر الثاني
بالمعلوم الذكرة المباحة التبعي من لغة النكاح وحط اللسان
وسمى البيا وقيل في بعض النسخ بالي التبعي لبعث قلبك بالذكرة
لا تكن من اول الفهم يعيد لا تكون بنوك المشددة لتأكيد التشبيه
لذا كرا والنهي اي اول العقل والفضل يعني لا تكن من اكرتكت
الامع دوى العقل والعلم لان في تراكمهم فوايد كثيرة ومن ذكر
بالستغناء لا يخفى من الخصومة **قوله** الا كتمت العلوم انشئت
حتى لا نهتراء الغاية لا تترك نفسك يعني لا تحصل لك من كنم
العلم شئ غير جاهل ولمسبب يعني لا خصوصية الجزالة وهاهنا
واحد ثم الجئت اي بعد ما كنت جاهلا لا بد عوكت
بحسبك بل يلجؤك في القيمة **قوله** انك تهت في العذاب المشد
نفوذ بالله الترهيب علو النار بالعارسي زبانه اثنى وقيل بالفا
مكان ملهفت اي تحت **قوله** انك تهت في العذاب المشد
اي يا هذا اي يا من بنام ويا فلان اليكم تنال الليل كم عددتي يعني
الي ان زمان تريب النوم والعمر اي والملازمك بنفد وانت
في الغفلة **قوله** بجدة لا بجدة كل مجد بجدة كبر الجيم اي بجهد كثير
لا بجهد بفتح الجيم وجمعه اجداد وقيل الجدة ايضا الفنى يعني لا يكون
للمجد في العلم وغيره بسبب الجدة كل النسب العالي وبسبب الفنى

11
وكل من يجتهد وان لم يكن له جدارا وان لم يكن له فلس احملاته
رب **قوله** عالم ورب ذى نسب عال جاهل فهل جتد بلا جد مجد
فهل الاستغناء من الامكار جتد بفتح الجيم اي الطريق الى الوصول بمجد
في العلم وغيره الا بجهد كثير **بيت** هجج كس رايند بان علوم
نبود چون بسعي وجهد وصوره كس رايند هم زحق بود اتاه اطلبوا
العلم كفته است رسول هركه كجوششى بجواهد يافت نام او
يو الهوس بود بو الفضول هركه بجهت سعى پايه خواهد يافت
مغنى كفته اند اهل عقول هيجنا شئت كه قصر مشيد راه بن در روزنى
ككند خور هركه باسعى خواهد كه روده ماندا و درخت
پايه ملور **باب** التواضع بافتى فالجهل عار اي ندامة ولا
يرضى بها الاحمار اي بالجهل وفي الجهل قبل الموت موت لا صله يعني
انهم موفى قبل موتهم التحقيق في عدم علمهم ووجود جاهلهم فاجسادهم
قبل القبور قبور وقبورهم اجسادهم قبل قبورهم الحقيق فان امراد
لم يجي بالعلم متيت اي لم يجي قلبه فلبس له حين النشور لنشور
اي حين يبعث الخلق من قبورهم النشور البرات من النار **قوله**
يا طالب العلم فاجتهد بالليل والنهار يعني الى تحصيل العلم
فان تحصيل العلم بالجهد والتكرار اي تكرار السبق فلان لكل
شئ افة وافة العلم ترك الجهد والتكرار الافة كل ما بدعه

وريد ان يعنى عالم الذي يربك طرقت الحق يعنى مفسد الحق لان العالم
الفاسد في العلم يفسد الحق والخلق واما اكبر منه اى من العالم
الفاسد حائل متشكك الشك العباد من كبر فساد
منه العابد الى اهل التذ لا يعلم كيفية العبادة لانه لا يتبعها
سعل فعلاينا في الاسم حتى يكفر باعتقاده البهانة احسن ومحبوبة
عند الله وبأكل حراما على خلقه انه حلال مما فتنة للعالمين
عظيمة يعنى ان العالم المفسد والعابد الجاهل فتنة عظيمة
في الدنيا بافساد الاسوار والاعتقاد وفي الاخرة بافساد الاعمال
والاطراد عن الرحمة بسبب افسادها في الدنيا ففوز بالله لمن
برها في دينه تيمسك اى ياخذ بقولهم يعنى انهما مفسدان
في دين من يقتدي باقوالهم واحوالهم ولا يفسد الا في دين
من لا يمتسك ولا يعمل باقوالهم التبعية واعمالهم الفبيحة
قوله الليل طويل فلا تقصره بئامك اى لا تنم في الليل حتى تقصر
الليل في عينك بل بقدر ما يذهب كسل النوم والنهار مضى
فلا تحذر به بانامك يعنى يا طالب العلم لا تنم بالليل الى طلوع الفجر
ولا تكدر النهار المضى عليك بمعصية الله تعالى الى الليل فان
كنت كذلك ففي اى الوقت تغفل عن عبادتك الى الله تعالى
لما قيل بيت اى كهى حسبي حسبي تا بر ايد افتاب روز روشن

والتبعية هم يبرى در موقوفيت روز جم چون شب ز عصبان و شب
يتره تراست پس کدام وقتى هم ايد بفكرت آخرت باب اللام
نزود من الدنيا مفكك راحل اى احضر الزاد فانك في قليل
من الزمان ذاهب من الدنيا يعنى اعمل عملا صالحا وبادر
المبادرة المسارعة في المصالحه يعنى لا تدع العمل على التأخير لانه
يمكن ان ينزل الموت في هذا الليل لانه فان الموت لا تشك نازل
ولا يعلم احد في اى وقت ينزل والامراء وان لا تشتر قد عاش
سبعين حجة اى سبعين سنة ولم ينزود للمعاد الجاهل اى
ولا يحضر الزاد ليوم القيمة لجا على انك كاذب قوله ودنيا كظلمة وانك
الحرص بعد ما مرهون علمت بان الظلم لا يبرأ وفي بعض النسخ
لا تشك نازل انما الدنيا كظلمة نازل يعنى مثل ظل الذي حين
يغيب الشمس والمضي له او كصيف بات ليل اى نام ليل
في مكان فارتحل حين طلع الفجر ولا يجف الا الصراخ الا ان تميل
بالدنيا والثاني بما فيها او كنوم اى مثل روياء قد راه نائم
فاداهب النوم بطل اى زار ماراه قوله كم من حساء ولم
من ندم كم كلمة يشير الى العدد يعنى كثير من الفجر والندامة والى قيم
اى جمعا قوله اى تظهر للانسان من كسرات ايات عن كسر
في البحث اى عليك الحذر على الكسر في المناظرة وايضا عليك

الحذر عن شبه فيما قد علمت أنه حق أي علمه باليقين وقد
شكك عنك سل امر من سار سبل بتخفيف العزة فيها وفي
بعض النسخ قد سئل علمه أي منع ولم ار في المخطوط أي في الامور المتوار
والشئون اشد وقعاً أي اشد واقعا الواقع الامر الحادث
واصعب لو والعطف بالفارسي دشوار من معادات الرجال
من باب فاعل الاثنين أي عداوة الرجل بالرجل فهذه اصعب
واشد في الامور قوله هي الدنيا اقل من القليل وعاشقها اذل
من الذليل نص سحرها قوم أي يكونون اصم من استماع قول الحق
بسحر الدنيا وتعني أي يكونون عمياء عن الطريق المستقيم فترسم
الذين اصم واعم مختبرون بلاد ليل أي لا يعلمون الى اين يذهبون
ذلة للعالم بالنزاء الخطأ بضربها الطبل نوع من الملاهي ومنه الهاء
في الضرب راجع الى النزلة يعني اذا اخطأ العالم يشعره الى ما هو عليه بقدر
ما يطيقونه كضرب الطبل واما الذلة الى ما هو عليه من الضرب
اذا اخطأ الى ما هو عليه من الضرب قوله ويضحكوا له لمحتبرهم بها
يا نفس يا نفس لا تترقي أي لا تكسر عن العمل في البر والاحسان
والعدل يعني لا تكسر عن اداء هذه الثلاثة في الكمال أي في
الزمان الذي ملك الاجل والاندع للفناء وبعد الفناء وكل ذلك
عمل أي عامل بالخبر مغتبط أي ذو فرح وصاحبه الحسن

وفي كل بلاء وشامة ووقع في بعض النسخ سوم بفتح السين
للهمة النزلة والخذلان والحقارة كل ذلك كسر أي من بكسر
عن العمل قوله رضينا فسمه الجبار فنيا أي رضينا لكل قسمته
لنا أي قسم الله لنا علم والاعداء مال أي للكافرين فان المال
يعني عن قريب أي في قليل من الزمان فان العلم يبقى لا يزال
يعني يبقى على صحايف القلوب والورقات وتعمده على طالبه قوله
لا يزال أي لا يزال من عند صاحبه فهو عند صاحبه قوله وكفى
بلذة العلم والفقه والفهم واعلم الى تعلم العلم والتفقه والتفهم
وباعثنا أي سببا وقيل محضنا وسفريا للتعلم وغيره للعاقل
يعني ان من كان عاقل لذلة العلم سببا لتعلمه وتفقهه بل هو الناس
فرا بعد قرن البلاء الامتحان يعني امتحنت الخلق في قرن كنت
فيه الى قرن الاتي القرن الزمان وقيل ثمانون سنة وقيل ثلثون
سنة وقيل بلون بمعنى بلغت ولم ار غير حصار أي متكار الذي
يخيل الناس بالفور والفعل أي يجمع يعني المرائي وقيل عاجبه
نفسه وقال أي مجاد سواء كان قوله حقا باطلا ونفت
مرارة الاشياء طرا الحرارة طرد الحلو طرا أي جمعا يعني مترجما
بعد اخرين وما للنفث ذقت شيئا اتمرا الكاشدة مرارة السوار
يعني السائل بالبريم رابت الحق الحق أي رابت واعتقدت

ان اكثر حقوقه واليقاد اداء من سائر الحقوق حق المعلم اي حق الاستاذ
حتى قيل للاسكندر رضي الله عنه حق المعلم احترمت ام حق الالذ
قال قال حق الاستاذ لانه سبب الحياة الفانية والعلم سبب الحياة
الباقية ولان الاب يغفر عنى عند الفرع الكبر والعلم الاستاذ ياخذ
بيدك يعني علمه واني اعلمت ان من الحقوق واجبه حفظا
اي اداء على كل مسلم ان يحفظ حقه فقد حق اي لا يبيع ومحل
ان يهدى اليه اي للمعلم كرامة له لا اداء الحق لان حق المعلم لا
يمكن ان يكون مؤقيا بل كراما له لتعليم حرف والهدى الف درهم
لان حق تعليم حرف واحد لا يكون بدلا بشيء من الدنيا كما
قيل تعليم حرف واحد خير من الدنيا وما فيها وقال علي لم الله
وجهه انا لا اطيق اداء حق حرف واحد ومن علمني حرفا
صيرني عبدا ان شاء باع وان شاء استرق قوله أخى
بمعنى يا أخى ان أخا العلم اي العالم حتى يذكره في اللسان
بالخير خالد لا ينسى ابدا تقدمت وان كان اوصاله
اي مفاصله يعني عظامه تحت الشراب رمم العظم رمة
فهو رميم اي صار ترابا والترم بالكسر الشراب وذو الجهريل
ميت وهو ماي والحي اهل بمش على الترمي اي على الارض
يطلق على النض ان من الاحياء وهو عديم اي ميت

قوله ولم ارق عيوب الناس عيبا اي اشتد عيبا من العيب
كنقص القادرين على التمام اي كعيب من يقدر على اتمام
شيء فبينة ناقصا واجد قوله بقدر الكثرة تقطى ما تروم
اي بقدر المشقة والترجمة على صيغة المجهول يقطى ما تروم
اي ما يطلبه وتريد ومن رام الشيء جمع المنية يعني السرايا اليوم
اي من كان حاجة يسير الليل واتباع الحداثة اتمام
التشابة فاغتنمها اي اغتنم التشابة لان في التشابة
مكنة وقدر وقابلية لكل شيء وكل صفة الاكلمة التنبيه
ان الحداثة اي التشابة لا تدوم على قدر اهل العزم ان القصد
ثاني العزائم المقاصد والمطالب وثاني على قدر الكريم
الكريم جمع مكرمة وهو العطاء للتكريم يعني بقدر ما يكرم
وتعظيم في عين الصغيرة عظيمة كل ما فعله ويرى عظيم الامور
في عين ذك الرتبة العالية صغيرا ولا تعجل بامرئ واستمر
اي داوم على تحصيله فما صلت عصاك كستدتم صلى بضم الصاد
المرحلة وكسر التام وتشديد الباء صلى التمجيد اذا اراد ان
يستقيم بالتكبير والنج بالاعناء كستدتم اي النج
الذي نبت وداوم على ذلك العوج حتى عظم فخ لا يقبل الاستقامة
بالنار وغيره فكذاك داوم على ديك بالاستقامة بيت

بیت هر که در خردی کند او ترک لعب و در بزرگی اش ادب
 از وی بخاست رانکه جوی کر چو خشک و کهنه شد او بنا
 نبشته نبود هیچ راست و فی بعض النسخ کستفیم و هو الاصح منه
 یعنی الشجر الذی نبت علی الاستقامة لا یمرق بالتار و لا یختل بلسان
 الاستقامة **بیت** جو دایم در سر بر راست خوند خرد زار
 هر مانش نسوزد نه بینی چو پیر چون راست باشد بزد کار و
 هم نارش نسوزد و وجده فی بعض الكتب مسطورا هذا
 هذا **البیت** **بیت** تو چو بر راست زان شود ریغ می داری که
 باکشش و وزج بر بند مردم راست . قال العلم یومر فی قلب
 الصغیر کنش الح کما قبل **بیت** علم کو در که را گفت اهل نظر
 انه فی قلبه نقش الح **قوله** فعار تم عار تم عار کمره للتاکید
 شقاء المرء من اجل الطعام یعنی ندامة و حسرت يوم القیمة
 ان یكون شقاوته بسبب الطعام یعنی کفران نعمه و غیر **قوله**
 اذا ساء فعل المرء ای ان کان فعله سوء قبیحا ساء ظنونه
 ای یسوء ظنه فی حق الفیر و صدق ما یعتاد ای ماکان له
 عادة من توهم ای فی تفکده مثلا ای من کان کذا با و عتادا
 و ابا الکذب کما یخبرونه با حبار سدیة و اقوال صدیقه فلا
 یصدقانه کذاب کما هو کذاب **بیت** هر که کذاب بخود عادت کند

لغته

یاد نکند کسی با راستی هم زبرد عتادی او کرستی راستش
 کو بزدانند راستش و عادی محبة ای یگوید و الم حبة بقول
 عدا بقول عدا و محبة ضمیر الیهاء فی قوله عدا راجع الی المحبة
صبح و اصبح فی لیل من الشک مظلم ای بدخل الی الصباح بشک
 شد ظلمة من اللیل او هو یصبح من اللیل و هو ذی ظلمة من الشک
بیت دو کس را دوست نبود در جهان یکی کذاب و جاد
 کشت دیگر بقول دشمنش کذاب ناپاک زند بر دوستش
 شک بر سر زبده داری و ای هم دشمنار دران فکر است
 که کس رای رسد **باب النون** ان الیهوی لیهو الیهوان
 بعینه الیهوی مراد النفس لیهوای ارادة الیهوان ای الحقاوة
 و الذلة بعینه ای بذاته و بنفسه و ضریح کل هوی الصریح
 السقوط ای کل من یسقط الی اعطاء ما سئاله نفس
 صریح یهوان ای ساقط الی الحقاوة و الذلة **قوله** الا لاتال
 العلم الابیستة ای الابیستة اشياء **سما** نیک التبع
 للاستقبال عن مجموعها بیان ای عن الستة جمعا دکاء
 ای ذکاوة و ذکاوة بالزکاة زیر کاک و حرص یعنی بحری
 شد اید الی العلم و جهد کثیر الی التعلم و اصطبار ای الصبر
 الی جفاء الاستاذ و المواقع فاصطبر من باب افتعل اصله

اصبر قلب الشاء طاء لانه اذا وقع حرف من حروف الالف
في فاء افتعل يكون تاؤه طاء كما وقع في اصبر وبلغه
الكاف وقال البعض عيشا رضيتا وقبل مرادهم وجهها
من وجه الاشتقاق باللفظ وارشاد استاذ اي برشد استاذ
الي ما يبداء من الكتب والماحق وايسر له من العلوم والتلخيص
يبداء بكل ما ياذن له استاذ وطوار زمان اي عمر طويل
لا تخضع للخلق في طمع يعني لا يجوز ان تخضع وتتواضع
لخلق من الخلق لطيفة شيئا لانه فان ذلك اي الخضوع
مرسنة في الدين اي سب اهانة عند الحق والخلق يعني
مذموم في الدين فاستروا الله يعني لا تواضع للخلق
فاذالم يبق لك التزوا فاطلب من الله تعالى حزانته
الغيب فان ذلك اي حزانته بين الكاف والنون اي بامرو
كن متميت اي كنت تريد وترجع الى تمسيتي اي ان
تصبر فقيرها مناظرا اي مباحثا بغير عناء اي بغير سلاء
ومستقة في العلم وذلك غير مستر فالجنون فنون اي انواع
فهذه الامنية نوع من الجنونية وليس ككتاب الماردون
اي ليس مستر ككتاب المال واجتماعه من غير مستقة تحملها
اي صبرت لبلاؤها فالعلم كيف يكون كيف للاستفهام الاكثاري

107
الاكثاري يعني كيف يكون اقتباس العلم من غير مستقة يعني
لا يكون ووقع في بعض النسخ تحملها بغير البناء بعد التام
اي تكلتها يعني بوقس اقتباس العلم على اقتباس المال
فانه لا يكون الا بالمستقة فكيف يكون اقتباس العلم من غير
مستقة ولا تراجموا الورى اي لا تناموا الا من كان خير
الخلق قليلا من الليل ما يراجمون اي ينومون في الليل
قليلا استعمل نصيرين الحسن اي اطلب العون والقوة
من الله تعالى من كل علم يحزن اي يجعل من كل علم حزنه وقبل
استعمل بالغيب العجزة يعني لا يحتاج نصيرين الحسن الى العلم
الذي هو سبب الحزن في الدنيا وسبب الندامة والحسرة في الآخرة
وهو الامة ذلك الذي ينفي الحزن اي العلم الذي يحتاج اليه الحسن
هو العلم الذي يذهب الحزن في الدنيا والعقبى وما عداه الى غير
هذا العلم باطل لا يؤتمن لا يعتمد عليه باب الرها والفقدانفس
شيء اي اجس شيء وافضله انت واخوه للفد يعني ليوم
القيمة منه يدرس العلم يدرس مفخرة اي من تعلم العلم ويدير
لم يدرس اي لم يخلق بالفارسي كرهه نشود مفخرة جمع مخ
يعني المخنرة من الافعال والجننة من الاخلاق يعني لم ينس
لم ترجل بعد موته بهذه الافعال والخصال من ذكر الخير والثناء الحسن

قوله واجهد نفسك لتعلم ما اصبحت تجهل اى صرت جاهلا بها
 ووقع في غير هذا الكتاب بهذا قبل على العلم واستقبل مفاصله و
 فاؤل العلم اقبال واخوه اى اوله واحده دولة وسعادة لاحله
 فاؤل دولت العلم هي دولة الدنيا واخوه ولته دولة
 القبري قوله للعلم شرط ضمير الجمع الى العلم يعني شرط
 العلم لمن حزمة بكسر الهمزة اى من يجزئه ان يجعل الناس كلهم
 بيت شرط اكرهتني كراهة خادم علم پیش اهل فضل هو كبر
 علم بک خدمت کند گفت هر کس که مرا خادم بود اهل عالم جمله
 انش خدمت کند قوله ومع المراد اى انكره لانجزة على فعل سوده
 اى لا تعطه الجزاء على فعل من التسوء يعني لا تعذبه لانه سبب
 اى لهر ما فيه في الدنيا ما دام سود خلفه لا يخرج من العذاب وما هو
 من افعال العبيد بسبب اخلاقه الذميمة في الاخرة من وجه العذاب
 والفضاحة عند الله تعالى للمحسن سيجزي باحسانه اى الى الله
 والى خلقه والمسيء اى يفعل التسوء سبب في الاخرة مساوية
 اى مقابلة وما يفعل من التسوء قواء تنزع عن القبيح ولا تنزوه
 اى يبعد عن القباح ولا تنزوه ومن اولية اى جعلته والياء وحسا
 حسنا تنزوه في المحبة معه ان كان يحبك سبب في عذوك
 كل كيد اى مكر اذا كاد العدو فلا تكده اى لا يحمد الى ان كده بمكر

بيتي یکی باتو چو مکر کز و آغاز نوزان پیش بدوی کند محبت
 وی دشمنی چو مکر خواست بر تو بحوک تو بمکرش یکت حضرت
 قوله اليس من الحسن ان لياتنا للاستفهام الاكثاري نمر
 بلا نفع اى بلا فائدة فيه وبلا عمل صالح بل نمر بالفطنة ونحسب
 من عمره وهو بحسب وبطلان ان هذا من عمره ما حوى العلم
 جمعا من احد من الانس والجن لا اى لا يجمع انفسا ولو مارسه
 الممارسة المجادلة الى النهاية انما العلم عبق غوره اى نرايته
 فاذا كان كذلك خذ من كل علم احسنه اى احسن العلم باب لام الالف
 من شاد عيشا رضيا يستفيد فيه اى بالعيش الرضى في دينة
 ودينه اقبال اى من شاد في جوده عيشا رضيا حتى يرضى منه كل
 انسا ويستفيد بذلك العيش دولة الدين والدنيا فليظفر بالقوله
 اى فليعلم الادب ممن كان فقيرا ولينظر الى ما وونه اى احقر منه حالا
 يعني لا يتكبر عليه لاقباله قوله اتخذ اللبل جملا بفتح الجيم الابل لكن
 ندرت به اى سبب العلم املا اى مرادته قوله من شاد ان
 اجنوى اى ان يجمع اماله اى مرادته جملا بضم الجيم اى جميع ما
 يريد فليحذر للشرط لبلا في دكرها اى في وصول مرادته
 ومقصوده جملا اى الابل اقلل طعامك كي تخطى بها اى تكون
 واخط ونصيب بها اى بتقليل الطعام سهر الى الفاسق بيدارك

ان شئت باصاحبي ان تبلغ الكمال يعني ان يزدركون عاملا **قوله** حرص على صفة الامر يعني اجهد على كل علم بعد ما فرغت
من واحد تبلغ الى حد الكمال لا تنف عند علم واحد كما يعني
لا تكون عند تعلم علم واحد كسلانا يعني اجهد لتحصيلة وغيره فالتخل
بالفارسي ونبور تاجون من كل فاكهة وانه تاجون المرعا اذا
يتلطف التمر من الشجر بالفارسي جردن بجميع من كل ربحان وفاكهة
اياك بالحق هدين اي عليك ان تعرف حقيقة وحقوق هدين
وهو الشمع والعلا يعني كل ما جمع التخل من انواع الاشجار والاشجار
والغواكه حصل من جميعها اثنان يعني الشمع والعسل فان فيهما منفعة
كثيرة فكذا لك ينبغي للانسان ان يجمع من فنون العلم حتى
يحصل له علمان علم الظاهر وعلم الباطن او علم الشريعة وعلم
الحقيقة او علم الدين وعلم البدن يعني الطب كما هو مروي
انه قال من طلب الله تعالى بالكلام تزدق ومن طلبه بالروح وحده
ابتدع ومن طلبه بالفقه وحده غفلت ومن تفق تخلص يعني
من تعلم من كل علم تخلص من كورات فلم يذا ينبغي من فنون العلم
لكن ينبغي نفسه وفيه اما نفسه فالعمل بها وفيه التعليم
له التدريس اما نفع الشمع فيه ضياء يتضاد به اي يطلبون
الضياء في ظلمة الليل والشمع فيه شفاء كما قال الله تعالى فيه شفاء

شفاء للناس الاله يستفي العلما جمع علته او مرض **باب الية**
به نلت المعالي في حيوتني يعني بسبب العلم وصلت الى
المعالي التي حصلت في متة حياتني وعند محاني به يعني بسبب
العلم عزى وجاى الى مصيبي طول عمرى في عمر طويل هو الفقه
الذي قد جل قدره يعني جل قدره وعظم شانه فجل اي عظم قدره
اي لقد العلم قدرى وذكرى الباء للمتكلم فيها يعني عظم ذكرى على
رؤس الاخلاق في افواههم وقبل حال كثر ذكرى لقد شئت زيل
شئت المشو بل في رفة طول عمرى لخدمة مائة اي بسبب العلم فخرى
اي كمال فخرى في الدنيا في الاخرة **قوله** ان التواضع من حلال المتقرب
اي بسبب التقى الى المعالي يرتقى اي يعرج ويصعد ومن العاجب ان
اي من جملة العجايب عجيب من بضم العين اي كتبه هو اي المحجب جاعل
في حاله اي لا يعلم حاله في اخره احوال عباد المتقى اي لا يعلم
من اتيها هو ومع هذا الجهل عجيب ويتكبر وهذا عجيب من جملة العجايب
ام ليف يحتم عمره او روحه اي على شئ يحتم عمره على الخيام على شئ
او روحه يوم القوي اي يوم القيمة مشغل اي صاحب التسلي يعني
الحجيم ام مرتقى او ذكى ذكى درجة عالية يعني الجنة والكبرياء الى التكرم
لرنا صفة اي صفة الله تعالى محصورة يعني الكبرياء صفة محصورة
له من غير اشراك مخلوق فنجبرها اي بعد عنه التكرم والتقوى الله تعالى

من ان يكبر على خلقه عن المروءة لانه لا يبرق بربيه يعني من اخلاق
 شخص الاله انظر الى بقرانه في جميع احوال فكيف احوال قريته
 فانه على ذلك المخلوق لانه فان العرس بالمقارن اي بالمصاحب
 يقيدك فان ذلك المرء وقارنه ذات شتر بجانبه سرعة اي ابعاد
 عن مصاحبه ومقارنته سرعية وان كان ذا خير فقارنه تترك
 على طريق الاستقامة والاخلاق الحسنه العلم حرب يعني بغير
 للمتعالي اي عن المتكبر كالسبيل حرب للمكان العالي
 اي عن المكان العالي من العلل والثلل والجبل كما قيل فاستابت
 جوسيلاب ويزان ببركوهار نه كبر وحي بريلندك قرار
 لو كان باجلى الفتي يعني لو كان الفتي بالفعل لوجدتني
 الباء المستكلم بنحو اقطار السمت الاقطار جمع قطر بالتركي
 الكناز والباء بمعنى مع اي مع نعيم السماء تعلقي اي تشبه
 ومحل ومكان في علو المرتبة علو اللعب اللعب الى جليل
 القدر وعظيم الشان بالعلم مجموع العوان اي بسبب الفقه
 العاليه وعز المرء في شهر الليالي اي لانام في الليل ونوام
 للعلي اي من طلب من غير كذا اي من غير مشقة وزحمة اصناع
 العرف في طلب المحال اي يضع عمره في طلب شيء محال
 لان العزة والسعادة من غير مشقة ووجدانه محال بغيره بغير

كوصا

هذا وصايا امام الاعظم
 لابنه الامام محمد باقر

بغير الكذب طلب المعالي ومن طلب العلم سره القبا لي تروم
 العز اي تطلب ثم تنام ليلا مخ محال ان تنال العزة
 لانه يفوق الجبر من طلب اللاتي جمع لؤلؤ غاص يفوق
 غوصا ومنه الغواص تركت النوم ربي في ليالي لاجل
 رضاك يا مولاي الموالي جمع مولى قوتن اي ارشدني الى احسن
 العلم النافع وبلغني الى اقصى المعالي يعني الى نهايات درجات
 العلم والى سعادة الآخرة وقيل معالي يعني المراد نهاية مراتب
 وعني نفسي اي اشرك الباء للمخاطب لنفسه التكاسل الشغلا
 والتواني بمعنى واحد والا اي لم تتركها فانتبهي للمخاطب ايضا
 في ذلك العهد ان افاض الخسارة والتردد فلم اركب الى الخط اي
 النصب يحفظني اي يكون فاحظ سوى ندم اي ندامة وخطا يا واما الله وان في
 الامالي وفي بعض النسخ اماني بالتون بمعنى واحد يعني المراد
 قوله دع الكارم اي اشرك الامارة والسيادة في الدنيا
 لا ترحل اي لا تذهب لبقيتها اي لا تبارحها ولطلبها
 واقعد فانك انت الطاعم والكاسي اي بكفيت عن المكاسم
 ان قدرت على الطعام والكسوة ولا حاجة لك اكثر من قدر
 بكفيت على الطعام والكاس قوله له في على قوت القبا لي ربي
 يعني واحسنه ويا ندمناه على القبا لي التي فات بفعله فذكر
 ان نقتنه من امة بارزك من مال دجاء وانك يا ندمنا نحن الله بجهنم يرك استغناء به عن الناس
 وانك انما لا تستهين عينا اناس عليك وانك يا ندمنا نحن الله بجهنم يرك استغناء به عن الناس

قال ابو حنيفة رضي الله عنه
 لابنه حماد يا بني اشرك
 الله كما وايدك
 او صيتك بوصايا ان
 حفظتها وحافظت عليها
 رجوت لك السعادة
 في دينك ودنياك
 ان شاء الله تعالى
 مراعاة التقوى بحفظ
 جوارحك من المعاصي
 خوف من الله تعالى والقيام
 بامر الله تعالى وان في
 لانتقم على من لم يحسن
 اهل علمه وانك ان لا
 تهازل الا في كتاب الله
 دينك ودنياك والارباب
 نصف من ينك ولا
 نصف لها الا الضرورة
 والحامس ان لا توادى مسلما
 ولا دنيا والسادس
 في نفي عن الناس

والله ان تلقى الناس منتهى السلام بحسن الكلام متجيبا الى اهل الخير ومباريا لاهل الشر
والتي در عشر اية نكث ذكر الله والصلوة على رسوله وانك عن ان تستعمل سيرة المستفاد
وهو قول عليه الصلوة والسلام سيرة المستفاد اللهم انت ربي لا اله الا انت خلقني
وانا عبدك وانا على عهدك

ووعدتكم ما استطعت اعوذ بكم ما فات يقني بلفظي يعني لا يلفظي كل ما فات في العمر
بكن من غير ما صنعت ابوا لك احوي يعني لا يعود من العمر كل ما مضى اي انك بفعله كذا
بنوعك على ابوا بنوعك عمر زعمنا ركنك ان رفته هرايد تركي كبريت نشايد كبر
فاغفر لي ذنبي فانه لا يغفر بكروك بيزكي كبري رفته وكما فينا يد قوله شكوت الى
الذي سب الا انت من قال وكعب سوء حفظي شكوت على وزن انك سبته وكعب اسم
حين عيسى فمات من ليله رجل سوء وحفظي اي من السبادة والنسب فاومسني اي اترك
دخل الجنة وعنه ابا رزاق المعاصي لان النسيان ككثرة المعصية فان الحفظ ووقع
مضى له عيسى في رفته في بعض النسخ فان العلم فضل الهى وفضل الله لا يعطى المعاصي
اصرف بترك قال ما الحمد لله الذي ارزقنا لقمان واذلنا لانما هو ولا ينفى على الناس
اصرف لكلمات

سحرتهم من رسول الله ان ابيات الفارسية اصراع المبتسر التفرسهم والاستفاد
عليه السلام من قالها والله المبتسر كل عسير وممت لا وراى

اول نهان لم نصب مصيبة عيسى ومن بقدرة الخلاا غفر الله
قالها اخو الزهاد لم نصب مصيبة حتى يصبح لعبه المذنب
اللهم انت ربي لا اله الا انت عليك توكلت الفراق

وانت ربنا نوحى العظيم ما شاء الله كان وما لم يشا لم يكن لا حول ولا قوة الا بالله العظيم اعلم ان الله على كل شئ قدير وان الله قد احاط
بكل شئ على الله اني اعوذ بك من شر نفسي ومن كل ذي شر ومن كل دابة انت اخذت بها جسما
ان ربي على صراط مستقيم وانت لست بعشر ان نوا طيب على فزادة النوا كل يوم وتهدى
ثوابها الى الله عز وجل والى الله يترك وسائر المساجين والاربع عشر
ان تحترق من اصحابك اكثر من اعدائك اذ قد كتب في الصلوات وفيه مائة من
صدقتك مستفاد من الله عز وجل ومنه يترك ومنه يترك ومنه يترك

فصل في ما طلبة العلم تقوى في تعليم الطب
والفقه وفضله ٦

فصل في النية فصل في اختيار العلم والاستاد والشريك
حال التعلم ١٢ والثبات عليه ١٥

فصل في تعظيم العلم واهله فصل في الحجة والمواظبة والائمة
٢٦

هذا شروع في بيان الائمة فصل في بداية السبق وقدره وترتيبه
٢٩

قدر السبق في الابتداء فصل في التوكل فصل في وقت التحصيل
٣٨ ٥١

فصل في الشفقة والنسيئة ٥٢ فصل في الاستغفار ٥٤ فصل في الورع
في حال التعلم ٥٦

وينبغي ان يستحب فصل فيما يورث الحفظ وما يورث
وفته على كل حال النسيات ٥٩ ليطالعه ٥٩

فصل فيما يجلب الرزق وما يمنع الرزق اجمالية للغنى
وما يزيد في العمر وما ينقص ٦٢ ٦٤

سبيل الاستغفار وما يزيد في العمر
٦٦ ٦٨

وقفت هذا الكتاب لروح زهنب خاتون
ابنة عبد الوهاب اولاد النفس ماومت في الجملة
ثم بعد الممات لاولادى واولاد اولادى واولاد
اولاد اولادى بطن بعد بطن وقرنا بعد قرن
يتصرفون فيه كما يتصرف في سائر الاوقاف
التي تجوز بها الائمة الاسلاف وبعد الانقراض
عصمت الله الملك الفياض الى من هو احق به
من طلبة العلم الشريف بحيث لا يباع ولا يوهب
ولا يرهق ولا يودع ولا يعار واما العصر الى عفو
ربه العفو والغفار الحق من اسرار الحق على
العاصي ممدنه او ثريجه

عمره

بسم الله الرحمن الرحيم
 بهترین مفالاه و خوشترین عبارات که صحایف
 مصنوعات مرقوم و صحایف موجودات بر سرین اولور
 حمد مکنه متعال زین کمال ذی الجلال و الجلاله که عمل اجل
 مواهبه و اعلا مراتب کسبه قلوب تعلم علوم کماله بنی
 آدم مسلم و ممتاز و تحیل با اینله مخلوق اوزره مفضل
 و سرفرازیدوب بدرقه عنایت و رهبر هدایت ایل
 راه رشاده ایشد و درو میان آدمیان بر جماعت
 و ذی الامجاد و کمال و فضل و کرامه مظاهر ایدوب خلعت
 نبوت و تاج رسالت ایل محلی و سر بلند و مراتب اعلا
 ایصال ایله بین الانام ارجمند ایلدی صلوات الله علیه
 علیه جمیع مخصوصه که سرور کائنات و مخیر
 موجود باعث امن جهانیان محب رحمت عالمیان

ماهی ظلام کفو و طغیان نیجه دور زما معجزه فحشی فخطان
 مفتی سلاله عدنان رسول با صفا محمد المصطفی
 علیه من الصلوات از کبابا و من التحیات اثنا بها
 حضرت تکریمک مشرف ذاتن شمس علمی ابراز ایدوب
 وجود سعادت مند مظهر انواع معارف و کماله
 و مجمع خلق عظیم و اصناف سعادت ایلدی
 که هم لا منتهی الکباریه و همه القوی اجل من الهمز
 و صنوف تسلیمات و الواف تکریمات شمس عالم
 دین و بدو دعوا لم یقین اولان ال امجاد و اصحاب
 کریم رضوان الله علیهم اجمعین اوزرینه
 اولسون که کشور جهانیه عصیان اعلام و اجتهاد ایل
 کشاده و معمور آبادان و ظلام حسارت و طغیان
 بمن اهتمام لریله اقطار جهان دن دور پریشان
 و کینج عددن بزبان اولدی اما بعد ارباب انبیا
 مواصحاب ذوی الاکتسابه خفی و کلد که میان طلحه
 مستطاول و معتمد به اولان تعلیم المتعلم نام کتاب
 با احترام کتاب نظم تحکی ذلاله و غنی فخره نور قدلاله

فلو خطت جواهره بیشتر علی بدر البلاق بکمالاً صغیر الحکم
کثیر الفوائد عظیم القدر عزیز الفوائد اولوب حیات
صحایف و صنع اولنا ایشا بر بر کانت عاریس معاً
و نتایج نهانیسند دسترس و وصول میندیردن
قطع نظر وسط الحال اولاً اخوانه دخی متعنه اولمغان
بوعبد مفضل رحمت صمد مصطفی بن عمر بن محمد
سابقاً حرم محترم پادشاهیت سنین کثیره
فنون علوم و معارفه اشتغال حسیده دروغه
روزنه ملکه محبت کشاده اولوب اگر چه سبیل عوایق
و علایق جوانب اربعه دن هجومدن خالی اولمیب
وزنبور هموم و غموم خد و راس اهتمام او شکر دن و از
کلمیوب صفای خاطر فراغ بال زمانه و کین مشکل
و امر محال ایسه در فضل سجانی و عون رحمانی ایل
هنگام فرصت افاده و استقامه دن خالی
اولمیب حالیا حمیه قسطنطنیه محبت عن الآفات
والبلیه واقع سلطان بایزید خاوی علی الرحمة
والغفران جامع شریفه الله شکور سعادت خد مشته

اولوب بودند اقدم کتاب مذکور متعلیمند بعضی
قراءت ایتدکد خاطر فائز به یلیجه خطور ایلدیکه
کتاب مذکورک خیاام الفاظ عربیه پوشیده و مسطور
اولاً معانی عاریس ایلکاری جمله زبان ترکیج جلوه
ورقص آون اولسه فی بلادنا یذه طالبینه نفی
اوفر و فوائدیر اکثر اولور روی بناء علی ذلک ایام
قلیده نکت بعض اوقاتنک بنکه اکثر اشیویک التمش
اوج سنده سنه واقع عید الضحیه ایامنه ترجمه اولنوا
بونعتنک خصوصی بین و انبال پادشاه جهان و ظل
رافت و حمایت خلیفه زمان کلین کلستان
شرف دولت نهال بوستان عز و سعاده فریدون
و قریسکندر ظفر نور حدیقه دو دمان عثمانیه بهجت
افزای زمین و زمان حافظ عباد الله حارس بلاد الله
ناصر الشریعه الاحمدیه سالک طریقه الحکیمیه
السلطان ابن السلطان سلطان محمد خان ابن
سلطان ابراهیم خان ابن سلطان احمد خان
مدانه ظلال عمره مدنی الدهور والاعوام و ما تقاب
الذیالی والایام و ماتنا سلا الاخران الحمد لله کما جده
بزرگوار ی فاتح سلطان محمد خان علیه رحمة الملک

المئات كسبي منكم جوارين عجل متين ورأي حورين
ايلا متوق و متويد اولوب رعايا و برايايه مرحمت
و شفقتي و علماء عاملين و صلي و اهل يقينه محبت
و مودتي غالب اولد و غندن مامولدر كه عمر شريفدي
طويل و ظل سلطنتي مستطيل اولوب يدوتيدان
دين اسلام نافع خدا كثره ظهوره كلمك سبيله
و عباد الله شفقت و مرحمت اوزره اولمق سبيله
دولت ابدية و سلطنت سرمدية نائل اولد بفضل
و كرمه تكا بودني خورشيد دولت اقبال كنك و مر
رفعت و اجلا لكرنك خداستوايه و اصل و آفاقه
نموز افشا و ظل سلطنتي متمادی و عامه خلفه
راحت رسا اولمسنه دليل قاطع و برهان ساطع كه
غالب اشرف و قربت مصاحبه ليله شرف و ممتاز
اولاد و تمتد اخلاق و حسنه ايلي محلي و سرخراز و معارف
جميله و فضائل جليله ايله ممتاز اولندون اولوب
خاصه بو ترجمه لطيف نام سامي و اسم نايسته
نامزد اولان خواجه سلطان مرجع اعيا عظيم القدر
وسيع الصدر جمع كمالات و فضائل ملجا و اعالي
و افاضل مرتبي الفضلاء و محب العلماء و افتخار اهل الاوصاف
صاحب العز و الكرم يمين الملك عمدة الخواص
مصاحب ریحان اغاخذ مثلكه نام نيكو و اخلاق

كريمه ايك

كريمه ايكه ناسد مثل سائر اولمشد و ائذ مانع
ذات كرم اتما لرزن چوق ايكلك ظهوره كلمشدر
اطال الله عمره و اجل في الدارين قدره و وشح صدره
و ضاعف اجره و هذا دعاء لايرو لانه دعاء لاسن
البرية شامل شويكه عين عنایت و ديرة شفقت
ايلا بوكتابه نظر التفاتكري تعلق ايليه بودا عيلينه
قوت قلب حاصل اولوب بر قاج كسندون بري
تقية و اهتمام ايله ملتقى الاجر نام كتاب حليل الشانه
وفتن معانیه و اقع منقحة مشروص نام من مستينه
املا ايند كيم شر حر كه حاليا كنج مسوده در هنر و يرد
نام ناميدرايله و بياجه لري متوش و مزین اولوب
بروده مسوده خروج و جملہ بروز در جلوه كرا و ملكي
مقرر در ان شاء الله تعالى بسم الله الرحمن الرحيم
ابتدا ايلرم تكري تعالينك نام شريفی ايله آجلين تكريمه
دنيا و آخرت مبالغه ايلدر رحمت ايد كيدري يعني
اسر كه كيدري الحمد لله جميع محامد يا خود جنس محامد
يعني جمله او كمكار يا خود جمله او كمكار تكري تعالی ايجود
الذي فضل بني آدم بالعلم والعمل على جميع العالم آجلين
تكري تكا كه بني آدمي مفضل مكرم ايلدي علم و عمل ايله جميع
عالم اوزرينه بوند اشارت وارد كه يعني آدمك
سائر فضيلتي علم و عمل ايله خفي عملك يعني ملائكة و انس

مبتدیان اوله بعد الاستخاره یعنی الله تعا حضرتان خیر و سنی
طلب ایلد کون صخره مراد ایلدم و ستمینه تعلیم المتعلم
طریق التعلیم و فی بو کتابی تسمیه ایلدم تعلیم المتعلم طریق
التعلیم ایلد اضافت لایمیه و طریق تعلیم بیانیته و روع
طالب و متعلم تشیط و ترغیب و فی طریق الاجال مقام
و تبیین و تعیین قصدی ایلد کتابک فرستی بیاید و
بیورر و جعلته فضولا و فی بر کتابی بریجی فصل قدم که
مجموعی اون اوج فصلدر الفصل فی ماهیة العلم و الفقه
و فضله اول فصوله ن بر فصل علمک و فقرکک ماهیتی
و فضیلتی بیانش در الفصل فی الشیة فی حال التعلیم بر فصل
نیت بیانش در حالة تعلیم الفصل فی اختیار العلم
والاستاد و الشریک و الثبات بر فصل فی علو و
قتی علمی اختیار اتمک کرک و قتی شریکی اختیار اتمک
کرک و طریق تعلیمه ثابت قدم اولم فی مبتدیر الفصل
فی تعظیم العلم و ایلد بر فصل فی علمی و ایلدی تعظیمک لزومی
بیانش در الفصل فی الجدة و المواظبة و الائمة بر فصل
فی جالشفق و علمه مداومت و ملازمت اتمک و همت
عالیه صاحبی اولمق بیانش در الفصل فی بدایة التبع
و قدره و ترتیب بر فصل فی درسه یا شفق و درش
مقدار و ترتیبی بیانش در الفصل فی التوکل بر فصل
علم طلبک توکل اتمک بیانش در الفصل فی وقت
التحصیل بر فصل فی علمک تحصیل بیانش در الفصل
فی الشفقة و النصیحة بر فصل فی عباد الله و رحمت و شفقت

و نصیحت او زره اولمق بیانش در الفصل فی الاستفادة
بر فصل فی فوائد علمی طلب بیانش در الفصل فی الورع
فی حال التعلیم بر فصل فی حال تعلیم بلکه جمیع حاله و روع
و تقوی یعنی اجتناب عن المعاصی و الشبهات بیانش در
الفصل فیما یورث الحفظ و الثبات بر فصل فی حفظ
ایراث ایلد فی نسیانی یعنی اونو تمغی ایراث ایلد
اشیا بیانش در الفصل فیما یجلب الرزق و ما یمنع
و ما یرید فی العز و ما ینقص بر فصل فی جلب رزق ایدن
اشیا و رزق منعی ایدن اشیا و فی عزی زیاده و کسک
ایدن اشیا یعنی بونکره سبب اولان اشیا بیانش در جک
و منعی زیاده و نقصان اشیا به اسناد و مجازات نیت الرزق
البقل قبیلند در و ما توفیق الایا باشد بنم متوفق اولمق علم و قدر
الا انجی نثر تعالیاتک فضل و کرمی ایلد در علیه توکلک
والیه انیب الله تعا به توکل ایلدم دانما و مجده و اول الله
تعالی به اقبال و کنا هر مدن رجوع ایلدم اناب الی الله تعالی
اقبل و تاب **الفصل** فی ماهیة العلم و الفقه و فضله
بر فصلدر که علمک ماهیتی یعنی حقیقتی بیانش در
ماهیت با ایلد و ما نیت هرزه ایلد شکم بعض نسخ بر و بک
واقع اولمشد بر بر معنایه در و و فی علم فقرکک حقیقتی
بیانش در و و فی علم شریفکک حاضه فقرکک فضیلتی
بیانش در مصنف رحمه الله بنزکا و تیمنا حدیث شریف ایلد

بداهه شروع اید و بسبب بیورر قال رسول الله صلی الله
 تعالی علیه وسلم رسول الله علیه الصلوة والسلام بیورر وی
 طلب العلم فربما یصله علی کل مسلم و مسلمة علم طلب فرستد
 هر مسلم مکلف و هر مسلمة مکلفه اوزرینه زیرا که حق سبحا
 و تعالی حق و انس خلق اید و بسبب اشبه دار ابتلا و امتحان
 بر قیام کون حکمتی سبیله قودیکه معرفت اتمام
 و عبادات طاعات قیام اید و بسبب فضل و کرمی ابله
 لایق دار السلام اوله لریکما قال عز من قائل و ما خلقت الجن
 و الانس الا ليعبدون ای ليعرفون اعلم بانه لایفترض
 علی کل مسلم طلب کل علم مصنف رحمه الله تعالی علیه
 حدیث شریفک فحی اسنی بیان قصد اید و بسبب بیورر که
 یل سن ایزها المستمع که تحقیقشان فرض اولماز
 هر بر مسلم هر بر علمی طلب اتمک زیرا که بومرتبه امکان
 خارجدر بل یفترض طلب علم احوال بلکه کشی به فرض اولما
 طلب علم حالدر علم اصول دین کبی و علم فقه کبی ایدی
 علم ادبیه که اوائل حالدر اهتمام اولنور صرف و نحو
 و لغت و غیره کبی علوم شرعیه به الت و سبیله
 اولدوغی جهته نذر بوراوده حالدر مراد انسانه عارض
 امر در ایمان صلوة و زکوة و صوم و حج کبی کما یقال
 افضل العلم علم احوال و افضل العمل حفظ احوال نیکم و یلوه
 علمکرت افضل علی علم حالدر و علمکرت افضل حفظ احوال
 و یفترض علی المسلم طلب ما یقع له فی حاله فی ائی حال
 کانت و فقی مسلم مکلف اوزرینه فرض اولور شول علمی

طلب که اول مسلم ایچون واقع اولور حالدر فتنی
 حالدر اولور سه اولسون مصنف رحمه الله تعالی
 تفصیل قصد اید و بسبب علی طریق التفریع بیورر و فتنه
 لایله من الصلوة پس ایدی تحقیقا اول غلبه مسلم
 ایچون لازمدر صلوة مفروضه او الی یکن فیضه من
 علیه علم ما یقع له فی صلوة پس ایدی آنک اوزرینه
 فرض اولور صلوة تنذ و واقع و لازم اولان کلنی یکنک
 شرایط و ارکان کبی بقدر ما یؤدی به فرض الصلوة
 نمازک فرضنی او اید و جک مقدار و جیب علیه
 و آنک اوزرینه واجب اولور بقدر ما یؤدی به
 الواجب آنک واجب او اوله حق مقداری
 لان ما یتوصل به الی اقامة الفرض کیون فرضا زیرا
 تحقیق شول شی که آنک توصل اولنور فرض طور غرض
 اول شی فقی فرض اولنور و ما یتوصل به الی الواجب کیون
 واجبا و شول شی که آنک واجب توصل اولنور یعنی
 اقامة واجب و سید اولور اول شی فقی واجب اولور و کذلک
 فی الصوم و الزکوة ان کان له مال و فقی صومده و زکوة
 یومنون اولوره در اگر آنک کیون زکوة لازم اوله حق مال دار
 ایسه و آنک ان واجب علیه حج فقی بوشربطی یونقی
 ایلد اوزرینه واجب اولد یسه و کذلک فی البیوع
 ان کان یجوز بیوعه یعنی المصدق و صاتمصدق فقی بیورر
 اگر تجارت اید رایسه تجارت ایدنه فرض اولور
 بیعک جبر و افساد و صل و حرمته متعلق اولان

علمی تعلیم انکس قبل محمد بن الحسن رحمه الله تعالی
 محمد بن حسن رحمه الله وینکدیر یونون مراد مذهب حنفی
 امام ربانی فضل سبحانی امام ثالث محمد بن الحسن
 الشیبانی که درجه خامس در سلسله ارباب نور و ان
 عادل مستند اولور امام اعظم ابو حنیفه رحمه الله حضرت عریله
 جد لری یو سلسله جمع اولور الاتصنف کتابا فی الزهد
 یعنی تصوف بر کتاب تصنیف ایلم که بعض
 شیخ الاتصنف یرینه لم لاتصنف واقع اولمشدر
 بو تقدیر چه معنا یچون علم تصوف بر کتاب
 تصنیف ایلم یرین و یک اولور قال صنفست
 کتابا فی البیوع امام محمد رحمه الله جواب و یردیکه علم
 بیوعی مشتمل بر کتاب تصنیف ایلم مصنف
 رحمه الله حضرت لری یو جوابی امام محمد دون الوب
 حکم طریق اوزرینه واقع اولدوغنی عیا و منوال
 جواب بینت ارتباطی بیان قصد ایدوب بیور
 یعنی الزهد من یختر عن الشبهات والمکروبات
 فی النجرات امام محمد حضرت لری یو جواب ایلم
 زاهد شول کسنه در که بیع و شراوه شبهه لری صفتنه
 زیرا که تقوی نیک رکن اعظمی جلال القمه و حلال کسوه
 و کذات فی سائر المعاملات و احرف و فی باقی
 معامل لری و صنعت کرده حال یو منوال اوزره در
 و کل من اشتغل بشی منها بر عبد مکلف که شاید
 بر شیبی اشتغال ایدو یغترض علیه علم التیوز عن احوال
 فیه اول کشی یغترض اولور اول مشتغل فیه مراد

صافتمق

صافتمق و کذات یغترض علیه علم احوال القلب
 من الشکل والانا بة والخشیة والرحمة و کیر و بولج
 فرض اولور عبد مکلفه احوال قلبه متعلق اولان علم
 امور دین حضرت حقه توکلدن فی جناب حقه
 رجوع ایدوب ایشلد و کی نامعقول ایشردن
 نادم و تائب اولمقدن فی الله تعالی دن قورمقدن
 فی قضایه راضی اولمقدن فانه واقع فی جمیع الاحوال
 زیرا که یو علم احوال قلب جمیع ازمان و احوالده و تعد
 کرک سفور و شرف العلم لایغنی علی احد علمک
 شرفی احادون بر احوالده خفی و کلدر یعنی کزلی و کلدر
 اذ یو المختص بالانسانیه زیرا که صفت انسانیه
 مختص اولان ابحق علمد ر لاث جمیع اخصال سوی
 العلم یشرک فیها الانسان و سائر حیوانات
 زیرا که علمدن غیری خصلتکر واردر انسا و باقی
 حیوانات ایل اول خصلتکر مشترکدر کالتشبیاعه
 و الجوده والقوة و الجود و الشفقة و غیره سوی العلم
 انسان ایل سائر حیوانات مشترک اولدوغنی خصال
 شجاعت و جودت و قوه و جود و سخاوه و شفقت
 و رحمت کبی و بونردن غیری که علمدن ماعد اوبه
 اظهر الله تعالی فضل آدم علیه السلام علی الملائکه و امرهم
 بالشیخ و و فی علمه اظهرا را یلدر حق تعالی آدم پیغمبر علیه
 السلام مک فضلنی ملائکه علیه السلام اوزرینه

وعلیه السلام اما بعد یسبحن الله که آدم علیه السلام بوحده
 مراد بحدی عبادت و کلام اول جناب حق مخصوص
 بلکه بوسجده تعظیم رتبه حضرت یوسف صدیق
 علیه السلام قرین اشتری است و این شرف العلم
 لکونه وسیله الی التقوی الذی یستحق به الکرامه
 عند الله تعالی و الشعا و الا بدیه و فی علمک شرفی
 و عزتی و کلام الا که تقوایه وسیله و سبب اولد و غی
 جریته در انجلین تقوا که صاحبی استحق و نائل اولور آنک
 سبب حق تعالی قتن کرامت و سعادت ابدیه به
 تقوی اسم در اتقاد و یعنی کمال مرتبه اجتناب از
 ایلمک در محرمات و نامشروع اولان اشیا و ن کما قبل
 محمد بن الحسن رحمه الله تنکم دیندی امام ربانی محمد بن
 الحسن شیبانی به شعر تعلم فان العلم زین لاهله سن
 تعلم ایله زیرا تحقیقا علم زین و زینتد ر ایلنه یعنی عالم
 و فضل و عنوان لكل المیاده فی علم فضل و علامات
 و شاندر جمیع خصال حمید و افعال پسندیده به
 و کن مستفیذ کل یوم زیاده و فی فوائد علوم و
 هر کوزه زیاده فایده لینی اول من العلم و کج فی جابر
 الفوائد و فی علمک فوائد و ریالرنج یوز مراد
 علوم زیاده توغل و اهتمام و تحصیل سعی بالاطلام
 ایلمک در تنکم قل رتبه زوی علمانض کریمی بونی مؤید و
 تقه فان الفقه افضل قانده علم فقه تعلم ایله زیرا که

تقوی

تحقیقا

تحقیقا علم فقه افضل و لیله ر الی البر و التقوی و اعدل
 قاصده بر و تقوایه و اعدل قاصد و قاصد و لیل معناه
 اولمق و اریا خود عادل معنای اولمق و اریا اول
 او زین معناه علم و لیلمک اعدل و زیاده مستقیم
 و یک اولور وجه ثانی او زین جنس عادلک اعدل
 و یک اولور نوعا مغایره اولمقین شی کند بنفسه
 مضاف اولمق لازم کلمه هو العلم الی الی سن
 الی الی به بعلم فقه علم با ویدر طریق مستقیم علم سنجاق
 معنای اولمق و اریا و علامت معنای اولمق
 جایز و کل وجهه هو اخص من جمیع النشاید
 بعلم فقه بر قلعه در که تخصص ایدنی قورنار جمیع
 شد تکر دن فاق فقیرها و احدا متوزع است
 علی الشیطان من الف عابد زیرا که تحقیقا بر فقیه که
 و رع و تقوی ایله متصف اولان عالم شیطان
 اشد در بیک عابد غیر عالمدن زیرا که عالم متقی
 غیا و الاهی طریق هدایه و لاله و شیطان و هوا و هوا
 عدم متابعت ساعی و راعی اولوب صلاح و تقوی
 سببی ایله نفسی مؤثر و هر حال ایله شیطان متغیر
 قلمسی مقرر در اقا که عابد غیر عالم عنایت صمدانیه
 مقارن اولد یعنی صورند انجق زورق و جودنی دریای
 حیرت غرقاب اولمقن انجق کند و بی خلاص این
 بلور و کند لک بفرض العلم فی سائر الاخلاق و خواجود
 و البخل و الجبن و الجراة و المتکبر و التواضع و العفة

والاسراف والتقتیر وغیرہا و فی علم احوال قلبه
واجب اولد و غی کبی واجبدر سایر اخلاق متعلق
اولا علم بلمک جو دو صندی بخل کبی فی خوف صندی
جرازه کبی و فی تکبر صندی تواضع کبی یعنی بوی کللمک
والجفانمق کبی و فی عفت یعنی حرامدن صافتمق
و فی اسراف و تقتیر یعنی حرج و حوا یکدن مرتبه اعتدال
زیاده و الکسک ایلمک و فی بونلردن غیری اخلاق که
فن شریفه متعلق اولان کتب معلوم در رو خاتمه
علانی نامیده متعارف اولان کتاب مستطابکه
فاضل و کامل و عالم و عامل خنالی زاده علی افندیر ترجمه سید
مطالعه سی فوائد کثیره بیله مشتمل اید و کی مقرر در
فان الکبر و البخل و الجبن و الاسراف حوام زیرا که تحقیقا
کبر و جبن و بخل و اسراف صفت کبری ایلد متصف
اولمق حرامدر و لایمکن التخرز عنها الا بعلمها و علم
ما یضادها بونلردن ایسه صافتمق ممکن اولماز
الا که بوصفاتی بلمک ایلد و بونلردن اضداد و اولان
صفاتی بلمک ایلد ممکن اولور خفیضه عن کل انسان
علمها پس ایدی هر انسان مکلفه فرض اولور اخلاقه
متعلق اولان علم و قد صنف السید الامام الاجل الشریع
ناصر الدین ابوالقاسم کتابا فی الاخلاق و نغمه صنف
فیجب علی کل مسلم حفظها کثیره صند و علم جریسته
سید و مقتدا و اجل و شریع ناصر الدین ابوالقاسم در که

بونلردن مراد خواجه نصیر طوسیدر علم اخلاقده بر
کتاب تصنیف ایدی و نه کو کجکد راول تصنیف
ایتدیکی کتاب ایدی واجبدر هر مسلمان اخلاقه متعلق
علم حفظ ایلمک کتاب مذکور آنی متضمندر معلوم
اولا که نصیر طوسی اگر چه فنون شتی و ده ما هر با هر علامه
عصر بر فاضل کامل ایدی لکن اهل سنت و جماعت
اولمیبوب بلکه مواضع کثیره در فلاسفه طریقی اوزره
مشئائیکدن آندن صکره علم اخلاقده تصنیف
اولنان اخلاق محسنی ترجمه سی کبی و بوقار و ذکر
ایتدی که اخلاق علایی کبی مطالعه انماک اولانفع
اید و کی مقرر در خصوص صاکه اخلاق علایی خواجه
نصیرک اخلاقدن درج اولان فوائد بر حاور آندن
غیری فوائد کثیره بی مشتمل و را فی اید و کی مطالعه اید ندره
خفی دکلدر و اما حفظ ما یقع فی الاحانین انا که بعض
ازمانه واقع اولندرک علمنی حفظ ایلمک صلوة
جنازه کبی مثلا فرض علی سبیل الکفایه علی طریق
الکفایه فرضدر ادا قام به البعض فی بلدة سقط عن
الباقرین نحن بر شهره و یا بر کویره اولندرک بعضیسی
آنی طور غرسه لریا قیدندن ساقط اولور فان لم یکن
فی البلدة من یقوم به اشتهر کوا جمیعاً فی المائهم انا که
بلده آنی اقامت ایدر بولنر سه جمیعاً آند اولندر
مشرک اولور لائحه یعنی کنایه فیجب علی الامام

ان يا مريم بذلتك ويحيى اهل البلد على ذلك پس
 ايمير امام يعنى پادشاه اوزرينه واجب اولور اول
 بلده اهلنه امرايكتك اول فرضى على طريق الكفايه
 طور غرضه وحقى امام جبر اير اول بلده به على طريق
 الكفايه فرض اولانى اقامت ايتدركه قبل بان علم مايقع
 على نفسه فى جميع الاحوال بمنزلة الطعام لانه لكل
 واحد من ذلك بوجوه صحت ويندر مستعمله تفهيم
 ايجون تحقيقا جميع احوال كشي به واقع اولانك
 ولازم كله نكته علمى طعام منزله سند درو علم مايقع
 فى الاحاطين بمنزلة الدواء ويحتاج اليه فى بعض الاوقات
 وبعض اوقات ازمانه واقع اولانكته علمى دوا علاج
 منزله سند درو كشي آكا بعض زمانه محتاج اولور
 وعلم التجووم بمنزلة المرض فحقى علم نجوم مرض منزله سند
 فتعلم حرام لانه يضرب ولا ينفق پس ايمير علم نجوم تعلم
 حرامه زيرا كه ضررى مقدر درو فائده مى يوقدر
 والله رب من قضاء الله تعالى وقدره غير ممكن وحق
 سبحانه وتعالى نكته قضا سندن قاجوق ممكن وكل
 يعنى علم نجومى تعلمه ن غرض امور استقباله دن خبردار
 اولمقدرا امور آتية دن آگاه اولمق ايسه كما سيكون
 ممكن اوله بلكه ايله مجرود خلاص متصور اولماز اكر
 علم ازليين اول شئ مقضى ومقدر ايسه فينبغى للحل
 مسك پس ايمير لايقدر هر مسلمان ان يشغل فى جميع
 اوقات به كراهه تعالى والدعاء والنضوع وقراءة القرآن

والصدقات جميع اوقافه مشتغل اولمق الله تعالى نكته
 ذكرنه ودعا وتضرعه وفراة قرآنه وانواع صدقاته ويسال الله
 تعالى العفو والعافية فى الدنيا والاخرة وحقى حق تعالى دن
 عفو عافيت طلب ايله دنيا سى وآخرة ايجون اللهم انى
 اسئلك العفو والعافية وبكته خبره فاروا ولقد ركه
 حضرت عايشه صديقه رضى الله عنها بها ينجى صلى الله
 تعالى عليه وسلم سنو ال ايدوب يا رسول الله ليله مصافى
 اولور رسم نجه دعا ايدويم ويدكر حق تعالى دن عفو وعافيت
 استه جو بيدوشلدر ايمير بولفظ جوامع الكلامه ن ايدوي
 يعنى قليل اللفظ كثير المعنى اولان الفاظ درو ربارو دن
 اولد ينى تحققدرا ايمير لايق اولان به حاله نكر تعالى دن
 عفو وعافيت استه ليصونه الله تعالى عن البلاء
 والافات حقى نكته حفظ ايله بلالردن وافتلردن
 فاث من رزق الدعاء لم يحرم الاجابة زيرا تحقيقا
 شول كسنة كه دعا ايله مزروق وموفق اوله اجابندن
 محووم اولماز بونك ظاهرى اوزرينه سنو اولور اولوي
 يدقاربع ذكر ايلدك حق تعالى نكته قضا سندن
 اجتهاز متصور وكل المقدركا ندر دعا نكته فائده
 نه اولور مصنف رحمه الله بسنواله جواب ويردكه
 فان كان البلاء مقدرا يصيبه لا محالة ولكن يستد الله
 تعالى عليه ويرزقه القبر ببركة الدعاء اكر بلكته
 اصابتى مقدرا ايسه اصابت ايدرو لكس دعا بر كاتيله
 حقى نكته آسان ايدرو صبر ايلمكى رزق قلندر بر بسنواله
 غيرى يوزون حقى جواب ويردوشلدر اللهم الا اذا تعلم

من التجوم قد رما يعرف به القبلة و اوقات الصلوة
 فيجوز ذلك يعني علم نجوم و تعلم حرام و مكره قبله بل يجب
 مقدار و نماز و قنطرة بل يجب مقدار تعلم اليه
 پس ايمد بر مقدار جائز اولو مطلقا و اتا تعلم علم
 الطب فيجوز لانه سبب من الاسباب زيا كه علم
 طب جمله اسباب بدندر فيجوز تعلمه كسائر الاسباب
 پس ايمد جائز اولو سائر اسباب و ادويه جائز
 اولو و غي كمي فقد تدوى النبي صلى الله تعالى عليه وسلم
 حال بكونه يغير عليه الصلوة والسلام مداومت ايلد يدر
 وقد حكى عن الشافعي رحمه الله انه قال العلم علان علم الفقه
 للمدايان و علم الطب للمدايان و غي حكايه اولو كى
 امام شافعي رحمه الله و نكه علم ايكى قسمه منقسم بر قسمي علم
 مفترقه كه دينه متعلقه و بر قسمي علم طبر كه ابدانه متعلقه
 و ما و را و ذلك بلغة مجلس بوايكسندن ما عدا سي
 بلغة مجلس در يعني انتر اولو ملى مكندر و اتا نفس العلم
 فهو صفة تجلى بها لمن قامت به المذكور كما هو
 مصنف رحمه الله عليك ما هيئت و حقيقتى بيان
 قصدا يدوب ايد كه علم تفسير بر صفتد كه انك
 ايله منكشف و ظاهر اولو و شول كنهه بركه بر صفت
 انك ايله قائم اولو و ذكرى و تعبيري ممكن اولان شى
 و الفقه معرفة و قايق العلم مع نوع علاج علم فقه علوك
 و قايق و حقايقنى بلكدر علاجك نوعيله يعني ازاله
 شى ايله قال ابو حنيفه رحمه الله تعالى امام اعظم ابو حنيفه

علم طب

العلم بالعلم ما يكفى في المعاش
 يعني ما من تفاهيت و به جهلته

العلاج عليك كسر به ريشه
 و ريشه جالشق و اولو
 و عقليه ايجود فنى كدر
 و اولو كدر و ريشه
 و اولو كدر و ريشه

نعمان بن ثابت رحمه الله بيوردى الفقه معرفة النفس
 مالها و ما عليها حقيقتد فقه كشي نفسد كه سنى
 و عليه سنى بلكدر يعني خيرى و شرى بلكدر معلوم اولو كه
 امام همام بن اهل تصوف و مشايخ كملين اصطلاحا
 اوزره صادر اولمشدر و اولو كى كلام فنى حقيقتد
 فقره كى تعريفى و كدر بلكه لازمى بياندر و قال ما العلم
 الا للعمل به و العمل به ترك العاجل للماجل فنى امام اعظم
 ابو حنيفه رحمه الله بيوردى كه علم و كدر الا انك علم انك
 ايجود انك علم اليه دنياي اخوت ايجون ترك
 ايلكدر فينبغي للماشان ان لا يفضل عن نفسه و ما ينفعها
 و ما يضرها پس ايمد انك لايق و لازمدر نفسد
 غافل اولو ما ملى نفس فائده و ضرر ايدندن فى اولها و اخيرها
 دنيا سنده و اخوتد فائده و ضرر و برندن يا خود معنى
 بويله اولو كه غافل اولو ما ملى نفسد نازه كدن
 و بير لكندن و يستجاب ما ينفعها و يجتنب غايضها
 و حقي كشي به لا بقدر كه كندويه فائده لى اولانى جلب كسب
 ايلك و ضرر لى اولندن اجتناب و احتراز ايلك
 كى لا يكون عقله و علمه حجة عليه حتى عقلى اوزر به حجت
 اوليه فيزاد عقوبته نفوذ بانه تعالى من سخطه و عقابه
 عقلى و علمى عليه سنده حجت اولو رسه عقوبتى زيا م اولو
 علمى اولمياندن بانه تعالى به صفو رز غصبندن و عذابا
 و قد ورد فى مناقب العلم و فضائل آيات و اخبار صحيحة

مشهوره لم تستغل بذكرها كليا بطول الكتاب تحقيقا
عليك مناقب وفضائله متعلق بنجيه آيات كريمه
ونجيه نبي صحيح ومشهور حديث وار در بزرگانك نجي
ذكره مستغل اولمدق حتى كتاب اوزون اولمسو
ايكون **فصل في النية** بو فصل نيت اتمكان طريقتي
بيانشد در حال التعلم تعلم حاله ثم لا بد من النية
في تعلم العلم بوزن صكركه متعلمه لازمدر نيت تعلمه
اذ النية هي الاصل في جميع الافعال جميع افعال نيت
اصدر لقوله صلى الله تعالى عليه وسلم بغيره عليه الصلوة
والتسليم قوليله الاعمال بالنيات عملك نيت صحيحتي
نيت ايله در شافعي رحمه الله مذهبي اوزره وثواب
وجزادن اعمالك حكمي حنفي مذهبي اوزرينه در صحيح
حديث رسول الله عليه الصلوة والسلامدن يعني
اعمالك حكمي وثواب وجواحت جهمندن نيتك
ايله در بو حديث شريف مصابيحك اولسنده
مستور در و طرق شتي اوزرينه روايت اولمشدر
شرح مصابيح تفصيلي مستبدر يعني بيان اولمشدر
حديث صحيح عن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
كم من عمل تصور بصورة اعمال الدنيا نجي علمي
صورتين تصور اولنور يعني ظاهره ثوابي اولماقي
متصور اولور ويصير حسن القيمة من اعمال الآخرة
وكوكان نيت سببي ايله اخوت اولور يعني مقابله سنده
ثواب ويريلور مثلا اكل وشرب ونوم كبي بونكر ايله

عباد او طاعتا تقويت قصد اولسه صاحب مشا
اولور وكم من عمل تصور بصورة اعمال الآخرة
ثم يصير من اعمال الدنيا بسوء النية ونجيه نجي علمك
وار دركه اعمال اخوت ايكن چوكن نيت سببي ايله
اعمال دنيا دن اولور يعني صاحب ثوابدن محروم اولور
ربا ايله الوده اولك عبادات كبي وينبغي ان ينوي
المتعلم بطلب العلم رضا الله تعالى والدار الآخرة
ايدير لايق اولك بودر كه متعلم علم طلبيله حق شكر رضا
ايكون ودار اخوت نيت ايله وازالة الجاهل عن
نفسه وعن سائر الجاهل حتى نفسندن وسائر
جاهلردن جهلي كيدر مك نيت ايله واحباء الدين
وابقاء الاسلام فان بقاء الاسلام بالعلم ولا يصح
الزهد والتقوى مع الجاهل زيرا كه تحقيقا دينك احبابك
واسلامك بقاسي علم ايله در و حق زهد وتقوى صحيح
اولماز جهلمه زير زهد وتقوى عبادتكم واحوال شرع
شريفه تطبيق ايله اولور عبادات وسائر مشرعات
قياس ايله اولماز بلكه علمه دائر در و انشدني الاستاذ
استاذ باثنا انشا وايلدي انشا وحيو براخو كذوات
ونقل ايندو كنه دير الشخ الامام الاجل برهان الدين
صاحب الهداية يعني ناسك مقتداسي واولوسي
ودينك برهاني يعني حنفي اولك شخ انشا وايلديكه
صاحب الهداية در بعضهم بعض فضلائه
ايلدي يعني نقل ايلدي شعرف و كبير عالم متهنك

بهنگ بر تنغه دیر مترتک برنجی یعنی کندینک برده
 ناموسنی بهنگ ایدن عالم فساد کیر در یعنی شول
 کسه که عالم ایکس خلاف شرع شریف ایشله مرکب
 اولاکو یا کندوسی عین فساد و زراجه لایه انک بولم
 اتمسی تقویت حاصل ایدر واکبر منه جاہل متشکک
 فخری فساد چرشدن مترشدن اکبر در جاہل یعنی عبادیت
 عن علم اولیوب بلکه کنیر قیاس زعمی ایله اوله اکبر اولمسی
 جاہل عابدک خطا اعتقاد و نه اولمق اهتمالی ایله در
 حافتنه فی العالمین عظیمة لمن بهما فی دینه متمسک بویکیسی
 یعنی عالم فاسق و عابد جاہل دنیا و آخرت فتنه عظیمه در
 شول کسه ایچونکه باب دینج بوندر ایله متمسک اوله
 و بوندره تابع اوله وینوی به الشکر علی نعمة العقل و صحة
 البدن عقل نعمتی اوزرینه تحت بدن شکر نیئت ایلیه
 و لاینوی به اقبال الناس و لا استجلاب خطام الدنيا
 و الکرامة عند السلطان و غیره اناکه ناسک کندویه
 تو جرنی و دنیا نلک متاعنک جلب و جمعنی و فخری
 سلطان و سلط نلک غیر ی یا نلک موز و مکرز و لغنی
 نیئت ایلمیه قال محمد بن الحسن رحمه الله لو کان الناس
 کلهم عبیدی لأعتقتهم و تبرأت عن ولایهم امام
 محمد بن الحسن رحمه الله دیدیکه اگر ناس جمله سی بنم قولدم
 اولیدی جمله سنی آزاد ایدردم و فخری و لالرنن اعاض ایردم
 و من وجد لذة العلم والعمل به قلنا یرغب فیما عند الناس
 شول کسه علمک و فخری علمک لذننی بولم بومر تبه
 موفق اوله آز واقع اولور اول کسه ناس فتنه اولانه
 رغبت و میل ایلمک یعنی رغبت ایلم و بیکدر انشدنا
 الشيخ الامام الاجل الاستاذ قوام الدین حماد بن

التمسک بعبادت الله
 تعذیبی ماحدک

ابراهیم بن اسمعیل الضفاری الانصاری رحمه الله
 املاء لابجینفة رحمه الله بزاد امام اعظم حضرت ندون
 بوشوی شیخ الامام الاجل الاستاذ که قوام الدین ایله
 مکشی در که حماد بن ابراهیم بن اسمعیل الضفاری در
 وانصاریدر املا جرنی ایله انشاد ایله شو بوشوی
 من طلب العلم للمعاده شول کشی که علمی آخرت ایچون
 طلب ایلیر فاز بفضل من الزشاده نائل اولور شرف
 و فضله طریق هدیدن فیما خسر ان طالبیه نسیل فضل
 من العباد و باقوم نظر ایله که علمی طرف عباد و دن
 فضل و شرفه نائل اولمق ایچون طلب اید نلک خسر الله
 اللهم الا اذا طلب الجاهل الامر بالمعروف والنهي عن المنکر
 امر بالمعروف و نهی عن المنکر ایچون نیئت ایلیه
 نیرا که بوندر اچوا ایدن عز و جاه صاحبی کر کرد غالب مفتی
 و قاضی و واعظ کبی و تنفیذ الحق و اعزاز الدین بالنفسه
 و هو آه فیجوز ذلک بقدر ما یقیم به الامر بالمعروف
 و النهی عن المنکر و فخری حق تنفیذ و اجوا انک ایچون
 و دینی اعزاز و اکرام ایچون یوسف نفسی و هو اسی
 ایچون دکل پس ایلیر یونیت ایله جائز اولور امر بالمعروف
 نهی عن المنکر اقامت ایدر جک مقداری و ینبغی
 لطالب العلم ان یتفکر فی ذلک فانه یتعلم العلم
 یجهد کثیر فلا یصرفه الی الدنيا الحقیرة القلیلة الفانیة
 طالب العلم لایق بودر که بو خصوصیت ناقل و تفکر
 ایلمیه که علمی حقی کثیر ایله تعلم اتمش ایکس حقارت و قلت
 و فنا ایله موصوف اولاد دنیا ایچون صرف ایلمیه

شعر هی الدنيا اقل من القليل وعاشقها اذل من الذليل
 هی ضمیر شان و قصه در یعنی حال و قصه بود دنیا اذناد
 اذناد و بونک طالبی و راغبی زیاده ذلیل و حقیر در
 نصیم بسحر باقونا و تغمی خرم مختیر و ن بلادلیل سحرله
 طالبی و راغبی اولان قومی صاغ و اعنی ایدر یعنی حقی
 استمکن و کور مکن قالور پس ایدر انلر مختیر و کور ایدر
 و لیسر زیرا اضم و اعنی اولمغله و لیلک نفی اولماز و ینعی
 لاهل العلم ان لا یذل نفسه بالطمع فی غیر المطمع فی اهل
 علمه لا یقدر نفی ذلیل و خور ایدر ملک طمع سببی
 ایدر شرعا طمع ایدر و جک محل اولمغله و ینحتر عما فیة مذله
 العلم و اهل فی اجتناب ایدر شول شی و نکله آنه علمه
 و اهلته مذلت و خور لقی و ارد و و یکون متواضع
 فی تواضع ایدر بی اوله و التواضع بین التکبر و المذلة تواضع
 تکبر ایدر مذلت بینت صفت متوسطه در و العفة
 کذاک عفت یعنی حادین صفتی فی بویل در یعنی
 تکبر ایدر مذلت بینت صفت متوسطه در معنی
 عفت فی تواضع کمی طالب العلم لازم در و یوف
 ذلک فی کتاب الاخلاق بود کراولنا حصاندر کتاب
 اخلاق ناصریه میندر انشدنا الشیخ الامام الاستاد
 رکن الاسلام المعروف بالادیب المختار رحمه
 الله تعالی علیه بن انشا و ایدر شیخ الامام الاستاد که الامامک
 رکنی و رکه ادیب المختار و ینک ایدر معروف در شعور النفسه
 شعور انشا و ایدر ینک نفسی کچون ان التواضع من خصال

المتقی تحقیقاً تواضع متقینک خصالند در
 و به التقی الی المعالی برتقی بو تواضع ایدر تقوی صاحبی
 مقامات عالییه به ایریشور و من العجایب عجیب
 من هو جاهل فی حاله اهو السعید ام الشقی عجایب
 العجید رشول کمسه ناک عجیب و غزوری کندر حاله جاهل
 اوله سعید در یوشه شقی در یعنی سعد زمره سند می اولمغله
 یوشه اشقیازمره سند می اولمغله معلومی و کل الیکن
 عجب و غزور الیه ام کیف یختم غره او و روضه بیوم الشوی
 مستفل او تر تقی یا عمری ختم اوله جعنی بلیمه باروی بوم
 تواضع یعنی موت کونن اسفلت فلینه می ایر و یا
 اعلا ی فلینه می صعود ایدر و الکبر یا الرضا صفة له خصوصه
 فخصبها و اتقی عظمت و کبر یا رتکره و خالقنر خصوص
 صفت در ایدر بر سن تجنب ایدر یعنی صیقن و فی فوق
 بو صفت ایدر صفتی تقدن تا که غیرت الله سنگ وجودی
 خا کله یکس ایدر قال ابو حنیفه رحمه الله تعالی علیه لا تحجب
 عظموا الاعمالکم و دشعوا الکماکم امام اعظم ابو حنیفه حضرت
 ویدر اصحابه خطا با صا رقد یزیر بیوک ایدر و یزیر یزیر
 واسع ایدر یعنی بول ایدر و انما قال ذلک لئلا یستخف
 بالعلم و اهل امام اعظم حضرت بویل امر ایدر الا که علمه اهلته
 استخفاف اولمقدن او توری و ینعی لطلب العلم ان
 یحصل کتاب الوصیه التي کتبتها ابو حنیفه رحمه الله
 لیوسف بن خالد الشمتی عند الرجوع الی اهل یجد من
 یطلبه و فی طالب العلم لا یقدر امام اعظم حضرت
 تلامیذه سند یوسف بن خالد اهل عیالنه رجوع و قنده

در این کتاب
 در این کتاب
 در این کتاب

باز جو غی رساله سنی که حالیا وصیت امام اعظم علیه السلام
 بین الانام مشهور و بلاد روم و خاصه اشبه مجیه
 قسطنطنیه که آنی استثنای بولور و کان استادنا
 الشیخ الامام برهان الائمه علی بن ابی بکر قدس الله
 روحه العزیز امرنی بکتابت عند الرجوع الی بلدی
 و کتبه مصنف رحمه الله ویر که استاد و مرشد شیخ امام
 برهان الائمه علی بن ابی بکر حق ثناء روح عزیز و تقدیس
 ایلین یعنی مکرم و معزز الیسون بآنکه امر ایدر وطنه
 رجوع و قسنت وصیت امام اعظمی یازمغی و لابد للهدی
 و المفتی فی معاملات الناس ایدر یازمدر رس
 و مفتی یر معاملات ایدر وکی عالمه بنا و در فصل
 فی اختیار العلم و الاستاد و الشریک و الثبات علیه
 بوبر فضلدر علم و اختیار یر بیانش یعنی علمه قنغی علمی
 اختیار اتمک لازمدر و نه حاصل استادی و شریکی اختیار
 اتمک کردر بونری بیاید و روحی علمه ثابت قدم
 اولمغی بیاید یر یربغی لطالب العلم ان یختار من کل علم
 احسنه طالب العلم لایقدر که یر علمک احسنی
 اختیار ایلک و ما یحتاج الیه فی امر دینه فی الحال ثم
 ما یحتاج فی المال و فی طالب العلم لایستدرک امر دینه
 محتاج اولد یعنی علمی اختیار و تقدیم ایلک بوندن سکر
 کیده رک محتاج اولد یعنی علمی اختیار ایلک مثلاً
 عبد مکلف اوزرینه صلوة فی الحال و صوم فی رؤیه
 بلال رمضان فرض اولور الاقدم فالاقدم بوندن
 متعلق اولد علمی غنی جمله دن اول اوکرمک اگر فقیر

۱۶
 ایسه فی الحال زکوة و حجه متعلق اولان علم لازم کلمه
 ایسه فی المال یعنی کیده رک اولور حق ثناء متینه
 ایدرک و یقتدر علم التوحید علم توحید تقدیم ایلک
 اوزرینه زیرا که جمیع شالیف و عباد آتوحید و سلامه
 دائر و دیوف الله تعالی بالتدلیل غنی ثناء تعالی بیه
 دلیل ایلد بله فان ایمان المقلد و آن کان صحیحی عندنا
 لکن یكون اثماً بترك الاستدلال یعنی تحقیقاً
 مقتدرک ایمانی اگر چه بزم قنغی یعنی اهل سنت
 و جماعت قسنت صحیح ایسه لکن استدلالی ترک
 ایتمک کنر کار اولور و یختار العتیق دون المحذرات
 غنی طالب العلم لایقدر که علوم دن قدیم اولانی اختیار
 ایلک علم تقیه و حدیث و علم فقه و بوندن و سبله اولانی
 صرف و نحو و معانی و لغات کبی محذرات دن اجتناب
 ایدر یکی اولد و غنی حاله قالوا علیکم بالعتیق و انکم و المحذرات
 و انکم علماء و یر یربغی ملازم اولک علوم دن قدیم اولانی
 واجتناب و احترار ایدرک محذرات دن ان شتغل
 بهذا الجدل الذی ظهر بعد انقراض الاکابر من العلماء
 و حجت اجتناب ایدرک اشبه جدول اشتغال دن که علماء
 اکابر منقرض اولد قدن صکره ظاهر اولد یر زیرا که فرق
 ضاله صکره دن ظهور ایتکیم یر فرق ظاهر ایتدیم
 آنکرت اقاول باظلم لیرین ابطاله تقیه ایلد علم جدول
 حدیثه و اشتها رهم اولمشد رفائیه یقیده عن الفقه
 و یضیع العمر و یورث الوحشة و العداوة و هو من

اشراط الساعة وارتفاع العلم والفقه زیرا که علم جدل
اشتغال طالبی ایراق ایدر فقه تدن و فقهی عمری ضایع ایدر
ودنی وحشتی وعداوتی ایراث ایدر و دنی بو علم جدل
اشتغال اشراط ساعت ندر یعنی قیامت علامت ندر
و فقهی علمت خصوصاً فقر بک رفیع اولها سی علامت ندر
بو فقهی اشراط ساعت ندر کذا و رد فی الحدیث حدیث
بولد وار و اولدی و اما اختیار الاستاد فینبغی ان
یختار الاعلم والاورع والاسبق انما که استنادی
اختیار اتمک پس ایدر لایق در طالب العلم علمده
و ورع و تقوا ده و سینه زیاده اولانی اختیار
ایلیه کما اختار ابو حنیفه رحمه الله حدیث بن سلیمان رحمه الله
بعد القاتل و التفتک نیکم امام اعظم ابو حنیفه رحمه الله حدیث
بن سلیمان حضرت عمر بنی اختیار ایدر استاد لغه تامل بسیار
و تفکر بشمار دن صکره و قال وجدته شیخی و قورا
حایما صبوراً و امام بهام ابو حنیفه رحمه الله دیدیکه بنادم
خدا حضرت تنی حلم و قار و صبر ایدر متصف پیر و کامل
بولدم و قال ثبت عند حماد بن سلیمان قنبت
فقی دیدیکه استادم خدا و قنبت ثابت قدم اولدم ده بندم
یعنی نشو و نما صاحبی اولدم و قال رحمه الله سمعت حکما
من حکماء سمرقند قال ان واحدا من طلبه العلم شاور
معی فی طلب العلم و کان عزم علی الذهاب الی بخاری
لطلب العلم و فقی امام ابو حنیفه رحمه الله دیدیکه حکما
سمرقند دن بر حکیمی استادم یعنی کلامی استادم
دیدیکه علم طالب ندرن بر یسی بنم ایله مشاوره ایدر

علم

۱۷
علم طلبی خصوصاً حال بوکه بخاریه کتمکی عزم و قصد
ایلمش ایدر علم طلبی ایچون و بکذا یعنی ان یش و رد فی کل
امر مصنف رحمه الله دیرکه ایدر لایق اولان بر امر
مشاوره ایدر رفیق الله تبارک و تعالی امر رسول
صلی الله تعالی علیه وسلم بالمشاورة فی الامور و لم یکن له
احدا فطن منه زیاد تحقیق کفری ثمار رسول علیه الصلوة
و السلام امر ایدر امور مشاوره اتمکی اصحابی ایله
حال بوکه اول حضرت علیه السلام دن عاقلک و زکیک
احاد دن بر احد یوغیدی و مع ذلک امر بالمشاورة فکان
یشاور مع اصحابه فی جمیع الامور حتی حوایج البیت بومر
جلیله ایله مامور اولدیر اصحابه مشاوره یه پس ایدر عادت
کریمه لری اصحابی ایله جمیع امور دنیوییه مشاوره ایدر
حوایج بیند فقی قال علی کرم الله وجهه ما یلک امرؤ من
مشورة حضرت علی رضی الله عنه بیور دیرکه بر سینه
هلاک اولدیر مشورت دن یعنی مشورت ایله قیل رجل نصف
رجل و لاشی و یندیکه افراد بنی آدم اوج قسمه منقسمه و یری
رجل تام بری نصف رجل و بری ایسه لاشی فالرجل
من له رأی صائب و یشاور ایدر رجل تام اولدیرکه
آنک رأی صائبی یعنی حقه مطابق و موافق تدبیری اولد
فقی واقع اولد و لازم کلان امور نبع مشاوره ایدر و نصف
رجل من له رأی صائب و لکن یشاور او یشاور و لکن
لا رأی له نصف رجل ایسه شول کشیدرکه رأی صائبی
اولد لکن مشاوره ایتیمه یا خود مشاوره ایدر لکن رأی

صاحبی اولیه و لا شئ له من لا رای له ولا یشاور رجل
ایسه شول کشید که آنک رای سائبی اولیه و عقلا
ایله مشاوره اتمیه زمانه اولاً ارباب دونک جوئی
بویون اوزره ورفال جعفر صادق رضی الله عنه
لسفیان الثوری رحمه الله مشاور فی امرک الذین
یحشون الله تعالی جعفر صادق حضرت علی رسول اکرم
علیه الصلوٰۃ والسلام مذراة دن و علما مجتهدین
سفیان ثوری حضرت ترمذی و دیگر امورین مشاوره
ایله نگرئی تعالیدن قورقائرا یله و طلب العلم من اعلی
الامور و اصعبها فکان المشاوره فیه اہم و اوجب
چونکہ جمیع امور کن مشاوره لازم اولدیسه پس
ایمدر علم طلب ایلمک مراتب امورک اعلیٰ سند
و مشکله نذر ایمدی بویون مشاوره فیه نگرئی و اجترک
اولدی قال الحکیم اذا ذهبت الی بخاری لا تجل فی
الاختلاف الی الا یمتد یوقار یرج امام اعظم حضرت
حکایت ایدیکه حکیم سمرقندیک کلامنی و نصیحتنی
بنیایدوب دیرکه اول حکیم و مشورت طلبایدن
طالبه دیدیکه بخاریه وار جو نمکین عجله ایله علماء دین
ایله اختلاف و ایستلا فده و آنکشت شهرین حتی
تتاقل و تختار استاذ ایکی آی مکث و آرام ایله حتی
تاقل و تختار ایله استاذ اختیار ایلیه سن فاکت
اذا ذهبت الی عالم و بدات بالنسق عنده رتبا
لا یجب ذریه فترکه و تذهب الی آخر فلا یارک لک
فی التعلم زیرا که بلا تاقل بر عالمه واروب آنک قتنج

درسه

درسه باشد سکت حکم که اول عالمک تعلیم و تدریسی
سخن خوش کلیمه آنی ترک ایدوب آخره وار کونج
سخن مبارک اولیه فتاقل شهرین فی اختیار الاستاذ
و مشاوره حتی لا محتاج الی ترکه و الا اعراض عنه فثبت
عنده حتی یکون تعلمک مبارک و تنتفع بعلمک کثیرا
پس ایمدر ایکی آید تاقل و تختار ایله اختیار استاذ
و مشاوره ایله اہلی ایله حتی استاذ ایدوب آذن
اعراض و اجتناب اتمک محتاج اولمیوب آنک قتنج
ثابت قدم اولرسن حتی تعلیمک مبارک اولوب
و علمک ایله جوق انتفاع ایلیه سن و اعلم بان الصبر
و الثبات اصل کبیر فی جمیع الامور و لکنه عزیز کما قیل
ای طالب علم بیکه تحقیق صبر و ثبات اولمق بریوک
اصل و تمکد که جمیع امور در اول اصله استاذ اولشور
ولکن صبر و ثباتک صاحبی قلیلدر یعنی بوصفت
جلیله ایله متصف اولندر قلیلدر ساولمیاندر نسبت
ایله تنکم و ینلدی شولکل الی شاء و العالی حركات و لکن
عزیز فی الرجال ثبات هرکشی ایچون عالی مرتبه لره نائل
اولمق حوکاتی وارور لکن رجالدہ ثابت قدم اولمق
ناورور قیل الشیاعه صبر ساعته و ینلدیکه شجاعة قوه
بدن ایله و کلدر و کس آلام و مشقت اوزرینه برسانت
صبر ایلمکدر فینبغی ان یثبت و یصبر علی الاستاذ
و علی کتاب حتی لا یتکبر ابرو علی فن حتی لا یشغل
بضن آخر قیل ان یتقن الاول و علی بلدی حتی لا یشغل الی

بک باقیه شهر و سواد کوی
مکی بلاد و بلدان طور

بلید آخر من غیر ضرورت پس ایدر طالب العلم لایق
 ثابت و صابر اولمق بر استاد اوزره هفی بر کتاب
 اوزره اول کتابی ابتر و ناقص الیقوما مق و دخی
 فنون علمیه بر فتن اوزره ثابت و صابر اولمق
 تا که اول فتنی تکمیل اتمدین فتن آخوه اشتغال اتمیه
 هفی ثابت و صابر اولمق بر بلید چه ضرورت
 اولمق چه بلید آخوه انتقال اتمه مک ایله فاق اولمق
 کله یفرق الامور بيشغل القلب و یضیع الاوقات
 و یؤدی المعلم زرا تحقیقا بود کرا اولنا ندرک جمله سی
 یعنی استا وقتنزه عدم صبر و ثبات و بر کتابی اتمام
 اتمدین آخوه باشمق و بر فتنی تکمیل اتمدین فایغ اولوب
 فتن آخوه شروع اتمک و بر بلید چه ثابت اولمق
 بلا و متفرقه به تک پوائتمک طالبک امورینه
 تفرق ایدر و قلبی مشغول ایلر و اوقاتنی ضایع ایلر
 و معلمه اذا و الم ایراش ایدر و ینبغی ان یصبر عما
 تربیع نفس و هواه هفی طالب العلم لایق در
 صبر ایلک نفس و هواسی مراد ایتدو کی رسیدن
 قال شاعر دیری ان الهوی الهو الهوان بعینه تحقیق
 هوا و هوس کند و ذاتنزه اوله خور لقی و منزلتدر
 و ضریح کل هوی ضریح هوان و هر هوانک مغلوبه
 مذلت و خور لفتک مغلوبه بر بومصرع اولمق
 نتیجه سی کبیر و یصبر علی المحن و البکیات نهی
 طالب العلم لایق اولاندر مختلره و بلاره صبر اتمک

بنفسه

قبل

قبل خزان المثنی علی قناطیر المحن و یندیکه مراد و مقصود
 حزینه لری محنت و مشقت کویر و لری اوزرنه در
 بو کلام استعاره طریقی اوزره اولمق در فافهم و انشد
 و قبل لعلی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه مصنف
 رحمه الله و یرکانشا و اولندم یعنی بوابیات آتیه بی نقل
 ایندیلر و بوابیات متضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله
 تعالی عنه ندر و یندی شوق قائلی حضرت امام علیدر رضی الله
 تعالی عنه الالاتال العلم الایسته . سائیک من مجموعها
 بیان . یعنی ای طالب متنبه اول علمه نائل اولمق
 الا الی شی ایله اول الی شیکک مجموعدن سخا خبر
 و یریم یغ و عینا اتمکله ذکاء و حوص و اصطبار
 و بلغه و ارشاد استاد و طول زمان ذکا سرعت
 فطنتدر و حوص معلوم اصطبار صبر اتمکدر بلغه
 بانک ضعی ایله کفایت من العیش معناسنه در یعنی
 طالب العلم کفایت مقدار یکجه جاک لازمدر که
 حین تخصیل اصطراب و تشویشدن خلاص اوله
 ارشاد استاد مصدرک فاعلنه اضافی قیلند ندر
 مقصود استادک کند و به حسن نظری اولمق در
 و اما اختیار التشریک انا که شریک اختیارک طریقی
 فینبغی ان یختار المجز و الورع و صاحب الطبع المستقیم
 پس ایدر لایق و لازمدر که شریک مجز اولانی یعنی سعی
 جدا ایله مستقیم اولانی و طبیعت مستقیم صاحب اولانی
 اختیار ایلیم و یفر من الکسلان او شنگندن و اراییم

وایلهنی تعظیم ایله نفی استادی تعظیم و توقیر ایله قیل
 ما وصل من وصل الایا کرمه دینلرکیمه علمه واصل اولما
 واصل اولدیرالاکر علمه وایلهنی احترام ایله و ماسقط من
 سقط الایستک احکمه و التعظیم و محرم اولما محرم
 اولدیرالاکر احترام و تعظیمی ترک ایله محرم اولدیر و قیل
 احکمه خیر من الطاعة نفی دینلرکیمه تعظیم و احترام
 خیر لودر شول طاعت کیمه آنج تعظیم و احترام اولمیه
 الایری ان الانسان لا یکفر بالمعصیه وانما یکفر بترک
 احکمه کورلمی تحقیقا انشا کافر اولماز یعنی الکفار
 اولماز مجرم معصیتی ارتکاب ایله بلکه تعظیم و احترام
 واجب اولان محکم ترک ایتمکله کافر اولور و مثلاً
 دینی و شریعتی و کتاب الهی تعظیم واجبدر بوندون
 برینی استخفاف و استحقار ایله و دین اسلام
 سب ایلمک کبی و شریعتی استخفاف و استزائتمک
 کبی و معصیت شریفی حاشامز بلیه برافق کبی کافر اولور
 العیاذ بالله تکا بعض شیخه بترک احکمه دون صکره
 بان استخفه و استهان به واقع اولمشد ترک حرمه کیمه
 بویا ببح کفره مؤذی اوله آنکله مراد استخفاف و استهانت
 طریقی ایله اولدوغنی بیاندرومن تعظیم العلم تعظیم المعلم
 علمی تعظیم ندر استادی تعظیم ایلمک قال علی رضی الله
 تعالی عنه انا عبد من علمنی حرقاً واحداً حضرت علی کرم
 وجهه و رضی الله تکا عنه بیوردیکه قد لویم بخارج خوف
 تعلیم ایدیه تک ان شارباعنی وان شاء استرق
 دیرسه بنی بیج ایستودیرسه استخدام ایستون
 و قد انشدت فی ذلک بویا ببح انشاد اولندی شعر

رأیت احق الحق حق المعلم بن بدم حقوقک احق حق
 معلم ایدوکنی ویا خود بن بدم حق المعلم احق حقوق ایدوکنی
 بهر مسلمان و واجبیه حفظاً علی کل مسلم لقد حق ان یهدی
 الیه کرامه الله حقیقون واجب و ثابت اولدیر کرامت
 و تعظیم یوزندن معلمه ایداولمحق لتعلیم حرف واحد الف
 درهم بر حرف تعلیم ایچون بیک درهم فان من علمک
 حرفاً واحداً من تحتاج الیه من الدین فهو ابوک فی الدین
 زیرا تحقیقا شول کیمه که سخا بر حرف اوکره امر دین
 سن اول حرفی بیکمه محتاج اوله سن ایدی اوله کشی
 دین سنک باباک اولور و کان استادنا الشیخ
 الامام سید الدین الشیرازی رحمه الله یقول استاذ من
 سید الدین شیرازی و برایدی قال ش بخنا من ماراد
 ان یکون ابنه عالماً ینبغی ان یراعی الغریب و من الفقهاء
 و بکرهم و یعظیمهم و یعظیمهم شیخنا شیخنا و بیکه شول
 کیمه که او غلنگ عالم اولمسنی استیه اول کیمه به لایق
 و لازمدر که فقرها تک غریبدرنی رعایت و اکرام و تعظیم
 ایلمک و آندره ممکن و قادر اولدوغنی اوزره اعطایلمک
 فان لم یکمن ابنه عالماً حافظه عالماً اکر اول کیشنگ او غنی عالم
 اولماز ایسه او غلنگ او غنی عالم اولور و من توقیر المعلم
 ان لایمشی امامه نفی استادک احترامندرا و کجه یور و کیم
 و لایجلس مکانه نفی یرنج او نور محق و لایستدی الکلام
 عنده الایا ذنه نفی استاد یرقتن کلامه شروع اتمه مک
 اونی اولمک چجه و لایکشر الکلام عنده اونی اولدوغنی تقدیر

السلام
 علیه و آله و سلم

جوق سويلي قتنج ولايسال شيئا عند ملائكة
وبراعى الوقت وملا لتي قتنج برشئ سنوال انجيه
بلكه وقتي مراعا ايليه ولايتق الباب بل يصبه
حتى يخرج الاستاد وحق قبوس قائميه بلكه حقيقي
صبر ايليه فاحاصل انه يطلب رضاه ويجتنب
سخط حاصل كلام بر حال رضاسن طلب ايليه
وغضبه ن اجتناب ايليه ويمثل امره في غير معصية الله
تعالى ولا طاعة للمخلوق في معصية الخالق حتى استاذك
امرته امثال ايليه ما دامك معصيت وكل ايسه حال بوكه
مخلوقه اطاعت بوقدر تكري تعالى به معصيت كل
يرحم ومن توقيره توقير اولاده ومن يتلقى به دعي
استاذك تعظيمه نذرا ولادنه وانسابه تعظيم ايليك
وكان استاذنا شيخ الاسلام برهان الدين صاحب
الهداية يكي ان واحدا من كبار الائمة بخاري كان يجلس
مجلس التدريس وكان يقوم في حلال التدريس احياءا وسالوا
عنه ويقول ان ابن استادي يلعب مع الصبيان
في التكية ويكي احياءا الى باب المسجد فاذا رايتهم اقوم له
تعظيما لاستادى شيخ الاسلام برهان الدين صاحب
الهداية در حكايت ايدرديكه بخاراه كبار الائمة ون
بريسي مجلس درسه او تورب اثناء درسه احيانا
قالقارلردى وسيني سنوال ايله كلرنج بيا ايدرديكه
استاذك او غلى او غلا بخقد ايله صوقا فوج اوينا يوب
احيانا مسي قبوسه كلمه رس ايدردى آنى كورديكه قيام
ايدردم استاذمه تعظيما والقاضي الامام محمد الدين

الارساني كان رئيس الائمة بمروة وكان السلطان
يحترمه غاية الاحترام وكان يقول انما وجدت
هذا المنصب بخدمه الاستادى وحقى قاضي الامام
محمد الدين الارساني كه مروه شهرنج زمانه رئيس
ائمة ايدرد زمانه اولان پادشاه آغا زياره احترام
ايدردير و بويله حكايت ايدرديكه بن بومرته استاذمه
خدمت ايله بولدم فاني كنت اخذم القاضي الامام
ابايزيد الدبوسي رحمه الله وكنت اخذمه واطيع طعاه
ولا اكل منه شيخ مزبور استاذمه خدمت ايدردم و طعاه
بشور روم و آذن اكل ايلدوم والشيخ الامام الاجل
شمس الائمة اخلوانى رحمه الله قد كان يخرج من بخاري
ويسكن في بعض القرى ايانا بخاوشة وقعت له وقذارته
تلامذته غير الشيخ الامام القاضي ابي بكر الزركني رحمه الله
فقال له حين لقيه ما ذالم ترزني فقال كنت مشغولا بخدمته
الوالدة قال ترزق العمد ولا ترزق رونق التدريس وكان
كذلك فانه يسكن في اكثر اوقاته في القرى ولم يستظم له التدريس
فحق شيخ امام الاجل شمس الائمة اخلوانى رحمه الله اقتضاه
هو راجع سبيله بعض قراه ساكن اولوب وشا كردي
آني زيارت ايتد يلقا حقى ابو بكر زركني دن غير يسي
بعد زركني به حين ملاقاته عتاب ايدرديكه
نيجون بني زيارت ايتدك اول عذر بيا ايدرديكه
والده مك خدمته مشغول ايدردم شمس الائمة حقى عذرني
قبول ايتيوب بيورديكه عذرني رزقكده سن رونق درسي

رز قلندریه سن فی الواقع دید و کی کسی اولدیر ابو بکر زریجی اکثر
 اوقات کویلمه ساکن اولوب و آنک ایچون دین
 منتظم اولدیر استا و نکت نفسی جریته من تاوی منه
 استاده یحرم برکت العلم ولا ینتفع به الا قلیلا پس
 ایدر یوحنا به دن معلوم اولدیکه شول کشید نکه استادیر
 متاذیر و متاظم اولد اولد کشی علم برکتدن خروم اولور و علم
 ایله منتفع اولماز الا که آنرا حق بعضی نسخیه یوحنا
 ایکی بیت مسطور در یومنون ال اوزره شعرا ان المعلم
 والطیب کلایهما لا یفصحان اذ هما لم یکرما تحقیقا
 معلم ایله طیب یو ایکیسی ایلاک صانرا اکر ام اولد قری
 وقتیکه که فاصبر لد انک ان جفوت طیبها مرضه
 صبر ایله اکر طیبیه جفا ایتدک ایسه واقع جبره لک
 ان جفوت معلما و جبره لک قانع اول معلم جفا ایتدک
 ایسه و حکمی ان اخلیفة هارون الرشید رحمه الله
 بعث ابنه الی الاصمعی لبعلمه العلم والادب حکایت
 اولنور که خلفاء عباسیه دن هارون الرشید رحمه الله
 او غلنی اصمعی یه کوندر ویکه او غلنه علم و ادب او کرم و آه
 یوما یتوضا و یغسل رجله و ابن اخلیفة یصب الماء
 علی رجله برکون هارون الرشید اتفاقا اصمعی لک اوینه
 واروب کور ویکه اصمعی ابدست آلور و آیا غنی یور
 و خلیفه نکت او غلنی صوحو کرفحائب الاصمعی فی ذلک
 فقال اتما بعثت الیک لتعلمه و توفیه فلما ذالم تأمره
 بان یصب الماء باصدی یدیه و یغسل بالاحوی
 رجلك پس هارون الرشید اصمعی یه عتاب ایدر

بو خصوصه دیدیکه بن او غلنی سنج کوندر مردم الا که علم
 و ادب تعلیم ایدر سن پس ایدر یوحنا او غلنه امر
 ایلر سنکه بر الیل صوقیوب و بر الیله آیا غلنی یویه
 و من تعظیم العلم تعظیم الکتاب و فی علمه تعظیم نذر
 کتاب تعظیم ایلاک الی یطالعه و یقرأ منه ابلین
 کتاب که آنی مطالعه ایدر و آن دن او تور قینبعی
 لطالب العلم ان لا یأخذ الکتاب الا بالطهارة
 پس ایدر طالب العلم لا یقدر که کتابه یا پیشماقی
 الا طهارة ایله و حکمی عن الشیخ الامام شمس الدین
 الخوانی رحمه الله تعالی انه قال انما نلت هذا العلم
 بالتعظیم فاتی ما اخذت الخا غدا الا بالطهارة
 شمس الائمة الخوانی حضرت عز ند حکایت اولدیکه
 بیور و مشر تحقیقا بن مرتبه علمه نائل و واصل اولدم
 الا که علمه تعظیم ایله علمه اولد اجمله تعظیم دن برینی بیور که
 پس ایدر تحقیقا بن علم فید اولن ان کا غدر یا پیشدم
 الا طهارة ایله و الشیخ الامام شمس الائمة السخسی رحمه الله
 کان مبطونا و کان یکر فی لیلة فتوضا فی ثلاث
 الیله سبع عشرة لانه کان لا یکر الا بالطهارة
 حتی شمس الائمة السخسی حضرت عز ند حکایت اولنور که
 بر زمانه ایچ اغریسنه مبتلا اولمش ایدر ویکه ایله
 در سنی تکرار ایدر اتفاقا اول کیمجه هارون یدی
 کزه ابدست الحق واقع اولدیر زیرا که تکرار مطالعه
 ایلر ویر الا طهارة ایله اتمکی معتاد ایلمش ایدر

وهذا لان العلم نور والوضوء نور فيزداد العلم به
 بونكت بياني بود که زیرا علم نور در وضوء نور در
 پس ایدر نور علم زیاده اولور نور وضوء ایلر ومن
 التعظیم الواجب ان لا یخذ الرجل الی الکتاب
 واجب اولاً تعظیمه ندرا یا غنی کتابه اوز انما منق
 ویضع کتب التفسیر فوق سائر الکتاب حتی
 تفسیر کتابدنی باقی کتابدرا وزینہ قومق ولا یضع
 علی الکتاب شیئاً اخر حتی کتاب اوز زینہ شیء اخر
 قومیه محبہ یعنی دوتا وغیرین وکان استادنا
 شیخ الاسلام برهان الدین رحمہ اللہ یحکی عن
 شیخ من المشایخ ان فقیہا کان وضع الحجر علی
 الکتاب فقال بالفارسیۃ بر نیابی استادم
 شیخ الاسلام برهان الدین حکایت ایدر ایدی
 مشایخدن برکون بر فقیہ یعنی طالب العلم کتاب
 اوز زینہ دوتا قومش ایدر اول شیخ بونی کور وکن بد
 دعا ایدوب لسان فارسی ایلر بر نیابی ویدر معنای
 بر خودار اولمیس دیکدر وکان استادنا القاضی
 الامام الاجل فی الاسلام المعروف بقاضی ن
 رحمہ اللہ تعالی بقول ان لم یزد بذلک الاستخفاف
 فلا بأس بذلک والاولی ان یحذر من استادم
 فی الاسلام قاضی ن حضرت تدریدر ایدی فتوی
 یوزندن اگر بونکت ایلر یعنی کتاب اوز زینہ دوتا
 قومق ایلر استخفاف قصد اولنما زینہ قایر مناولی

القائمة علی وزن
 الراجح خط سطر رسق
 یازمق نغم وریق ورمق
 آدی سق انقدر ورمق

اجتہد جیکد فقی
 ویاکت شدیدله
 ایدر حسن معنای
 مود الفکر

اولاً بوزدن صاقتمقدر ومن التعظیم ان یحذر
 کتابه الکتاب ولا یقریط ویرک الحاشیۃ
 الا عند الضرورة وخی علمی تعظیمه ندرا جتد ایلر
 واینجہ رقیق ایلر حتی حاشیۃ ترک ایلر
 مکر ضرورت وقتنزع اولر وراى ابو حنیفه رحمہ اللہ
 کاتباً یقریط فی الکتابه فقال لا تقریط خطک
 ان عشت تدم وان مت تشتم امام اعظم
 ابو حنیفه حضرت تدری بر کاتبی کور ویکه کاتب خطی
 رقیق ایلر یازر اول کاتبه خطاب ایدوب دیر که
 اگر منم اولور سک نادیم اولور سن اگر فوت
 اولور سک شتم اولور سن نادیم اولور سن
 دیمک نوعاً خفا اولمفین مصنف تفسیر ویا
 ایلدی یعنی اذا شئت وضعف بصرت ندمت
 علی ذلک الفعل امام اعظم رحمہ اللہ حضرت تدری
 نادیم اولور سن دیمکه دیر بو معنای که بیدر اولوب
 وقوت بصرت ضعیف اولدقن بویلر یازر ونگه
 پشیمان اولور سن دیکدر وخی عن الشیخ
 الامام مجد الدین الضرکی رحمہ اللہ قال
 ما من طینة ندمنا وما انتخبنا ندمنا وما لم نقابل
 ندمنا حتی شیخ الامام مجد الدین محمد ضرکیدن
 اشد نکار حمت ایلر حکایت اولور که بیور دیر

شوال خطی که واضح و جلی یا ز مردم نادوم اولدم و فی
انتخاب و اختصار ایندیکمزه نادوم اولدق و فی
بعد الکتابه مقابله اتمدیکمزه نادوم اولدق و ینبغی ان یکون
تقطیع الکتاب مرتباً فانه تقطیع اینجینه مرتباً
و هو اینست الی الرفع والوضع والمطالعة فی کتابک قطعه
مرتج اولمق لایقدر تحقیقاً بمرتج قطعه امام اعظم
حضرت تریک مختاریدر و بویله قطعه قالدر مؤلف و فی
آب زکدر و ینبغی ان لایکون فی الکتاب شی
من الحرة فانها صنیع الفلاسفة لاصنیع السلف
من مشایخنا رحمهم الله و فی لایق اولاً بورد که کتاب
قرمزی یا زلمش شی اولمیه زیرا که تحقیقاً بوجوه حکماء
فلاسفه صنیعیدر مشایخ سلف صنیعی و کلدرا اهل
سنت و جماعتدن بعض شیخه لاصنیع السلف دن
صکره و من مشایخنا من کره استعمال المکرب الامر
واقع اولمشدر یعنی مشایخدن بعضیدری قرمزی
مکرب استعمالنی کریمه ایلدیلر لکن بعضیدر مع اکره
اصح اولمق جائزدر فوائده کثیره بی مستجد و من تعظیم
العلم تعظیم الشراک و من یعلم منه فی علمه تعظیمه نذر
شریکارنی تعظیم و تکریم ایلمک و فی علم تعلم ایتدیکی
کمنه به تعظیم اتمک همان استادی اولمق لازم
و کل هر کیمدن استفاه ایدر سه و یکدر آنکیچون
و من یعلم منه عبارتی ایلد تعبیر ایدر و التملق مذموم

الافی طلب العلم فانه ینبغی ان یتملق لاستاده
و شرکائه لیستفید منهم تملق ترکیه یلداقله مقدز
ایمدر تملق مذموم و در جمیع احوال الکره علم طلبیدن
مذموم و کلدربلکه حمد و حر و مطبوعدر ایدر
طالب العلم لایقدر که استادونه و شریکارنی تملق
ایلمک حتی آنکرون استفاه ایلیمه و ینبغی لطالب العلم
ان یستمع العلم و الحکمة بالتعظیم و احکمة و ان یسمع
مسئله واحدة و کلمة واحدة الف مرة فی طالب
علمه لایقدر که علم و حکمتی تعظیم و احترام ایلد استماع
ایلمک اگر چه کیم مسئله واحد یی و یا کلمه واحد یی
بیلمک کره ایشندی ایسه و وقیل من لم یکمن
تعظیمه بعد الف مرة کتعظیمه فی اول مرة فلیس
باهل العلم بوجوهندن دیندیکه شول کشی کیم بیلمک کره
استماع ایتدکدن صکره علمه تعظیم اولمکی کبی اولمیه
اول حقیقتدن اهل علم و کلدرو ینبغی لطالب العلم
ان لایختار نوع علم بنفسه بل یفوض امره الی
الاستاد و فی طالب العلم لایقدر که انواع علومدر
برنوع که کند یلمکدن اختیار اتمیه بلکه حالنی استاده
تفویض ایلیمه یعنی استادی علومدر قنقی نوعی اوقی
دیر سه اول نوعی اوقیه فان الاستاد قد حصل له
التجارب فی ذلک و عرف ما ینبغی الحک و احید و ما
یلیمق بطبیعته زیرا که تحقیقاً استاده بخصوص
بجربه حاصل اولوب فی طلبه دن هر یسی اچون

لائق و هر برینک طبعه موافق اولان علمی بلمشدر
وكان الشيخ الامام الاجل الاستاذ شيخ الاسلام
برهان الدين رحمه الله يقول كان طلبة العلم في الزمان
الاول يفوضون امورهم في التعلم الى استادهم وكانوا
يصلون الى مقصودهم و مرادهم والآن يختارون
بأنفسهم ولا يحصل مقصودهم من العلم والفقه شيخ
الاسلام برهان الدين رحمه الله حكایت ایدر که زمان
اولی علم لایدری تعلیم امر رینی یعنی حالگری استاد درین
تفویض ایدر لایدری و مقصود لرینه و اصل اولور لر
ایدری شمعی ایسه کند ولری اختیار ایدوب
استاد لرینه تفویض اتمز لر لاجرم علمدن و فقردن
مر اولری حاصل اولماز و کان یحکی ان محمد بن اسمعیل
البخاری رحمه الله الباری کان بدأ بکتاب الصلوة
عن محمد بن الحسن فقال له محمد رحمه الله اذهب و تعلم
علم الحديث لما رأى ان ذلك العلم اليقيني بطبعه و طلب
علم الحديث فصار فيه مقدما على جميع ائمة الحديث
و في حكايت ایدر ویکه تحقیقا محمد بن اسمعیل البخاری
حضرت تدرن کتاب صلواتی باشلد قده امام محمد
حضرت تدری ویدیکه یوری علم حدیث تعلیم ایلد بیکه
علم حدیث آنک طبعه موافق اولد فی علم حدیث تعلیم
ایلد کون او علمدن جمیع ائمه حدیث اوزره مقدم اولدی
و صحیح بخاری و یکله مشهور اولان کتابی جمیع کتب صحیح
بخاری وینقی لطالب العلم ان لایجلس قریبا من
الاستاذ و عند السبق غیر الضرورة بل ینبغي ان يكون

بینه و بین الاستاذ و قدر القوس فانه اقرب الى التعظیم
و حق طالب العلم لایقدر که استاذ نه یقین او توریه
درس او قوتو غنی وقتند ضرور تشریفکله لایق اولد بودر که
اقل مرتبه کند و ایلد استادی بیست اولد باری بریای
مقداری اولد زیر که بویله اولمق تعظیمه اقرب و ینقی
لطالب العلم ان یختر عن الاخلاق الذمیه فانها
کتاب معنویه فی طالب العلم لایقدر که اخلاق ذمیه
احتراز و اجتناب ایلمک زیرا تحقیقا بو اخلاق ذمیه
کتاب معنویه و قد قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
لا یدخل الملائکة بیتا فيه صورة او کلب و انما یتعلم
الانسان بواسطه الملائکة حال بوکه فخر عالم علیه الصلوة
و السلام بیوردیکه ملائکه داخل اولماز شول او ده که آنج
صورت اولد و یا کلب اولد انشا ایسه علم تعلیم اتمز الا
ملک واسطه سیده ایدر و الاخلاق الذمیه تعرف
فی کتاب الاخلاق اخلاق ذمیه یعنی یرامز خصلت
ایسه کتاب اخلاق ناصریه که یوقاریع ذکر ایلمش
ایدر معروف و معدود و در کذب و اقتراف و حسد
و عجب و کبر و اسراف و تقصیر و غیر یکرکی و کتابنا ید
لایتمز بیانها بزم کتابنا اول اخلاق مذمومه عذوبانه تحمل
اتمز زیرا که تطویل سبب غرض تحمل اولور خصوص صفا
عن الشکرة و مع الشکرة لایحصل العلم علی الخصوص تکبردن
یعنی بیو کلنگدن احتراز ایلد که تکبر ایلد علم حاصل اولماز
قیل العلم حرب للمتعالی کالتسبیل حرب للمکان العالی دیندیکه
علم عدود و معکبه نتم سبیل عدود و یوکسک یره قرار
ایتمد و کی کبی علم فی مشکبه ایلد جمیع اولماز و بعض نسخه ده

بومقام ایکی بیت مسطور در شریعت لایحه کل مجده
 خیر جده بلا جده مجده یعنی دولت و عزت عون حقه
 مفارن جده وسیع ایله در ارتکاب و کدر سعی و اهتمام
 انکسار کشی به فلان زاده لک دولت اولماز
 حکم عید یقوم مقام حیره و کم خیر یقوم مقام عبیده جوق
 قول وارد که دولت و عزت صاحبی اولور و مقام
 قائم اولور و جوق خود وارد که عدم سعی ایلمک محنت
 و نولت قیاسی **فصل فی الجده والمواظبه والایمانه**
 بوفصل علم سعی و مداومت ایتمک بیانتی در
 و طالب العلم محنت عالیله و لمق بیانتی در شریعت لایحه
 من الجده والمواظبه والملازمه لطالب العلم بوزن
 صکره طالب العلم لایقدر که طریق علم سعی و مداومت
 و ملازمه و الیه الاشارة فی القرآن قرآن عظیم
 بوزن اشارت وارد و قوله تعالی و الذین جاءهم و افینا
 لنهد بهم سبیلنا او اشارت حق تعالی بوقول
 شریفین اشارت وارد و بود که آنرا که سعی و کوشش
 اید و امر بیزی و دینیزی اقامت ایلمک بدرستی انکسار
 مهندی ایلر زرنوا نزه و لقامزه و اصل اوله جوق
 بولکره و تمام آیت کریمه و ان الله مع المحسنین در
 یعنی تگری تکا ایولر ایلدر طریق حق اعداد دین
 و نفس بد آیین ایلر مجاهد ایدر ایلدر و بویا کریمه
 ایلر تحقیق جوق در لومعنی بیاید ایلر لکن بوجده
 ایراد و مناسبت کور ایلر قیل من طلب شیئا و جده
 و جده و من قرع الباب و ج و ج ضروب مثالدر

دیندر

این متن بکسی
 در این متن بابی
 در این متن بابی
 در این متن بابی

دیندری شول کسه که بر شری طیب ایلر طیب
 جده و اهتمام ایلر اول شینی بولور و آنکه نامل اولور
 شول کسه که بر مراد قیوسی قافیه و اقدام و اهتمام
 ایلر اول بابیه و اخل اولور و قیل بقدر مانتی
 مثال مانتی خیر دیندر بر مشقت جکد یک مقدار و او
 مقصود که واصل اولور رس قبل محتاج فی التعلم والتفقه
 الی جده الثلاثة المتعلم والماسا و الاسبان کان
 فی الاحیاء دیندر یک علم تعلمی بواو جک سعی و اقدامی
 لازم در متعلم استادک و بابانک اگر بابا
 حیانت ایلر شد فی الشیخ الامام الاجل الاستاد
 سدید الدین شیرازی رحمه الله الشافعی رحمه الله
 شوا سدید الدین شیرازی رحمه الله الشافعی رحمه الله
 ایلدر اول شیری امام شافعی رحمه الله حضرت بزرگوار
 الجده بدنی کل امر شایع و الجده یفتح کل باب مغلق
 سعی و اهتمام بعید اولر اشیا بی قریب ایلر و فی قیامش
 قیاری فتح ایدر و الحق خلق الله بالهم امروه و نوحه یبتلی
 بعیش حنیق الحق بوزن البیق و آخری معنانه در
 عباد الله لک اولی و آخری و انکسار ناسه نفع شول
 کشید که محنت صاحبی اولدر فقر و فاقه بیهستلا و
 و من الدلیل علی القضاء و حکمه بوس اللیب و طیب
 عیش الاحق قضاء الله و قدره اولان اولدر و ندر یعنی
 بر شری جناب خفک قضای و حکمی ایلر ایدر بیکنه ولالت
 ایدر اولدر و ندر عاقل و دانا شدت و محنتی و الحق

الاقوی لایق و مناسبت
 در این متن

این متن بکسی
 در این متن بابی
 در این متن بابی

نادانك سعت و كذا يعني اكر افعال و تدبیری ايله
 اولسه ایدی امر بر عكس اولمق كرك ایدی لكین من
 رزق الحی حرام الغنی چندان یغش قان ای تفوق
 لكین عقل ایلد مرزوق اولان غنا دن محروم اولور بواكشدر
 کلی و كلدر ایکی چند ایریلور قننی فرقه دن اولور سه
 و انشدت لغیره انش و اولندم امام شافعی رحمة الله
 حضرت عریكك غیری ایچون تمییز آن تمییزی فقیرها مناظره
 بقیر غنا و واجنون فنون سن آرزو ایدرسنك زحمت
 و تعبیر فقیه مناظره اوله سن هیچها بوتمنی جنبه دن
 ناشیدر حال بوکجه جنون درلودر اولور بوتمنی جنون
 فنی انواع فنون دن برنور و لیس انساب المال
 و دن مشقة و تحملها و العلم کیف یکون مال قنلق مشقت
 و زحمت اولماز ایکن طریق انساب مشقت و زحمت
 تحمل ایدرسن حقیقت رزق و ایچون ایکن حال بوکجه
 علم عالی شریف ایکن زحمت و مشقت نیچه حاصل
 اولور خافهم قال ابو الطیب ابو الطیب المبتنی دیری
 شو و لم ار فی عیوب الناس عیبا كنقص القادرین
 علی التمام یعنی بن کورم و بلم عیوب ناسدن بر
 عیبی تمام قادر اولندر كنقص کی و لایة لطال العلم
 من سر اللیالی كما قال الشاعری طالب علم لازم زحمت
 کیچه لری احیا ایدوب او یانق اولمق شکم شاعر ویر
 بقدر الکتة تکشیب المعالی فمن طلب العلم سر اللیالی
 زحمت و مشقت مقداری معالی یعنی مقامات عالیه
 کسب اولور پس ایدر شول کشیکم مراتب عالیه

الحی بکسریم عاقل و لایق صبر کی
 ایدر بالغ لایق و اولی و کمال
 الحی بالغ و لایق و اولی و کمال
 اولمق و عقل معنی حقی لکون ماهر
 القننی اتمنی یعنی آرزو و انش
 زحمت کی
 القننی بالغ العین المله
 المشقة و التعب العنا
 بالغ مشقة ماهر
 قنلق
 طالب علم اولور غذا بایرک
 بکسر اول ایدر کشفی بکسر کامیاب
 و دن حرم یا باقل ایدر کاردستی
 قنلق و دن کاردستی بکسر کامیاب
 چون مشقة و جمل اولور الفاضل
 اوقیب بکسر ایدر شول کامیاب
 ویر قنلق
 خود و صفت کدر بکسر کامیاب
 رف ایچون شاف بکسر ایچون کافیه
 بد ایکیسی جل ایدر رف و دار مشقة
 ویر کامیاب اولور عافیه

طلب ایدر کیچه لری او یانق طوئار شوقم العزیم شام لیلایه
 یغوش فی البحر من طلب اللالی سنک عزت رفعت
 طلب ایدرسن بعد کیچه لره او بدرس دریا به غرض
 ایدر یعنی طلار انجور استین علو الکعب بالهم
 العوالی قدر و مرتبه ناک عالی اولمسی هم عالیه ایدر
 و عزالمدر فی سر اللیالی فک کشینک عزور فنی کیچه لری
 احیا ایدر ترکش النوم رتی فی اللیالی لاجل
 رضاك یا مولی الموالی بارت کیچه لره او بقویه
 ترک ایدم سنک رضاك تحصیل ایچون ای فیدر ترک
 اخذیسی و من رام العلی من غیر کتبه اضاع العمر
 فی طلب المحال شول کشی کیم مراتب علیا طلب المیه
 زحمت و مشقت اول عمرین ضایع ایدر محال طلبین
 فوفقی الی تحصیل علم و بلغنی الی اقصى المعالی
 پس ایدر بارت بنی موفق ایلد علم تحصیلین
 و بنی یشدر مراتب عالیه ناک اقصا سنه قیل
 اتخذ اللیل حلا ندرک به املا یعنی ضروب امثال
 دیند کیچه جمل اشخ ذیل آنک مراد که یشه سن
 مراد مجاز کیچه بکسر تشبیه در شکم بریر مراد
 ایر شکم استین آتد و یاد و سه سوار اولوب
 کتک لازم ایسه علوم و معارف و منازله ایر شکم
 استین کیچه لری احیا ایدر ترک قال المص رحمه الله
 تعالی و قد اتفق لی نظم فی هذا المعنی مصنف رحمه الله

دیگر که بنماید چون بوضوح صد بر کلام منظوم واقع
 اولدی شو من شاء ان یکتوی آماله جملاً •
 فلیتخذ لیلہ فی درکها جملاً • شول کشی کیم جمیعاً
 مقصود لری جمع ایماک مراد ایلیم پس ایدی
 اول کشی کیم سنی جل اشخا و ایلشو مقصود لری
 یتشکک اقل طعماک کی خطی به سزا ان کشیت
 یا صاحبی ان تبلغ الکملاء طعماک قلیل ایله یعنی
 آرمیکی عادت ایله قلت اکل ایله سر نعمته نائل اوله کن
 اگر سن ویدرسکن ای بنم صاحبم علوم طیبیه نائل
 اولمغی طعماک قلت اوزره اکل ایله کمل کافک
 و میماک فنی لریله کل و جمع معنا سندر و مصرع
 ثانی جواب شرط مخذوف در که اقل طعماک در
 مصرع اولی ذکر فرینه سبله و قیل من اسر نفس
 باللیل فقد فرح قلبه بالثهار و فنی ویدر که شول کشی کیم
 نفسی او بانقلق معناه ایلیم کیم تحقیق اول
 کشینک قلبی فرحناک اولور کوندره و لا بتر
 لطالب العلم من المواظبة علی التدریس و التکرار
 فی اول اللیل و آخره فان ما بین العشاءین
 و وقت الشی وقت مبارک و فنی طالب العلم
 لازمدر که در سه مواظبت و مداومت ایماک
 و در سنی تکرار ایماک کیم نک اولن و آخرن
 زیرا تحقیقاً مغرب ایله عشاء مبین و سحر و قتی
 مبارک در شعر یا طالب العلم باش الزرعاً •

و جنب النوم و احذر الشبعاء و روع و تقوا به ملازم
 ایله و فنی نومی کند یکدن بعید ایله و فنی طوق فقدان خدر
 ایله و ثم علی التدریس لا تفارقه فان العلم بالدرس قائم
 و ارتقاء در سه مداومت ایله و در سکن ایله
 زیرا که علم درس ایله در و درس ایله اثر و یختتم انیام
 احداشته و عنفوان الشباب کما قیل تازه کک
 ایامنی غنیمت بل فنی نعمت عدا ایله یکتلک اولنی
 شکیم ویدر بقدر الکذ تقطی مازوم • فمن رام
 المنی لیدل یقوم • مستقتک مقدار ی ویریلور
 طلب ایله مقصودنی طلب ایدن کیم ایله قائم
 اولور و انیام احداشته فاعنتهم بالالات احداشته
 لاتدوم • پس ایدر سن غنیمت بل حدشته و تازه کک
 ایامنی مستنبه اول تحقیقات تازه کک و اثم اولماز
 ولا یجهد نفسه جهداً ولا یضعف النفس حتی
 لا تنقطع عن العمل و فنی طالب العلم لازمدر که
 نفسه زیاده تعب و زحمات ویریمه و نفسی
 ضعیف ایلیمه عملدن منقطع اولیمه بل استعمل
 الرفق فی ذلک بلکه بوضوح صد رفق و ملازمی
 استعمال ایلیمه و الرفق اصل عظیم فی جمیع الاشیاء
 حال بوکه رفق اصل عظیم در جمیع اشیاء قال رسول الله
 صلی الله تعالی علیه وسلم فخر عالم علیه افضل الضلوة
 و اکمل النجیة بیور ویر الا ان هذا الدین متین متبته

واکاه اولوگت اشبو دین اسلام متین در یعنی
 محکم در فاعلوافیه برحق پس بیدر بودین مستنده
 رفق ایلد مشی و حرکت اید و کت فاق المنیت لا ارض
 قطع ولا ظله ابقی زیرا که تحقیقا سیر و سکونت
 تکلیف مالایطاق ایلد قوه ظری منقطع اولان
 کسینه سیرت قطع اراضی وطنی منازل اید و مزوکی
 هفی باقی قالمز مقصود حد اعتدال اوزره سعی و حرکت
 اید و ب وجود مرکب بنی تکلیف مالایطاق تختی ایلد
 پای لکت و زبون ایلکدر قال التبی علیه الصلوة والسلام
 نفسک مطینک فارقی بها و هفی یخبر علیه افضل النجیه
 و از کیر با حضرت یور و یور و یور و یور و یور و یور
 آنک ایلد قطع منازل وطنی مراحل اید و پس ایدی
 نفسک رفق و اعتدال اوزره فیلنوب تکلیف مالایطاق
 ایلد آنی عمل یانک ایلد و لایط طالب العلم من الائمة
 العالیة فی العلم فان المراد بالعلم الائمة کالطیر بطیر یجناحیه
 و هفی طالب العلم لازمدر که علمنجه همت عالیه دن
 زیرا که تحقیقا کشی همتی قنادیر ایلد طیران اید و قوش
 قنادی ایلد طیران اید و کبکی قال ابو الطیب رحمه الله
 ابو الطیب المشنی دیدی علی قدر اهل العزم تاتی العزائم
 و تاتی علی قدر الکرم المکارم عزم و همت الیکنک
 مقدار نجه مراد مقصوداتی حاصل اولور و کرم صاحبک
 مقدار نجه کرم ظهوره کلور و تعظیم فی عین الصغیر
 صغار با و تصغر فی عین العظیم العظیم فیلد الائمة
 اول

و ظاهر این

هذا شروع فی بیان
 الائمة

اولاً کشینک کوزینه عظیم کورینور کارمک صفاری
 یعنی شول شی قلیل عظیم کورینور دون همتک کوزینه
 و عظیم الائمة و کریم النفس اولانک کوزینه صغیر
 کورینور کارمک عظیمدری شکم حضرت امام علی کرم
 وجهه و رضی الله تعالی عنه ذات و صفینج بوشو بلنج
 دینلوب مدح اولمشدر من طلب المجد فلیکن کعلی
 یهب الالف و هویتسم و الکرکن فی تحصیل الاشیاء
 اجده و الائمة اشیا و تحصیل ایلد و رکن جد و همتدر
 رکن الشی ما یقوم الشی بعض شیخه رکن یرینه رأس
 واقع اولمشدر معنابر در فمن کانت همته حفظ جمیع
 کتب محمد بن الحسن رحمهما الله و اقترن بذلک
 اجده و المواظبة فالظاهر انه یحفظ اکثرها او نصفها
 پس ایدی بشول کسینه که همتی امام محمد حضرت تریکت
 جمیع تصنیف اید و ک کتابک حفظی اولاً جامعین
 و زیادات و مبسوط کبی و کتب فقهیه و ظواهر الزواید
 مراد بوکتبدر و بوکتبدر و غیره امام محمد نسبت
 اولاً نجه کتابلر و در حدیثدن موقوفات کبی که
 امام مالک حضرت تریکت روایت اید و حالا بو فقیه
 موجود در و آثار کبی و کسیر صغیر و کسیر کبیر و بارونیا
 و روقیات و کیسانیات و نوادر کبی که بو غیر ظاهر
 الزواید در بوندرک بعضی من اصحابی املا ایلمشدر
 شکم امام ابو یوسف حضرت تریکت اصحابی امالی نام کتابی
 کند و لرندن استماع اید که اشفاقیلد اید کلری کبی

یعنی گشتی که همتی امام محمد حنفی در کتابت کتابت
حفظی اوله سعی و مداومت و همتی مقارن اوله پس
ایمیر ظاہر اوله بود که اکثری و یا نصفی حفظ ایلیم
فاما اذا کانت له همة عالية ولم یکن له جهد او کان له
جهد ولم یکن له همة عالية لا یحصل له علم الاقلید
اما طالب العلمک همتی اوله سعی اوله
یا خود سعی اوله همتی اوله آنکی چون علم
حاصل اوله الا آزه حق اوله و ذکر الشیخ الامام
الاجل الاستاد رضی الدین النیب ابو ریحان
فی کتاب عکرم الاخلاق شیخ رضی الدین نیسابوری
عکرم الاخلاق نام کتاب ذکر ایلدی ان ذوالقرنین
علیه السلام لما اراد ان یسافر لیستولی علی المشرق
والمغرب شاور الحکماء فی ذلک وقال کیف اسافر
لهذا القدر من المملک فان الدنيا قليلة فانیة
وملک الدنيا امر حقیر فلیس هذا من علو الامة
تحقیقا اسکندر ذوالقرنین که قرآن عظیم الشان
ذکر اولمشدر و نبوتشدر اختلاف اولمشدر
لحقا علیه السلام کبی وقتا که مسافرت اختیار
ایلدیم مشرق و مغرب مستولی اولمقی ایچون
یا نشدر اوله اعضلا ایلیمشدر و ره ایلدی و دیدیکه
ملک دنیا امر حقیر و فانی و قلیل الیکین بوقدرجه

جهد

ملک ایچون بن نیجه سفر و سیر ایلیم فقال الحکماء
سافرا نیت لیحصل لک ملک الدنيا والآخرة
فقال هذا حسن حکماهی جواب ویردیدیکه جهاد
و اعلاء کلمه نیت ایلیم و سفر ایلیم همتی که سنک
ایچون دنیا و آخرت سلطنتی حاصل اوله ذوالقرنین
علیه السلام دیدیکه بونیت ایلیم سفر حسندر قال
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله تعالی یحب
معالی الامور و یکره سفاسفها فخر عالم علیه الصلوة
و السلام بیوردی تحقیقا حق تکاسوز امور عالییه
یعنی رضا شریفه معافق و شرع منیفه مطابق
اوله امور عالییه بی سوب صاحبندن راضی اولور
و کزیت کورر امور روتیه یعنی فاعلندن راضی اولمقدر
شعر و لا تعجل بامرک و استعصم فاصلى عصاک
کستدیم امرک عجله اتمه و حوام و شباهت استه
یا خود ثانی استه و ثانی ایلیمک عصاک طوغر لیمز
برشی استدامت کبی استدامت طلب دوام ایلیم
و ثانی ایلیمک معنای رنج استعمال اولنور قاموسده
مذکور و مبتیندر و بعضی شیخ فاضلت عبادت
مستدیم واقعدر یعنی مستدیمک عبادت صنایع
اولما زدیگدر قبیل قال ابو حنیفه رحمه الله لابی یوسف

فما ضللت عبادة مستدیم
تقی الکما صنایع

رحمه الله كنت بليدا اخذتكم المواقفة واتيكم
 والكلسل فانه شوم وآفة عظيمة ويند كيه ابو حنيفة حضرتي
 امام ابى يوسف خطبا ويد كيه سن الحق ايدك
 فانتد در سه مداومت سني دائره حمايت دن
 چيقودي ايمدي صفين كسدن زير تحقيقا كسل
 شومدرو آفة عظيمة در قال الشيخ الامام ابو نصر
 القفاري الانصاري رحمه الله شيخ الامام ابو نصر
 القفاري الانصاري رحمه الله شوي ویدی شعر
 يا نفس يا نفس لا تترخي عن العمل في البر والعدل والاحسان
 في منزل يا نفس عملك ارضايلمه يعني ترهاون و تكامل
 ايلمه وعدال احسان مهندره مائل اولد و نك حالده
 يعني يا نفس عال صا كه دن بنى اليقومة تاخير و تسوية
 ناظر و مائل اولد و نك حالده و كل ذي عمل في الخير
 مغتبطه هر خير و عمل صاحبى مغبوطه يعنى انك
 هر حاله غبطه اولنور و في بلاد و شوم كل ذي كسل
 و هر كسل صاحبى بلا ده و شامتد در قال روقه اتفق لي
 في هذا المعنى هذا النظم مصنف رحمة الله عليه
 بنم ايچون بر شعر واقع اولدي شعر دعي نفسى التماسل
 والتواني اى بنم نفسم تكاسل تواني ترك ايلمه و الا
 فاشيتي في ذى الهوان و اگر تكاسلى ترك انم سكت ثابت
 اول امرتد هوان و خور لقي صاحبى اولد و نك
 حاله فلم از لكسالى الحظا تحظنى پس ايد بر
 كور دم كسلاندر ايچون حفظ و نصيب ايلمه صاحبى

الارحاء است غنی صلیو ملک
و صراف قتمق وینک غنوشی
بدوشه اول مراد در مراد
عمر و النورس
یعنی آت یوکر
و غنوشه اول مراد

مفت

منزلت و مرتبه نازل اولور سوی ندم و حوامان الالافی
ندامتدن غیری و مراد ارندن محروم اولمقدن غیری
و قیل کم من حیاء و کم عجز و کم ندیم. چیم نولد لالانسان من کسل
و هفی دینلدی چوق شئی وار در حیا یوشدن و عجز و نداشت
یوشدن انسان ایچون که کسلدن حاصل اولور و فی بعض
النسخ بعض شخه بدویت واقع اولمش ایانک عن کسل
فی البحث و عن شیء ما قد علمت و ما قد شک من
کسل. بحث علومده کسلدن و شبریدن صفتدن
شول شئی که بلیدک و هفی شول شئی که شک اولندی
کسلدن ناشیدر و قد قیل الکسل من قلة الثاقل
فی مناقب العلم و فضائله و هفی دینلدیکه کسل علمک
فوائد و فضائلنی قلت ثاقل و تفکر دن ناشیدر
فینبغی للمتعلّم ان یبحث نفسه علی التّحقیق و الاجتهاد
و المواظبة بالثاقل فی فضائل العلم پس امید یستعلمه
لایق و سزاواردر که کندی نفسنی قنذر و تحصیل
علمه چالشحق ایله و مداومت ایله علمک فضیلتلرینه
ثاقل ایله بعض شخه ان یبحث یرینه ان یغیب و افقده
یعنی نفسنی اتعاب ایله یعنی علمی تحصیل ایچون
جه و مواظبت ایله زحمت و مشقت الفایله
و مکدر فاق العلم یبقی و المال یعنی زیر که تحقیقا علم
باقی قالور یعنی ثمرات و فوائدی باقی قالور و تحقیقا
مال فانی اولور صاحبک حیاتنه و یا وفاتی ایله یکدر

ایدن حی در یعنی در پیدر و بعد الموت با قید و مفاتی
 یعنی جمله اک بر لری بر آفتاب چور را تابند در پیدر
 و ذوالجمل میت و هویشی علی التشری یظن من الاحیاء
 و هو عذیم و جمل صاحبی اولان میتد یعنی اولودر و بر
 اوستن یور و کند وی دری ظن ایدر اولایه عیدر
 یعنی یوق منزل سنج در و انشد ناشیخ الاسلام
 برهان الدین رحمه الله فی شیخ الاسلام برهان الدین
 بزه شوانش دایلدی شو اذ العلم علی رتبه فی المراتب
 مذکره ایلد ملک مراتبی بینند مرتبه اعلا ده ایدر
 و من دونه عز العلی فی الملوکست رتبه علمدن اشغه در
 مملکت و حشمت ایلد یعنی عسکر کثیر ایلد اولان منصب
 و دولت صاحبی زیر که دولت دنیا ناک زوالی سرعیدر
 قد و العلم غزه متضاعفا عالمک غنی و حرمی باقی
 اولور محیفه روزگار هم متضاعف اولد و غنی حاله
 یعنی بر عالم کاملدن نیجه کسند رتبه ایدر در دنیا حافه
 و استفاه اوزره اولد فی آنلره و بریلین مزد و ثوابک
 مثلی استاد لرینک و فخر اعماله ثبت اولور و جود
 بوندون تلمذ و تعلم ایدن لکث ثوابک مثلی بوندون
 حی یف اعماله ثبت اولور و مثلاً آخری مقدم اولان
 استاد لرینک محیفه اعماله ثبت اولور الی یوم
 القیمه بومنونال اوزره اولور آنکیچون ابن نجیم رحمه الله
 اشباهه نظار برنج امام اعظم حضرت ترمذی ابو بکر الصدیق
 رضی الله تعالی عنه حضرت ترمذی تشبیه الی شذ حضرت
 ابو بکر رضی الله تعالی عنه رجالدن ایمان کتور نکرک
 اسبقی و اقدمی اولمغین قیامت دکیس ایمان کتور نکرک

ثوابک امثالنه نائل اولد و غنی کبی امام اعظم حضرت ترمذی
 فخری آنک مذحبی اوزره اولور نکرک و تعلیم و تعلم
 ایدن لرینک ثوابی امثالی و بریلور و یکدر بو عطا
 و کرم حبیبینه تعظیماً و تکریماً جناب حقدن و فیاض
 مطلقدن لطف عظیم ایدر و کند کلام یوقدر و ذوالجمل
 بعد الممست تحت التیارب به جاهل ایسه موتدن سکره
 طیارق التشرع سیاه منستی قالمور یعنی ذکر جمیل و جوده
 خیری اولان مغله فراموش اولور و یکدر رظا هر اولان
 تیارب تیرینک جمع اولد تیرب تراب معنایه در
 اتمامش ده ایدن کین لغتله یوقدر فریحات لایر جو
 مداه من ارتقی رقی ولی المملک والی الکتانیت
 امر بعید اولد بکه مالک عسکر کثیره و جوارری و افره
 اولان ملک دولت صاحبی عزت علم ایلد عزز اولانده
 مرتبه و پایه سنه نائل اولمق سامی علیکم بعض ما فیه
 فاسمعوا فی خضره عن ذکر کل المناقب سنه اطلاق بقی
 ایلد اعلام ابریم عالمک اولان مناقب جلیله ناک
 بعضیسنی زیر که بنده عجز واردر علمک جمله مناقب
 ذکر ایلکدن هو النور کل النور یرید عن العمی و ذوالجمل
 مزالته بر بین الغیابست ناظم رحمه الله اعلا سنج و عده
 ایدن و کی یعنی مناقب علمک بیانته شروع ایدر و ب
 ویر که بو علم سول نور در که هادی اولور یعنی صاحبی
 خلاص ایدر جهل و ضلالت کور نکندن جاهل ایسه
 مده عمره ضلالت و حصاره ظلمتدیر اچین اولور

هو الذروة الشاهجى من التجنى وشمسى أمثافى التوائىب
 بو علم بر بوى كسك ومرتفع جيلدر كه كند و به التجا ايد به
 حمايه ايد رضى اول منجى شدايدون امين اولدوغى
 حالت كچي لمكند كه يمسي يصير معناسنه اولد معناسى
 شدايدون امين اولور ديكدر به بيتجى والتاس
 فى غفلاتهم به يترجى والروح بين الترائب بو علم
 سببى ايله بنى ميسه اولور عذابدن ناس غفلت
 ايجننه اولد قلى حاله يعنى علمدن عار اولندر
 غفلتدرايچنه قلوب علم صاحبى موجبيله عمل
 ايتكدر مظهر غفوان و محيط رضوان اولور بو علم
 سببى ايله موفقت و رحمت رجا اولور روح تنزه
 اولدوغى حاله ترائب عظام صدره دير لر بوجازا
 بتون ننى مرادور به يشفع الانسان من راج عاصبا
 الى درك النيران تنز العواقب بو علم سببى ايله انسا
 شفاعت اولور يعنى علما عاصى اولدوغى حاله فوت
 اولوب جهنم كيرنره وكنمكه مستحق اولندر جهنم كه شتر
 العواقب را عاذنا فمن راحه راحه المارب كلها
 ومن حازه قد حاز كل المطالب شول كشي كيم علم
 طلب ايلدز جميع حوايج لازمه طلبه انكش اولدى
 وشول كشي كيم علم حايرونائل اولدى جميع مطلوبه
 نائل اولمش اولد ب علم سعادت دارينى جامع اولدوغنه
 بناء هو المنصب العالى يا صاحب الكمال اذا انكش
 بتون يقوت المناصب بو علم منصب عاليدر
 عقل صاحبى علمه نائل اولد وكنمكه وقتد مناصب

دنيا فوتنه الم چكه ويحيصنور اولمه فان فانك الدنيا
 وطيب نعيمها فغفقت فان العلم خير الموات كدنيا
 سنى فوت ايدرسه بو دنيا نك صورت ظاهره
 كوزل كوزين نعتلرين كوزلرينكى بوزم يعنى يحيصنور
 ومتالم اول زيرا كه تحقيقا علم موهبه كرك خير وسيله
 وانكشت لبعضهم شواو نى بن انشا اولندم بعض
 فضلا ايجون بو شوى بعض لفظيله تعبيري ظاهر قائلى
 غيب معلوم اولدوغنه بنا در اذاما اعتزذو علم بعلم
 فعلم الفقه اولى باعتزاز علم ايله عزت علم لازم كلنج
 علم فقه اعزازه اولى واخره زيرا كه مكلف فرض لازم
 اوللا احوالى متباين در وكم طيب يفوح لاكسك
 وكم طيب يطير لاكبازه چوق كوزل تحو لو اشيا واردر كه
 آنكرك نغى تحو منقشه اولور انا كه مسك كبي دكلدر
 حاصل مسكه معادل اولماز و نجه طيور واردر كه طير
 شاندر ندر اما سرعت طير انده طوغان جنسى
 كبي دكلدر وانكشت ايضا نغى بن انشا اولندم
 شو سابق كبي شو الفقه انكش شى انت داخونه
 علم فقه سن اذخار ايتديكك اشيا نك انكسى
 واحسنيدر من يدرس العلم لم يدرس مفاخره
 علم فقرى قراة و تحصيل ايدنه نك مفاخرى محيضة
 ايامه زائل اولماز يقال درس ودراسة ودرس
 الرسم درس اى عفال وزوال فاجهد لنفسك
 ما اصحت بجهل پس ايدر نفس نفيسك ايجون
 جهدايله شول مسائلى كه يلزم سن يعنى بلد و كلرينكى

وكل غ
 وكل غ

اى علم الفقه

تعلیم آنکه سعی و کوشش ایلدیکدر فاقول العلم اقبال
 و آخره زیرا علمک اولین دولت و عزت در
 و آخرین کذک و کفی بلذة العلم والفقه والفهم
 داعیا و باعثا للعقل لذة علم خصوصاً لذة علم
 فقه علی الخصوص که علمک لطائفی و دقایقی
 فهم ایلمک لذتداری کفایت ایدر عاقل اولان
 تحصیل و تعلم داعی و باعث اولمغه یعنی سائر
 عزتداری قطع نظر بولذة باعث تعلم و استفاد
 اولمغه کفایت ایدر بوندن صکره مصنف رحمة
 متعلیه احتیاجی و اجتنابی لازم اولندری بیانه شروع
 ایلدی و قدیتولد الکسلس من کثرة البلغم و الرطوبة
 تحقیقاً کسل که مانع تعلمد رتولد ایدر یعنی طویغ
 و طریق تقلید تقلیل الطعام بوند کورت طریق
 تقلیل طعامی آنیکدر قیل اتفاق سبعون نبیا
 علیهم السلام علی ان کثرة النسیان من کثرة
 البلغم و کثرة البلغم من کثرة شرب الماء و کثرة
 شرب الماء من کثرة الاکل وینلذیکه انبیاء علیهم
 الصلوة والسلام من یتمش پیغمبر علیهم السلام
 اتفاق ایتدیلر که کثرة نسیان کثرة بلغم و کثرة
 بلغم چوق صوا ایچکدر و چوق صوا ایچک چوق
 طعام یکدر ناشیدر و آنجه البیابس تقطع
 البلغم و کذک اکل التزیب علی الریق قور
 ایچک بلغمی قطع ایدر کذک آجلق اوزره قوری

اوزم یکک فی بلغمی قطع ایدر و لایکثر منه حتی
 لا یحتاج الی شرب الماء فیزید البلغم قوری اوزمیده
 چوق بمیه حتی حارث و یروب صوا ایچک محتاج
 اولمیه زیرا صوا ایچک بلغمی زیاده ایدر و یا خود صوا
 ایچک سببی ایلد بلغم زیاده اوله و الشواک یقتل
 البلغم و یزید فی الحفظ و الفصاحة فانه سته
 سته مسواک قوللنمق تقلیل بلغم ایدر و حفظی
 و فصاحتی آرتور تحقیقاً مسواک قوللنمق
 سنت عالیه در فی الواقع مسواک قوللنمق
 فوائد کثیره بی موجب مورث اولد و غنذ
 قطع نظر سنن منوکن و ن اولدیغی مقور در
 یزید فی ثواب الصلوة و قراءة القرآن مسواک
 نمازک ثوابی زیاده ایدر و قرآن او قومفک
 ثوابی زیاده ایدر و کذک القی یقتل البلغم
 و الرطوبات کذک فی بلغمی و رطوباتی تقلیل
 ایدر معلوم اولاکه فی اطباء عرفند فضیلتی و رطوبات
 رذیه یی از الودن عبارتدر بائی وجه کان
 و طریق تقلیل الاکل الباتل فی منافع قللة الاکل
 و هی الصحة و الغفلة و الایشار یککی آرتنمق طریق
 و چاره سی تفکر ایچکدر آنیمک فو ایدنی که اول
 فوائد کثرت بدن و عفت و ایشار در عفت حرامه
 صفتقدر ایشار مستحق اولانه بذل و اعطاء در

وقيل في ذم كثرة الاكل فاعلم ان غارثتم غارثتم غارثتم
 المراد من اجل الطعام كثرة الاكل ذمتهم وقد حثت
 وينبغي ان يكون مرتبة عار در كشيك مرض و زحمتنه
 مبتلا اولمسي يكمن او توري بعض شحم سقام
 يرينه شقا و افعد ريعني كمال مرتبة عار در كشيك
 طعام ايجون شقا و في كثرة اكل ايله شهوة نفسانية
 انما ك موجب شقاوة ايدوكي مقور در و عن النبي
 صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال ثلاثه يغيضهم الله
 من غير جرم الاكل و البخل و المكتبة و هي بغية عليه الصلوة
 و السلام من مر و يدركه سيوردي اوج نوع كسنة يهتق ثا
 غضب ايدرجو ملندن قطع نظر يعني مظهر غضب الاله
 اولمغه بواج برامز خويك هر يري كا فيدر ديكدر
 بريسي جوق بيچي در و بريسي بخيدر و بريسي منكر در
 زيرا جوق يك موجب كثرة معا صيد و تجيل هي
 مسجع اخلاق كسنة در زكبر ايسه جناب رب
 العالمينه مخصوصه را ايدى بوندرايله و يا خود بوندرا
 برى ايله متصف اولان مظهر غضب الاله اولمسي
 مقور در اعاذنا الله تعالى و اياكم بفضله و منه و هي
 يوجب سخطه و غضبه و الشاغل في مضار كثرة
 الاكل و هي الامراض و كلاله الطبع و هي تقليل اكل
 طريق جوق يكمن ناشي اولان ضرر را بر ناقل ايكمن
 ناشي و اول ضرر را امراض متنوعه و ملائت طبعه
 قيل البطنة تذهب البطنة وينبغي طوق خلق زكايه

اوج من غير از كتاب
زيب

كيد رر حكي عن جالينوس انه قال الزمان نفع كله
 و الشكك ضرر كله و مع هذا قليل الشك خير من كثير
 الزمان جالينوس يكمن نقل و حكاية اول نور كدر
 تحقيقا و بيش انار نفع محضه و بالوق ضرر محضه
 بويله ايكمن بالقدن از يك زماندن چوق يكمن
 خير لو در و فيه ايضا اتلاف المال هي كثرة اكله
 ذكر اولنا نردن غيري ايراف و اتلاف مال و اردر
 و الاكل فوق الشبع ضرر محض و يستحق به العقاب
 في دار الآخرة هي طوق قدن يوق و يكمن صافي
 ضرر در بويله ايدن كسنة دار آخرة غذا به جوق
 اولور منكب حرام اولمش اولور زير فوق الشبع
 اكل حرام در و الاكل بغيض في القلوب و هي جوق
 ييجي قلوب ناسده مبغوضه و طريق تقليل
 الاكل ان ياكل الاطعمة الدسيسة و هي تقليل اكله
 طريق نذر يا غلو و سموز طعامك يكمن و يقدم
 في الاكل اللطف و الاشهى و لا ياكل باجبعان
 و هي اكلة الطف و اشهى اولان طعامي تقديم
 ايكمن و هي اجلايله به مكر الا اذا كان له غرض
 صحيح في كثرة الاكل بان يتقوى به على الصيام و الصلوة
 و الاعمال الشاقة فله ذلك يعني كثرة اكل به حاله
 مذموم در مكر كه آنج بر غرض صحيح اوله اوج طوق
 ايجون تقويته نيتيله هي صلوة و اعمال شاقه به

جوب و يا غلو و

اي التي لها دسامة و ممن

تقویت نیتی ایله اوله پس امیدیر غرض صحیح منتظم
اولدق اول کشتی ایچون جواز و رخصت اولور
فصل فی بدایة التبعی و قدره و ترتیه بفصل
درس و سبق باشلق بیانج درخی سبقک
مقداری و ترتیبی بیانج درکان استادنا
الشیخ الاسلام برهان الدین رحمه الله تعالی بتوقف
بدایة التبعی علی یوم الاربعاء استادم شیخ الاسلام
برهان الدین رحمه الله تعالی توقف ایدردی کتابه باشلقه
چهارشنبه کوننه و کان یروی فی ذلک حدیثا و یستدل به
به خصوص بر حدیث شریف روایت ایدوب و اول
حدیث شریف ایله استدلال ایدردی و یقول دخی
و یروی قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت
رسالت پناه بیوردی الله تعالی ینک صلوة و سلامی
آنک اوزرینه اولسون مامن شی بدی یوم الاربعاء
وقد تم اشیا و ن شی یوقدر که یوم الاربعاء ابتدا
اوله الاله اول شی تمام اولدیر یعنی اول شینک تمام میشود
اولور بفضل الله تعالی اول شینک کر منه و هکذا کان
یفعل ابو حنیفه رحمه الله امام همام ابو حنیفه رحمه الله تعالی
حضرتی دخی بویه ایدردی و کان یروی هذا الحدیث
عن استاده الشیخ الامام الاجل قوام الدین بن احمد
بن عبد الرشید رحمه الله تعالی بو حدیث شریفی روایت
ایدردی استادند که شیخ امام اجل قوام الدین بن احمد
بن عبد الرشید دن ایتدی و سمعت ممن اتق به
ان الشیخ الامام ابایوسف الهمدانی رحمه الله کان
یوقف

یوقف کل عمل من اعمال الخیر الی یوم الاربعاء و دخی بن
اشتم اعتماد ایلدیکیم کشید که شیخ امام یوسف همدانی
رحمه الله اعمال خیره هر بر علی یوم اربعاءه ایقاف ایدردی
یعنی البقور ویر و هکذا بو توقف حسنه ریا خود بو توقفک
و جهی لان یوم الاربعاء خلق الله تعالی فیه النور و هو یوم
خس فی حق الکفار زیرا که تحقیقا چهارشنبه کوننه
حق جل و علی حضرتی نور ی خلق ایلدیر علم فی حقیقتج
نور محضد و بو یوم الاربعاء کافر حقنه نامبارکدر
زیرا که امم سالفه دن کفر و طغیان مضر اولنکر اکثری
بو کوننه مظهر عذاب اولدقاری مرویدر فیکون
مبارکاللمؤمنین پس امیدیر مؤمنلر ایچون مبارک اولور
و اما قدر التبعی فی الابدان انا سبقک مقدار میتدی
حقنه کان ایحنیفه رحمه الله تعالی یحکی عن الشیخ
القاضی الامام عمر بن ابی بکر الزریری رحمه الله
ینبغی ان یکون قدر التبعی للمبتدأ قدر ما یکس ضبطه
بالاعادة مرتین ابو حنیفه رحمه الله عمر بن ابی بکر الزریری
حکایت ایدردی و یحکم که مشایخ دین رحمهم الله
دیدیکر که مبتدع حقنه سبقک مقدار ایکی دفعه
اعاد ایله ضبط و حفظی ممکن اولور و یزید کل یوم
کلمه حتی انه و آن طال و کثر یکس ضبطه بالاعادة
مرتین و هر کون بر کلمه زیاده ایلیه تا که سبقی
ایکی دفعه اعاد ایله ضبطی و حفظی ممکن اولور
و یزید بالرفق و التدریج رفق و تدریج ایله زیاده ایلیه

ای غیر مبارک سوره

قدر التبعی فی الابدان

به کلام اهتماما ذکر اولندی والا وینیه کلی یوم عبارتست
 بونی حاوید رخا تا اذ اطلال المستوفی فی عبادت و احتیاج
 الی الاعادة عشر مرات فهو فی الانتهاء ایضا یکون
 کذا تکثرا اما سؤل وقت که ابتداء حال سبق اوزون
 اوله فی اون کزه اعاده به محتاج اوله حفظ و ضبط
 انتهای حاله فی بویه اولور یعنی کثرة اعاده به محتاج
 اوله طبیعت اولور لانه یعتقد ذلک و لایزک
 تکلیف العاده الا بجزء کثیر زیرا که ابتداء به که محتاج
 اولی حق و به عاده ناشایسته ترک ابکی قادر اولور
 الا که جهد بسیار و تعب بیشمار ایلد اولور و قد قبل التبع
 خوف و التکرار الف تحقیقا و یندیکه سبق بر خود
 و تکراری یکدر مراد متعلم در درس و سبقی از اولوب
 و مذاکره چوق اولوق کر کرد و ینبغی ان یبتدی بشی
 یکون اقرب الی الفهم و متعلم مبتدیه لایق اولو بشی
 یعنی بر فنی یا خود بر کتابی با سئلیه که فهمه یقینک
 اوله و کان الشیخ الامام الاستاد شرف الدین
 العقیلینی یقول الصواب عندی فی هذا ما فعله مشایخنا
 رحمهم الله تعالی فانهم کانوا یختارون للمبتداعین
 صفارات المبسوطة بنم قاتع صواب اولان
 به باب مشایخ یعنی اسلاخ اشکله کلید که مبتدیه
 ایچون کتب مبسوطة تک که جگر فی اختیار ایدر
 ایدی ایدی کتب مبسوطة دن مراد شول کتابد که

معذرتی نیستی
 روزی که در کتابی
 تا اوله این ایدر جگر فتنار

ججی

ججی و قطعه می صغیر و حفظی آسان اولوب نه زیاده
 ایچو و نه زیاده اطناب اوزره اولوب بلکه خیر الی
 اوسط را نحو آنچه بویکیسنگ مابین اوله لانه اقرب
 الی الفهم و الضبط و ابعده عن الحلاله و اکثر وقوع عابین
 الناس زیرا که بودند کور اولان صفارات مبسوطة فهم
 و ضبط اقرب و ملائذین ابعده و ناس بیند و قوعی
 اکثر اولند در و ینبغی ان یعلق التبع بعد الضبط
 و الاعادة کثیرا فانه نافع جدا و فی متعلم لایقدر که
 در سنی بر خسته فهم و کرا را مطالعه اینه کن صکره
 یازمق زیرا که در سنی بعد الفهم یازمق بلا شبهه نافع
 و سودمند در و لایکتب المتعلم شیئا لایفهمه فانه
 یورث کلاله الطبع و یندیب الغفلة و یضیع
 اوقاته و فی متعلم لایقدر که آکله و غی شینی یازمیه
 زیرا که فهم اینه و کی شینی یازمق ملاله طبع ایراث
 ایدر و زکای کیدر و اوقاتی ضایع ایدر و ینبغی
 ان یجرت فی الفهم من الاستاد بالتأمل و التفکر
 و کثرة التکرار و فی متعلم لایقدر که سعی و اهتمام
 ایلد استاد تک تقریر من فهم ایلد یا خود تاقل
 و تکرار ایلد اهتمام ایلد و کثرة تکرار ایلد فهم و ادراک
 ایلد فانه اذا قل التبع و کثرة التکرار و التأمل یدرک
 و یفهم قبل حفظ شرطین خیر من سماع و قرین و فهم
 حریف خیر من حفظ و قرین زیرا که تحقیقا شان
 سبق قلیل و تکرار و تأمل چوق اوله قریب درک

کتاب
 کتاب
 کتاب
 کتاب

حریف
 حریف
 حریف

حریف
 حریف
 حریف

حریف
 حریف
 حریف

وفهم اول نور قبل حفظ سطرین ویندی یکی ایکی سطر
 حفظ ایلمک ایکی یوک کتابی بلا حفظ استماع اتمه
 خیر لودر و ایکی حو فی فهم ایلمک ایکی سطر حفظ ایلمک
 خیر لودر و بعض نسخیه من حفظ سطرین برین
 من حفظ حو فیه و اقعد زیاده مبالغه و اهتمام
 قصد اول نمش اولور و اذاترهایون فی الفهم ولم یجتهد
 مرة او مرتین یعتاد ذلک فلا یفهم الکلام البسیر
 حتی متعلم بر محلی فهم و در کتب آنهاون و تکاسل ایلمه
 و سعی اتمه بوزن معتاد اولوب آسان و اسهل اولان
 کلامی حتی فهم اتمه اولور آنهاون و تکاسل در حد زکدر
 فیینقی ان لایترهایون بالفهم بل یجتهد ویر عوانه تعالی
 و یتضرع الیه فانه یجیب من دعاه و لا یخیب
 من رجائه طالیه لایقدر که اظلمه فیه تکاسل اتمیه
 بلکه جالش و الله تعالی به دعا و تضرع الیه تحقیقا
 الله تعالی کند و به دعا ایدر نک دعا سنی قبول ایدر
 حتی خزانه فضل و کرمدن رجا و تمنا ایدر فی محروم الیمز
 انشدنا الشیخ الامام الاجل قوائم الذین حماد بن
 ابراهیم بن اسمعیل الصفاری الانصاری رحمه الله
 املانا للقاضی الخلیل بن احمد السجری شوائفی ذلک
 بزه نقل الیمز حماد بن ابراهیم بن اسمعیل رحمه الله بوابه
 منظومه آتیه لی املایونش که قائلی خلیل بن احمد
 سجری در رحمه الله و بعض نسخیه احمد النخعی
 واقعد رشواخذنم العلم خدمه المستفیده علم خدمت

61
 ایله فوائده کثیره ملاحظه ایدر بکینک خدمتی کبی و اودم درسه
 بفعل الحکیمه و در رس علمه مداوم اول افعل محدود ایله
 تعظیم و حفظ و مذاکره و تکرار کبی و اذاما حفظت
 شیئا اعدده بر شینی حفظ ایدر بکینک زما اعاده و تکرار
 ایله ثم اکره غایه التاکید و بهندن صکره غایت تاکید
 و اهتمام ایله زیاده راسخ و ثابت اولمق اچکون ثم علقه
 کی تعود الیه و الی درسه علی التابیه صکره اول
 شینی یا ز اول شی عودت ایلمک در اوتوری و اتمه
 علی التابیه قوی عودت و در سک ایکیب نهی ناظر در
 فاذا امنت منه فوانا فانتدب بعن بشی جدید
 اول شیک حفظ و تعلیق و اعاده سک به مرتبه
 اهتمام ایدر ب فونت اولمندن ایدر اولد و نک
 وقت بر شینی جدید نک تعلم و حفظ نه سرعت ایله
 مع تکرار یا تقدم منه اول شی جدیدی تقدم ایدر به
 او تمیوب تکرار یا تملکه و اقتنارشان هذا المنزله
 حتی بوجزک شانش حفظ و تعلیق خصله مندر
 زیاده نک ایله ذکر الناس بالعلوم لیتی الناس الیه
 مذاکره علوم ایله که حیوة ایدر ایله حی اوله سن لائک
 من اولی الثمهی بعبیه عقل صاحبندن بعید اوله
 یعنی عقلا و فضلا ایله اختلاط ایله و یکدر ان کمتت
 العلوم انشیت حتی لایتری جابل و بلیه اگر که سن
 علومی کتم و طالبندن منع ایدر سک او نو و ولور سن
 یعنی نسیان ایله مجازات اول نور سن بعن بر غایت
 یعنی بر رتبه به وارر سن سک که کوسر رر و یا خود بطنم سن

ذکر

البقیه بالکون فی و لایک
 کسر بقیه الحق و لایک
 کسر بقیه الحق و لایک

الأجايل وبلید بنور سن حاصل کلام کتم علمک
 دار دنیا و جزای بود راتا دار عقباه اولان چو آنه
 آشوبیت ایل اشارت و اعلام ایلدی تم الحمت فی القیة
 نازاه صکره قیامت آتشدن کلام ایلد او یا بنور سن
 و تکریمت بالعذاب الشدید و فی شعله بنور سن
 عذاب شدید ایچنه یعنی یا نکر آتشدن او یا بنور سن
 اکتفا اولمیب بلکه باقی جسدک یعنی نازحیم ایلد
 یا نوب طو تشور سن دیکدر و لایله طالب العلم
 من المذاكرة و المناظرة و المطارحة فی طالب العلم
 لازمدر که مذاکره و مناظرة و مطارحة یعنی مباحثه
 و مناظره و مطارحه اید شک لازمدر مطارحه
 طرح اید شک معنایه در یعنی حین مناظره
 احدهما آخرک جوابی صوح الیک و بعضی نسخده
 و المشاورة فی واقعدر مطارحه قولند صکره
 فینبغی ان یکون کل منہا بالانصاف و التکلیف
 و التامل پس اید طالب العلم لایقدر که بخصومه
 انصاف و تامل ایلد عامل اولمق و یجتر عن الشغب
 و الغضب فی احتراز ایلیمه شغبیدن یعنی تشنیع
 و نزاع و جدال سببی ایلد شری تحریک ایددن
 و فی احتراز ایلیمه غضبیدن فان المناظرة و المذاكرة
 مشاورة و المشاورة اثما تكون لاستخراج
 القواب زیرا که تحقیقا مناظرة و مذاکره مشاورة
 و کدر الاک صواب اولانی ظهوره کتوریک
 ایچوندر آتقی و ذلک انما یحصل بالتامل و التانی

و الانصاف و لایحصل ذلک بالغضب و الشغب
 اظها رصواب ایسه تامل و انصاف ایلد حاصل اولور
 یوخسه غضب و شغب ایلد حاصل اولماز فان کانت
 نتیة الزام الخصم و قرره لایجل ذلک اگر طالب
 علمک نتی حین مناظره اظها رصواب اولمیب
 بلکه خصمی مجبر الزام و قرره اولور سه بوجلل اولماز
 و انما یجل ذلک لاظها را الحق و الحاصل بوجلل
 اولماز الا الحق حقی اظها را ایچون حلال اولور و التوبة
 و الحيلة لایجوز فیها الا اذا کان الخصم متعنتا مناظرة
 تکلیس و حیل جابز اولماز مکر خصم مقابلده متعنت
 اولد یعنی صاحبک مذلت و خور یعنی طالب اولد
 لا طالب الحق حق طلب اید یچی اولمیب و کان محمد
 بن یحیی رحمه الله علی اذا توجه علیه الاشکال ولم
 یحضره اجواب یقول ما الزمته لازم و انافیه
 ناظر و فوق کل ذی علم علیم علما عظامه ک محمد بن
 یحیی رحمه الله علیک و اب و عا دق بوبلیم
 ایدیکه اوزرینه بر اشکال توجه ایلد و جوابنه
 حاضر بولیمه دیر ایدی پس ایدی ایراد ایلد و کک
 لازم و واقعدر رو بند فی بوایراد ایلد و کک اشکالک
 حق و صواب ایسه قیمة مستدر صواب و کل
 ایسه جوابن تدارک ایدیم دیکدر و فائده
 المطارحة و المناظرة اقتر من فائده مجر و التکرار
 مطارحه و مناظره کک فائده سی مجر و متعلمک

یاکنز تکرار ندن افیروانقدر لان فیه تکرار و زیاده
 زیرا که بمطابقه و مناظره دن تکرار وار در و زیاده
 فار و کره مباحثه سببی ایله ابواب لطائف و دقائق
 کش اولور و را اذ هنج مستور اولان عرایس
 الجارنگا رطله و ره کلور و قیل مطارحه ساعده خیر
 من تکرار شهر لکن اذا کان مع المنصف سلیم
 الطبیعة و فنی و یندیکه بر ساعت لطیف مناظره
 و مطارحه یاکنز بر شهر تکرار ندن خیر لودر اما که
 مناظره سلیم الطبع انصاف صاحبی اولدوغی و قش
 بویله در و ایاک و المذاکره مع متعنت غیر مستقیم
 الطبع فان الطبیعة مستقره و الاخلاق متغییه و المجاوره
 مؤثره و فی الشواذ الذی ذکره خلیل بن احمد فوائد کثیره
 صفتین متعنت غیر مستقیم الطبع ایله مذاکره دن
 زیرا که طبیعت تشرف اید کبیر یعنی تکلف و تدبیر
 ایله تجاوز اید کبیر و اخلاق ایسه متغییه در و مجاوره
 مؤثره در و خلیل بن احمد دن نقل اولنان شود
 فوائد کثیره وار در قیل العلم شرط لمن خدمه
 ان یجعل الناس کلهم خدمه و یندیکه علمک شرطی
 علمه خدمت ایدن ایچون کافه ناسی خدمه قلمقدر
 یعنی خدمتکار قلمقدر و ینبغی لطالب العلم ان یکون
 متأمل فی جمیع الاوقات فی دقائق العلوم و یعناد
 ذلک پس ایدر معلمه لایقدر که جمیع اوقات و دقائق
 علمی و حقایق صنونی تاقل ایدر بی اولمق و بویسه
 کند و یدر عادت ایدنه و انما یدرک الدقایق بالتأمل

متعنت

دقایق

مشواتنا

و دقایق اشیا و دراکت اولمازا لاکه بو تاقل ایله حاصل
 اولور و لاند اخیل تاقل تدرکک بو جهتن و یندیکه
 تاقل و تفکر ایله تاغور و نه یانه ایشیه سن و لاند
 من التأمل قبل الكلام حتی یکون مصیبا فنی سولیمز و نه
 اول تاقل لازمدر که حتی کلامی اصابت ایشیه و ریه سن
 یعنی محنت و اقع اوله فان الكلام کالتهم فلا بد من
 تقویه بالتأمل قبل الكلام حتی یکون مصیبا زیرا تحقیقا
 کلام اوق کبیر رانی مقدمات غریبتمق لازمدر تاقل
 ایله سولیمز دن اول حتی هدف و صوابه اصابت ایله
 و قال فی اصول الفقه هذا اصل کبیر و هو ان یکون کلام الفقیه
 المناظر بالتأمل اصول علم فقره و یدر فقیه مناظرک
 کلامی تاقل ایله اولمق اصل کبیر یعنی بر قاعده معطله و رکه
 بونک اندرینه فوائد کثیره مبتنی اولور قیل یاس العقل
 ان یکون الكلام بالتثبت و التأمل و یندیکه عقل عامل
 صاحبک علامتی بودر که کلامی تاقل و تانی ایله اوله
 قال قائل قائل و یدر شو او صبیح فی نظم الکلام
 جمته ان کننت للموصی الشفیق مطیقا به کلام
 و صیت ایدرم ترتیب و تلفیف کلامی بشش شی ایله
 اگر سن مشفق هر بان اولانا کلامی مطیع و منقاد
 اولور سک لا تغفلن سبب الکلام و وقت زنه ار
 سن غفلت ایله کلامک سببک و قش دن
 یعنی کلامی بی سبب معنی وجوده کتورمه و وقت
 کلام دن فنی غفلت ایله یعنی وقت سولیمز کلامی

والكيفية والكم والمكان جميعا اوجبت كسيفيت وحققت
تأمل ايله ودر دینی مقدارنی ومرتبه سنی زیرا که طبایع
ناس مختلفه در کلم الناس علی قدر عقولهم خواسته
مجاوره و مخاطبه مراعات مرتبه طبایع اہم
والزم ایدوکی واضح و روشن در شیخی کلامک محلی رعایت
غافل اولیہ و یکون مستفیدانی جمیع الاحوال والاوقات
من جمیع الاشخاص و فی طالب علم فوائذ طلب ایدوکی اولہ
جمیع احوال و اوقات جمیع ناسدن یعنی صغیر و کبیر و وضع
و شریف ہر کیم ایسہ حالہ بقیموب مقالہ بقہ نشکر
امیر المؤمنین علی بن ابی طالب رضی اللہ عنہ حضرت نیک
کلمات در بار از نذر لا تنظر من قال و انظر ما قال یعنی
سویلیہ بقہ سویلہ کنہ باقی قال ابی علیہ الصلوٰۃ والسلام
الحکمتہ صناعۃ المؤمن ایما وجد باخذہا سلطان کونین
و شفیع المذنبین علیہ افضل التحیۃ و اکمل السلام بیوردیکر
حکمت یعنی احکام شریعت و اسرار حقیقت و جمیع
حقہ و صوابہ مقارن اولئان کلمات مؤمنک بتوکید
ہر نہ مکاند بولورسہ اخذ ایدرو قبیل حد ما صفا و ع
مکدر و فی دیندیکہ استماع و صفا ایلدیکک کلماتدن
کزیر لزندن و خلاف شرعدن صافی اولانی اخذ
و ضبط ایلدیکدر و مخالف اولانی ترک ایلدسمعت
الشیخ الامام الاستاد فخر الدین الکاشانی یقول
کانت جاریۃ ابی یوسف رحمہ اللہ امانۃ عند محمد
رحمہ اللہ فقال لہا ہل تحفظین عن ابی یوسف رحمہ اللہ
فی الفقہ شیخ امام فخر الدین کاشانی

الاجل

شتم

اشتم حکایت ایدر در امام ابو یوسف حضرت نیک
جاریہ سی امام محمد بن حسن رحمہ اللہ قسطنج امانت ایدر
برکون امام محمد رحمہ اللہ جاریہ بہ دیدیکہ امام ابو یوسف
فقرہ دن برشی حفظ ایلدیککی فقالت لا الا انہ یکر و یقول
سہم الدور ساقط تحفظ ذلک منہا و کانت تلک المسئلۃ
مشکلۃ علی محمد رحمہ اللہ فارفع الاشکال ہذہ الکلمۃ جاریہ
دیدیکہ برشی حفظ ایلدم ہونون غیری کہ سہم الدور ساقط
کلامی نکار ایدر در سیس امام محمد رحمہ اللہ جاریہ دن مسئلہ
حفظ ایلدیر حال بود کہ ہوسئلہ امام محمد رحمہ اللہ یا نہ مشکل
ایدر اشکالی مرفوع اولدیر جاریہ نک بود سوزی ایلدعلم
ان الاستفادۃ ممکنۃ من کل احد پس معلوم اولدیکہ
ہر کشیدن فایذہ لنمک ممکن ایمش و لہذا قال ابو یوسف
رحمہ اللہ حین قیل لہ ہم اورکت العلم ما استکففت
من الاستفادۃ و ما بکلت من الاغادۃ اذن او توری کہ
امام ابو یوسف رحمہ اللہ دیندیککی حیند علم نہ شی ایلد
واصل اولدکک دیدیکہ اولاستفادہ و تعلیم عاراجدم
ثانیا افادہ و تعلیم دن بخل اندم و قبیل لابن عباس رضی اللہ
تعالی عنہما ہم اورکت العلم عبد اللہ بن عباس رضی اللہ
تعالی عنہما بہ دیندیکہ علم نہ ایلد ایشدکک قال بلسان
سؤل و قلب عقول مبالغہ ایلد سؤل ایدیککی دل ایلد
و مبالغہ ایلد تعقل ایدیککی قلب ایلد و اصل اولدم دیدی
و انما سئل طالب العلم ما تقول لکثرۃ ما یقولون فی الزمان
الاول ما تقول ہذہ المسئلۃ و فی طالب علم ما تقول
لفظیلہ تشبیہ اولدیکہ ما تقول ہذہ المسئلۃ و یمیر لریجوق

۶۴
۴۳
و ہوسئلہ فی الفقہ

اولد و غندن او تور زما اولن معناسی بوسله حقن
نه دیرسن جوامک ندر و انما نفقه ابو حنیفه رحمه الله
تعالی الالبکثرة المطارحة والمذاكرة فی دثانیه حین کان
بنازا امام ابو حنیفه رحمه الله فقیه اولمدر الاثر از لغی
ای منزله کثرة مطارحة و مذاکره سببی ایلد یعنی او اهل
حالت و آب شریفی بویله چه ایدیکه و کانز اولدوق
فی اخاده واستفاده دن خالی اولماز لایدر و بیکدر
فیهذا یعلم ان تحصیل العلم والفقہ کیتب مع الکسب
و بونک ایلد معلوم اولندیکه تحصیل علم وفقه کسب
ایله جمع ممکن ایش یعنی کسب تعلیم و تعلم مانع دکل ایش
و کان ابو حفص الکبیر رحمه الله کیتسب و بیکدر فی
انما حنیفه دن ابو حفص کبیر رحمه الله علیه اکتساب
ایدر دی فاذا کان کذلک لایزال طالب العلم من
الکسب لنفقة عیاله و غیره فلیکسب و لیکثر
ولینا کر ولا یکسب پس ایدرای طالب علم کسب
لازم کلور سه عیالی نفقه سیچون و غیره لواز می
ایچون اشتراکت و کسوه کی مثلا اکتساب
ایلسون و اشتراکت سابت در سنی تکرار اذکره
ایلسون و کسبون اجتناب واحتراز ایلسون
ولیس لصی البدن والعقل عذر فی ترک التعلم
والتفقه بدین صحیح و سالم و عاقل اولان کشی ایچون
ترک تعلم و تفقه بدین عذر یوقدر فانه لایکون له
عذر فی ترک التعلم بشی من الاعذار من فقر
و غیره فانه لایکون افر من ابی یوسف رحمه الله

نه تمیز ایچنیفه
رحمه الله تعالی

ولم

ولم یمنعه ذلک من التفقه زیرا تحقیق اشکلام
اعذار دن آنک ایچون بر عذر یوقدر که فقر و غیره
شی کی که علمی ترک اید زیرا ابو یوسف فقیه و کلد که
آنی فقر تفقه بدین منع اتمیر و حق نکا ابو یوسف بر مرتبه
غنا و حولت و عزت احتیاج ایلدیکه عاداتا فوقی بولمز
ایدر کتب تواریح تتبع ایدنکره احوال معلوم در حق
کان که کثیر فتم المال الضاح للرجل الضاح شول کشی که
آنک ایچون مال کثیر اوله آنی طریق حقد و طریق
علمی انفاق ایلسون پس مال طیب نه کوزلد
رجل صالح ایچونکه آنک تحصیل رضوان و دفع نیاز
ایدر قیل لعالم بم ادرکت العلم قال باب غنی لان
یصطنع به اهل العلم والفضل فانه سبب زیاده
العلم بر عالم و یندیکه علم نه شی ایلد و اصل اولدک دیریکه
غنی بابا سید پس ایدر علما و فضلاء بی تطیب عایت
از دیاد علم سیدر لانه شکر علی نعمة العقل والعلم
وانه سبب الزیاده زیرا که بویله ایلک نعمت
عقله شکر در شکر ایلد از دیاده سیدر لقوله
تبارک و تعالی ولئن شکرتم لازیدنکم صدقاته
العظیم قیل قال ابو حنیفه رحمه الله انما ادرکت العلم
بالحد والشکر فکلما فرحت و وفقت علی فقه
وحکمة فقلت الحمد لله فازداد علی دیندیکه ابو حنیفه
رحمه الله دیر علم بنشدم الاحمد و شکر ایلد بر بار که
بر شی فهم ایلدیم و یارب مسئله فقریه و حکمتیه اوزره
موفق اولام الحمد لله دیرم پس علم ارتد بفضل الله نکا

ووقفتم

وَمَا يَكْفُرُ بِهِ إِلَّا الْأَعْمَى

اجتناب بالفتح قلب فحی نیجه
معنا به کلمه بونه مراد بود
اناکسرایله چنان جمع جتدر

وکر مر وکند ایندی لایک لب العلم ان یشتغل بالشکر باللسان
والجنان والارکان والملازم لب علمه لا یقدر بوزکر
اولان کی شکره اشتغال الیک لسانی الیه وعلی الیه
واعضا وحوارجی الیه ووالی الیه حق تعالی حضرت نیک
وقلیل من عبادی الشکور قول شریفند مراد مبالغه
ایله شکراید بچی ویک اولور مفتخرین بوجده اوزره
تفسیر بیور مشرور ویزی الفهم والعلم والتوفیق
من الله تعالی فهمی علمی موفوق اولمفی الله تعالی نیک فضل
وکر مندن پله ویطلب الهدایه من الله تعالی بالاعمال
والتضرع الیه فان الله تعالی یادی من استهداه وحق
هدایتی یعنی طریق حق و صوابه وصول حق تو الیه طلب
ایلیه الله تعالی دعا و تضرع اتمک الیه زیرا که حق تعالی
هدایت ایدر کجیدر کند و در هدایت طلب ایدر فی قابل
الحق و هم اهل السنة و اجماعه طلبوا الحق من استحق
الهدای المبین العاصم فهداهم الله تعالی و عظمهم
من الضلالة اهل حق که انرا اهل سنت و جماعت
یعنی رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلمک و اصحاب
کرامک کتدی طریق اوزره کتدی طریق حق حق الیادی
المبین العاصم صفتک پله متصف اولاً الله تعالی
استدیر پس الله تعالی آنری هدایت ایلدی و ضلالت
عذابندن حفظ ایلدی و اهل الضلالة العجیبا برانهم
وعظما و طلبوا الحق من المخلوق العاجز و هو العقل
لات العقل لا یدرک جمیع الاشیا کالبصر لا یبصر
جمیع الاشیا و یحجزوا و ضلوا و اضلوا اهل ضلالت

یعنی

یعنی اهل هو که اهل قبله دن اولوب اهل سنت و جماعت
مخالف اولندر کند و رای و عقیده کور دیر طریق حق
حق تعالی جل و علی دن و یحبیب مخلوق عاجز دن استدر
اول عقده رزیرا که عقل جمیع اشیا یی ادراک ایدر
نگم بصر جمیع اشیا یی کورده و کی کی پس ایدر بویله ایدر
معرفه الله دن محجب و عاجز اولدیر و حق و ارب ضلالت
دوشدیر و حق غیر دیر از دروغه سبب و باعث اولدیر
قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم العاقل من عمل بعقله
فالعمل بالعقل اولاً ان یعرف بحرفه رسول الله علیه
الصلوة والسلام بیور ویر عاقل اولدر که مقتضای عقل
اوزره عمل ایلیه بر مقتضای عقل جمله دن اول کتدی نفسک
عجزنی بیکدر قال النبی علیه الصلوة والسلام من عرف
نفسه فقد عرف ربه و حق پیغمبر علیه الصلوة والسلام
بیور ویکه شول کسند کتدی پله بدستی رنسن بلمش
اولور یعنی کتدی مخلوق و عاجز و فقیر ایدر کتدی تصور
و تحقیق الیه حق جل و علی حضرت نیک خالق و قوی
و منیع و قادر ایدر کتدی و جمیع صفات و کمالات متصف
اولوب له نقصا صفتک دن مشره و مقدس ایدر کتدی عارف
اولور فاذا عرف بحرفه عرف قدرة الله عز وجل
پس ایدر کتدی عجزنی بیکدر عزیز و جلیل اولان تکر
تعالینک قدرتنی بیور و لا یعتقد علی نفسه و عقله بل
یتوکل علی الله تعالی و یطلب منه الحق و حق کتدی نفسه
و عقلنه اعتماد و اتکا ایلیه بلکه حق تعالی نه کل ایدر و طریق
رشادیر الله تعالی دن کتدی یوکل علی الله هو حسیبه

ویزید به الی صراط مستقیم شول کشی که انده تعالی به
 توکل تام ایله توکل ایسه انده تعالی اول کشی به جمیع امور
 کافی اولور و اول کشی به صراط مستقیم و منهج قدیمیه
 هدایت اذخال ایدر و من کان له مال فلا یجمل و شول
 کشی که آنک مال اوله زکوة و صدقه دن بخل ایلمسو و ینبغی
 ان یعوذ بالله تعالی من البخل و حق متعنه لایقدر که انده
 تعالی به صغنه بخله دن قال النبی علیه الصلوة والسلام
 ای داود و من البخل یخبر علیه الصلوة والسلام پیوردر
 اما صندن قنغی مرصندر که بخل مرصندن اشد اوله زیرا که
 بخل جمیع هنر لری ستر ایدر و ب جمیع عیوب کی کشف ایدر
 و کان ابو الشیخ الامام الاجل شمس الائمة اکلوانی رحمه الله
 فقیرا جمیع اکلوا و کان یعطی الفقها من اکلوا و یقول
 ادعوا لابنی فببره جوده و اعتقاده و شفقت و نضره
 بانه سجا نه و تعالی نال ابد مانال شیخ امام الاجل شمس الائمة
 عبد العزیز بن احمد اکلوا اینک بابا حلوا و خوش ایدی
 و فقرها و علمایه حلوا دن و یروپ او غلبه و عالی کز و یریدی
 پس آنک جو دستخاسی و اعتقاده و شفقتی و جناب
 حقه تضرعی بر کاتندن او غلبه شمس الائمة نال اولدوغی
 مرتبه عالی به نال اولدی و یشتری بالمال الکتب
 و یشکب فنی مالی اول کشی به لایقدر که کتابدا اشترا
 ایلمیه و غیر بلره یاز حوره فیکون عوکی علی التعلم
 و التفقه اول اشترا یتدیک و یاز و رجوعی کتب تعلم
 و تفقره عون و یاز دم اولسون ایچون و قد کان له محمد
 بن الحسن رحمه الله تعالی مال کثیر حتی کان له ثلثائة

من الکولاء علی ماله فانفق کله فی العلم و الفقه و لم یبق له
 ثوب نفیس و آه ابو یوسف رحمه الله فی ثوب خلق
 فارسل الیه شیبا نفیسة فلم یقبلها فقال یجمل کلم و اجمل لنا
 امام ربانی محمد بن الحسن الشیبانی رحمه الله ایچون
 تحقیقا مال کثیر و ایدر حتی او چیه ز مقداری و کلاسی
 و ایدری مالی اوزره پس جمیع مالنی طریق علم و فقه
 خرج و صرف ایلدی شویکه بر ثوب نفیسی قائمیدی
 کند یا ایچون پس بر کون امام ابو یوسف رحمه الله آنی
 بر اسکی لباس ایچون کور و ب البسه فاخوه کوندر
 امام محمد رحمه الله قبول ایدر دیدیکه بزم ایچون آخونه قوندی
 آنرا ایچون دنیا و یرلدی و لعله انما یقبلها و ان کان
 قبول الیهبیه سینه لما رای فی ذلک مذکاة لنفسه
 و قال النبی علیه الصلوة والسلام لیس له للمو ان ینزل
 نفسه مصنف رحمه الله و یریکه بن ظن ایدر دم امام
 محمد رحمه الله امام ابو یوسف کوندر دیکه ثوب لری قبول
 ایلمدی و کی اگر چه قبول هدیه شت ایسه زیر ایدر بابر
 امام محمد نفس نفیسی ایچون مذکاة فهم ایلدی حال بوکه
 پیغمبر علیه الصلوة والسلام پیور دی مؤمن ایچون
 کند و بی مذکاة و خور لغه بر اتمق بو قدر یعنی جایز و کله
 مصنف رحمه الله بو حد یش شریفه مناسب احوال
 بر حکایه حکایت ایلدی و حکای ان الشیخ فی الاسلام
 الارساندی رحمه الله تعالی علیه جمیع قشور التلخیص الملقات
 فی مکان خال فاکلها و آه جاریه فاخبرته بذلك

انما یقبله بخ

ای الطعم للضمیة
الذمومة بالضم بک و ایچک
چاغز مق
الذمومة والذم فنی و مینک
سکونید طعم جینی الرمود
والذم کسری و غینک سکونید
نشیب اولان اذ غایه
مخصوص صدر در اذ غایه

لمولایا فاتخذ له دعوته فدعاه الیه فلم یقبل لهذا حکایت
اولندیکه فخر الاسلام ارسا بنیر رحمة الله مکان خالی و طاهر
یرا غلغلة قارون قبو قمرنی جمع ایدوب سیر ایدر بر جاریه بونی
کوروب سیدنه پلدر دیر مولاسی فنی ضیافت ایچون طعم
ایدوب فخر الاسلامی اول ضیافت دعوت ایدر فخر الاسلام
قبول ایدر یزدکر اولان وجهه دت او توری یعنی ذل نفس لازم
کلمتو سید و کذا ینبغی لطالب العلم ان یکون ذاهجة عالیة
لا یطعم فی اموال الناس طالب علمه لا یقدر که بویلده حکمت
عالیه صاحبی اوله و اموال ناسه طمع ایلیمه و قال التبی صتی استغالی
علیه وسلم انک و الطعم فانه فقر حاضر حضرت پیغمبر
علیه الصلوة والسلام بیوردیکه طمعون حذر ایلک زیرا که
تحقیقا طمع صاحبی ایچون فقر حاضر در یعنی طمع صاحبی
یدنه و فقره منزه اولان اشبابی کان لم یمن غدا ایدوب
کید و خلقک یدنه اولانی اخذ ایلک صد در نه اولمغین
فقر و احتیاجدن خلاص اولما مشر اولور و لا یجمل ما عنده
من المال بل ینفق علی نفسه و علی غیره و فنی کنه فقره
اولوب مالک و متصرف اولدینغی مال به جل ایلیمه بیکه کنه
نفسه و غیره اتفاق ایلیمه و قال التبی علیه الصلوة
و السلام کلهم فی الفقر مخافة الفقر رسول الله علیه الصلوة
و السلام بیوردی بنی آدمک کلیمسی فقر خوفندن او توری
فقر ایچیندر ایا که جناب خفک و فیا ضی مطلقک
حوزه عنایتیندر اولوب و من یتوکل علی الله فهو
حسبه نقص کریم ماحده قنه مظهر اولایا عباد متوکلین
و کل و کان فی الزمان الاول یتعلمون الحرفة ثم
یتعلمون العلم حتی لا یعلمون فی اموال الناس عهد

اولی
لا یعلمون

ای الصناعة سر

اولی و آب بویلچ ایدیکه مقدمات صنعت او کر نور ایدی
بعده علم تحصیلنه شروع ایدر ایدیکه اموال ناسه طمع ایلما کنه
او توری و فی الحکمة من استغنی بحال الناس افتقر حکما
و عقلا کلامی ایچیندر ذکر اولمغندر شول کشی که ناسک
مالی ایلد غنا طلب ایلیمه فقر و احتیاجده شر و العالم اذ کان
طن غا لا یبقی حرمه العلم و لا یقول بالحق عالم طمع صاحبی
اولد قدر علمک حومتی الیقو میوب کند و بی ذلته حوشور
و طمع سبی ایلد فنی سویلده دن قالور و لایا کان یغفوذ
صاحب الشرع علیه الصلوة والسلام منه و یقول اعوذ
بانه من طمع یدنی الی طمع بوندت او توری امنت تعلیم و ارشاد
صاحب الشرع القویم و مناج المستقیم حبیب خدا محمد المصطفی
صلی الله علیه و سلم حضرتی طمعون جناب حق صغوب
بیورر ایدیکه بر الله تعالی ید صغونرم شول طمعونک صاحبی
شین و عیب ابر شد و ر و ینبغی للمؤمن ان لا یرجو
الامن الله تعالی و لا یخاف الا منه و یظهر ذلک بحجوزة
خذ الشرع و عدها مؤمنه لا یقدر که رجایتمیه الا که الله تعالی
رجا اید و فنی خوف ایتیمه الا الله تعالی خوف ایدر حاصل
مخلوق تگری تعالیکنک اسادتی تعالی که نفع و ضرره
قادر دکلدر و اولمغندر ملاحظه دن حالی اولیمه بو عتقادک
حاصل اولمسی خد شرعی تجاوز اتمکله و اتمکله فلا یار اولور
من عصی الله تعالی خوف من المخلوق فقه خاب غیر الله
تعالی فاذا لم یعص الله تعالی کخوف المخلوق و راقب
حدود الشرع فام یخف غیر الله تعالی بل خاف الله تعالی
پس ایدر شول کشی که مخلوقدن فوقه الله تعالی به

ان من طمع الله
فی یغیب الله
منه شیئاً
ان الله غافل
عن خلقه
ان الله غافل
عن خلقه
ان الله غافل
عن خلقه

عاصی اولسه الله تعالیٰ نیک غیر بدین خوف التمش اولور
 اناکه تجن مخلوق قور قوسدن او توری تگری تعالیٰ به
 عاصی اولمیه وحدود شرع قویکی کوزلیه پس اول کشی الله
 تعالیٰ نیک غیر بدین قور قیوب بلکه الحق حق تعالیٰ بدین
 خوف التمش اولور وکذا جانب الرجاء جانب رجا
 حق بویلیجه دروینغی لطالب العلم ان یقو وبقدر لنفسه
 تقدیرا فی التکرار فانه لا یستقر قلبه حتی یتبلغ ذلک
 المبلغ وحقی طالب علمه لا یقدر که گذرایچون تکرار
 وزن و سبق برعد و معین تقدیر ایلمک اوج کزه
 ویابش کزه یا حق زیاده پس بویلیجه عادت ایتدکن
 قلبی مستقر و ثابت اولماز اولر عادت ایتدکی قدری
 تکرار اعاده ایتدکن وینغی ان یکتر سبق الامس
 خمس مرات و سبق اليوم الذی قبل الامس اربع
 مرات و السابق الذی قبل ثلاث الذی قبل اثین
 و الذی قبل واحد فیهذا دعی الی الحفظ و التکرار و طالب
 العلم لا یقدر که حوکی در سنی یش کزه تکرار ایلمک
 آندن اولکی در سنی درت کزه آندن اولکی در سنی
 اوج کزه آندن اولکی در سنی ایکی کزه آندن اولکنی
 بر کزه بواسطه ب اوزره عمل ایلمک تکرار حفظ
 داعی و باعث ایدوکی مقترور وینغی ان لا یعتاد
 المخی فته فی التکرار لان الذرس و التکرار ینبغی
 ان یکون بقوة و نشاط و طالیه نایقدر حین تکرار
 اخفاء عادت ایدمیه زیاده درس و تکرار قوت
 و سرور ایلر اولمق لایقدر و لا یجهد جهرا و لا یجهد نفسه
 کبلا ینقطع عن التکرار و النشاط فی غیر الامور و سطرها

و کند و به

و کند و به تعجب و زحمت اوله حق قدر جهرا یلمیه که تعجب
 سببیلر تکرار و نشاط طدن منقطع اولمق باعث اولر
 پس امور ک خیر لویسی اوسطه ر حکمی ان ابا یوسف
 رحمه الله کان یذاکر الفقه مع الفقهاء بقوة و نشاط
 و کان صره عنین یتعجب فی امره و کان یقول انا اعلم
 انه جامع مذخسته ایتام و مع ذلک انه یناظر مع القوة
 و النشاط حکایت اولنور امام ابو یوسف رحمه الله
 حضرت یکم فقرها ایلر قو و نشر و رایلر مذاکره ایدردی
 برکون دامادی آنج ایدی آنک بومرتبه قو و سرور ایلر
 مناظره و مذاکره سنه تعجب ایدوب دیر که بن بیلورم که
 تحقیقا بش کوندر که آجدرینه قو و سرور ایلر مناظره
 و مذاکره ایدر یور وینغی ان لایکون لطالب العلم فتره
 و تحیر فانه آفته لایق اولان بودر که طالب العلم ایچون
 فترت و ضعف اولمیه زیرا که تحقیقا فترت طالب
 زحمت و زیاندر و کان استا و نا الشیخ الاسلام
 برهان الدین رحمه الله یقول انما فقت علی شرکائی
 بان لم یقع لی الفتره و الاضطراب فی التحصیل استادم
 شیخ الاسلام برهان الدین رحمه الله ویرایدیکه شرکا
 و اقوامه فائق اولدم الا تحصیل علوم من بند فترت
 و اضطراب واقع اولما مغله فایق اولدم و کان یحکی
 عن الشیخ الاسلام علی الاسیجی بی رحمه الله علیه انه
 وقع فی زمان تحصیل و تعلمه فتره اثنی عشر سنه
 و اضطراب الملک و خرج مع شریک فی المناظره و لم
 یرک المناظره و کان یبکی ان للمناظره کل یوم و لم یرک

غلبت

مخ

الجلس للمناظرة اثني عشر سنة فصار شريكه شيخ الاسلام
 واما ثالث فعين وهو كان شافعيًا استاذ مرزبان الدين
 شيخ الاسلام علي اسبيجاني رحمه الله احوال الذين حكایت ایدر
 ایدیکه زمان تحصیل و تعلیم نزد اون ایکی سنه مقدار تحننت
 و ابتلا واقع اولدی سلطنت انقلاب و نزول سید
 علی اسبیجانی شریکی ایلده بواشاه مباحثه و مذاکره علم اچون
 بلده لرندن چقدر و هرکون بواون ایکی سنه در مناظره
 و مباحثه بی درک ایلدی شریکی شافعی المذهب اولمغین
 عصر نوز مذهب شافعیین شیخ الاسلام و مفتی الانام
 اولدی و کان استاذنا شیخ الاسلام فخر الدین قاضیخان
 رحمه الله یقول ینفی للمتفقه ان یحفظ شیخه و اخص من شیخ
 الفقه و ایما فیتشر له بعد ذلک حفظ ما سمع من الفقه استاذ
 شیخ الاسلام فخر الدین قاضیخان رحمه الله و ایدیکه علم فقه
 تعلیم مسدود نوج اولان لایق در کتب فقهیه دن برینجه
 حفظ ایلک حتی آسا اوله و بوندن مسکونه مسائل فقهیه دن
 استد و کنی حفظ اتمک سهل اوله **فصل فی التوکل**
 بعد فصل توکل بیان نوج در نیم کاتبه الطالب العلم من التوکل
 فی طلب العلم و لا یتهم لام الرزق و لا یشغل قلبه بذلک
 بوندن مسکونه طالب اچون لازم در علم تحصیل نوج حق تعالی
 توکل ایلک و رزقی خصوص اچون غم و غصه چکک و قلبی
 بونک ایلده بونک ایلده مشغول قلمه مق روی ابو حنیفه رحمه الله
 عن عبد الله بن الحسن الزبیدی رضی الله تعالی عنه صاحب
 رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم امام اعظم ابو حنیفه رحمه الله
 روایت ایدر عبد الله بن الحسن الزبیدی که اوله فی بیخبر

الشيخ القاضي الامام
 فخر الاسلام قاضيخان

اندر شده

المکتوب الی الزید
 اسم قبيلة سجع

عليه

عبد القدوة والسلام حضرت ندره روایت ایدر بوحیث شریفی
 من تفقه فی دین الله تعالی کفاه الله تعالی حقه و رزقه من حیث
 لا یحتسب شول کسنه که دین الله اولیجی علم فقرک تعلیمه مباشرت
 و ملازمت ایلده الله شاک آنک هم و غنمه کافی اولور حق اول
 کشی بیله او محمد و فی محله دن رزق کند و در دیگر رفاه من شغل
 قلبه بامر الرزق من القدوة و الکسوة قل ما یفتقر الخفیل
 محارم الاخلاق و معالی الامور زریا بدستی شول کشی کقلبی
 امر رزقه مشغول اوله فقرة و کسوه دن فارغ البال اولمق قتی
 آرز واقع اولور اخلاق حسنه و امور عالیه تحصیل اچون امور
 عالیه دن مراد حق جل و علی حضرت ندرک رمناسنه مطابق طاعتا
 و احوالدر که بنی آدم خلق اولمغه باعث و بودار ابتلا و عالم محنته
 کتور ملکه علت و معرفت خالق عالم و طاعت و مبادت رزق
 کافه احسان و امدد رقیل شعور و المکارم لایحل بغيرها
 واقع فایمک انت العالم الکاسی و ینلکه شرف و جاه و ثروت
 دنیوی بی ترک ایلده و آنک طلب اچون سفر ایلده و عقب چکک و کج
 توکل و عبادت و زاویه قناعت و طاعت او تور که سطح
 و کسوه صاحبی سن یعنی و امن دانه الاعلی الله رزقها مؤتذن
 رزقک سکا و اصل اولور و علم از لیدر برده خفادن ظهوره
 کاور قال رجل لمنصور الخلاج او صنی فقال هی نفسک انت
 لم تشغلها بشغلتک برکشی غرقه دریای ابتلا و امواج حسین
 منصور خلاج قدس سره به دیدیکه لجا و منیت و نصیبت ایلده
 اوله فی دیدیکه نصیبت سنک نفسک را کرس آن مشغول
 قلمز سنک اول سنی مشغول و هوا سنه تابع ایدر مصیبت رحمه الله
 بوکلام مجملی بیان ایدر ب دیگره فینبغی الحلال احداث یشغل نفسه

ان شغلت نفسك
 انک بتباع مرادها
 سجع

باعمال الخیر حتی لا یشتغل بنفسه بهوایا پس باید بر کشی
 لازم در که نفسی خیر عملکره مشغول ایستد تا که نفسی آنی کنی
 هواسنه مشغول ایروب وادی هلاکه و چاه مفاکه یعنی
 جفوره و حشریه و لایتم العاقل لامر الدنیالات الهم و آخری
 لایزد المصیبه و لایتم بل یضرب القلب والعقل والبدن
 و یخل باعمال الخیر و یتم لامر الآخرة لا یشغف ایاه فی الآخرة
 عاقل اولان فکر ایلمز دنیا امر نزع تحقیقاتم و حزن مصیبتی رز
 ایلمز و فانی و یریز بلکه قلبیک و عقله و بدن ضرر و یریز باعمال
 خیره خلل و زیان ایراست ایدر بلکه اخوت اموری ایچون
 غم و غصه چکر ز زیان اخوت ایچون غصه چکاک فانی حاصل
 ایدر و اما قوله صلی الله تعالی علیه وسلم ان من الذنوب ذنوبنا
 لا یکفر الا الهم المعیشتة فالمراد منه قدر هم لا یخل باعمال الخیر
 و لایشغل القلب شغلا یخل باحضار القلب فی القلوة
 فان ذلک القدر من الهم والقصد من اعمال الآخرة اما یخبر
 علیه الصلوة والسلامک بقول شریعی که تحقیقا جنس نفوس
 نیجه کنایه وار و در که آنکره کفارت اولما زان امور و عا شده
 تا صر چکاک اولور پس بوندن مراد شول مقدار تا صر در که
 اعمال خیره و اخوتة مخل و منافی اولمیه و کشیک قلبی مشغول
 ایلمیه بر شغل ایلم که احضار نماز و مانع اولور پس ایدر بقدر ارام
 و قصد که ضرری اولمیه حقیقتا اخوت اعمالدن محدود
 و لایذ لطالب العلم من تفکیر العلائق الدنیویة بقدر الوبح
 و لهذا اختاروا الغربة و فی مستحکم لازم در که دنیا علاقه لایم
 از لایم ممکن اولدیفی مرتبه بوندن او توری علما حین تحصیل
 غربت و سافرت اختیار ایلر و لایذ لطالب العلم

من تحمل النصب و المشقة فی سفر التعلیم كما قال موسی علیه السلام
 فی سفر التعلیم و لم یقل عنه ذلک فی غیره من الاسفار لقد
 لقینا من سفرنا هذا نصبا ففی متعلک لازم در بسفره و مشقته
 و مشقته تحمل ایلمک زیرا که بسفره زحمت و مشقت
 مقدر در تنکم حضرت موسی صلوات الله تعالی علی نبینا و علیه
 حضرت حفصه علیه السلام ن طلب علم لدن سفر نزع و یری حال
 بوکره بوندن غیری واقع اولان سفر نزع حضرت کلیم الیه
 بوکلام نقل اولندی تحقیقا بز بسفره زحمت و مشقته ملا فی اولی
 لیعلم ان سفر العلم لا یخلو عن التعب حضرت موسی علیه السلام
 بویلیدیدی معلوم اولسونکه بدستی سفر علم زحمتدن خالی اولماز
 لان طلب العلم امر عظیم و هو افضل من الفراء عند اکثر العلماء و الاوجه
 علی قدر التعب و النصب فمن سیر علی ذلک وجد لذته تفوق
 سائر لذات الدنیا زیرا که بدستی طلب علم امر عظیم و طلب علم
 اکثر علما رجهم الله تعالی فتنه غزاون یعنی کفار ایلد جهاد دن افضل
 زیرا که بوندن جهاد اکبره مجاهده بالنفس در موجود در احو و ثواب
 ایسه تعب و مشقته صبر ایدر لذته عظیمه نامل اولور اخیلین
 لذته جمیع دنیا لذتینه فایق اولور و لهذا کان محمد بن الحسن رحمه الله
 اذا سهر الليالي فاعتدت له المشكلات یعول ابن ابنه الحکیم
 من هذه اللذات بوندن او توری امام ربانی محمد بن حسن شیبانی
 رحمه الله کجاری مطالعة علوم ایلد احیاء الیالی ایروب و کند و لذته فضل
 حق ایلد ابواب مشکلات معقلاست کشاده اولدوق دیر
 ایدی که پادشاه او غلدری بو ذوقدن فتنه و ربیعنی آنکره بو ذوق و اهل
 اولمق احتمالی بو قدر یعنی نعم دنیا ایلد مستغنی اولمق ذوقی بو ذوق معاد
 اولمق اولماز و بلکه روینغی لطالب العلم ان لا یشتغل بشی آخر و لایتم
 عن الفقه قال محمد بن الحسن رحمه الله ان حسانا هذه عن الکرم

التعب زحمت چکاک و مشقته

الى الله فمن اراد ان يتذكرها علمنا هذا ساعة فليذكره
 الساعة فليمتعلمه لا يقدر انشاء تعلمه شي آخره مشغل
 اولمبه وفعلي علم فقره من اعراض الميمية امام محمد رحمه الله
 بيور ويكده تحقيقا بزم صناعتهم يعني كاد يشك من
 قبره وكد ريعني فوت اولمبه تركه رخصت يوقدر
 زيرا انشأه دقچه وقاع جو غالور وكوند ويرا اوكر غنسي
 واجب اولمبه اشيا ظهوره كلور پس ايد بر وجهه
 تعلمه نغنا مقصور اولمبه از پس ايد بر وجهه بويك اولمبه
 ايسه علمي بلا سبب بر ساعت ترك ايدن زمانى ترك
 ايشو جو دعاء عليه ايد و دخل فقيه و هو ابراهيم
 على ابي يوسف رحمه الله عليه يعو دني مرض موته و هو
 يحيو و بنفقه فقال ابو يوسف رحمه الله له رمى الجمار
 راكن افضل ام را جلا فلم يوف الجواب ثم اجاب
 بنفقه فقها دن فقيه كه اول ابراهيم جو اخدر امام
 ابو يوسف رحمه الله حضرت تدري مرض موته و خاطرين
 صور مخه واروي انتقالى قريب اولمش ايد اول
 حالته علم فقره كمال ميلندن ابراهيم سئوال ايد يكه
 رمى جمار راكب اولد و غي حالده مى افضلد ريو حنه
 يينا اولد و غي حالده مى ابراهيم جواب وير ميوب امام
 ابو يوسف رحمه الله كند و سى جواب وير دى جوابى
 كتب فقره حنه يازلد و غي او زره حمره عقبه كك
 غنيد افضل اولمبه را جلا و حمره عقبه افضل

الوقاع وادك فتي وفاقك
 تشديد يله خلق غيب
 ليدن كنه نه و انقلا

اى جا بادن

اولمبه راكب در و كذا ينبغي للفقيه ان يشتغل به
 فني جميع اوقايتة تحيئنه يكد لذه عظيمة فني ذلك
 بونك كنى فقيه ايجون لا يقدر مشغل اولمبه علم
 فقره جميع اوقايتنه بو تصديره علمه لذه عظيمة
 بولمق مقرر در و قيل رؤى محمد رحمه الله فني المنام بعد
 وفاته فقيل كى كيف كنهت فني حال الترع فقال كنهت
 متا خلا فني مسئلة من مسائل المكاتب فلم اشعر
 بخروج روحى حكايت اولمبه يكه امام محمد رحمه الله حضرت تدري
 بعد الوفاة رؤيا كى كوروب و يد يكره حالة نزعه
 نجه اولمبه جواب ويروب و يد يكه مكاتب
 مسئلة رندن بر مسئلة تامل و تفكر ايد روم رو حك
 نجه حقه و غنى بلمدم و قيل انه قال فني آخر عمره شغلنى
 مسائل المكاتب عن الاستعداد لهذا اليوم و انى
 قال ذلك تواضعا و هضما و اظها را و روايت
 اولمبه يكه امام محمد رحمه الله آخر عمره و يد يكه مسائل
 مكاتب بنى مشغول ايدى بوكون ايجون حاضر لمقدم
 امام محمد رحمه الله بوسوزى و يد يكه تواضع جهتندن و حق
 تقا ليك رحمتنه و فضلنه كمال احتياجنى اشعار
 و اعلام جهتندن در رحمه الله تعالى عليه و سائر الائمة
 اجمعين فصل فني وقت التحصيل قيل وقت
 التعلم من المراه الى الله به فصل تحصيل علمك و فني
 بياشده در و يلد يكه تحصيلك و فني كشيك مدة

شغلتنى

عمره بنحکم اثره حتی بود بجه واد و اولمش را طلبوا العلم من المهد الى اللحد
 دخل حسن بن زیاد رحمه الله تعالى في التفقه وهو ابن ثمانين سنة
 ولم يثبت على الفراش اربعين سنة فافتى بعد ذلك اربعين سنة
 اثمه حنفية دن نام نامی کسی کتب فقره به مذکور اولاً حسن بن
 زیاد رحمه الله تعلم فقره سکن یا شذیج اولد و فی حال شروع الیه
 و فرق سنه و شک او زره یا نمیب سبی و تحصیل الیه و برون
 سنه و فرق سنه فتوی و یردی معلوم اولد که سن شریفی
 یوز التمشه ایشمش و افضل الاوقات شرح الشباب و وقت
 التشر و ما بین العشاءین تحصیل و تکریمک افضل تازہ لکک
 اولد و روح و قتری و اخشام الیه یتمسوا بینید و ینبغی ان
 یستغرق جمیع اوقات فاذا مل من علم یشتغل بحلم آخر و متعلقه
 لابق اولاً جمیع اوقاتنی علم و مذاکره به صرف ایکدر پس الیه
 بر نوعه علمدن بشریة حسیله او صاند قرح علم آخرک مذاکره سنه
 و مطالعه سنه اشتغال الیه و کان ابن عباس رضی الله عنهما
 عنهما اذا مل من الکلام یقول یا تواد یوان الشوار غم زاده
 خیر الناس عبد الله بن عباس رضی الله عنهما سو یلکدن
 او صاند قرح دیوان شعاری کتورک جو بیور رادی
 و کان محمد بن الحسن رحمهما الله لاینام القیل و کان یضع عنده
 دفاتر و کان اذا مل من نوع یظلم من نوع آخر و کان یضع عنده
 الماء و یزبل نومه بالماء و کان یقول النوم من الحارة و فی
 امام محمد بن الحسن رحمهما الله کما اکثر ما شذیج او یومزدی یا خود
 بعض لیالی به نسبت لیکک کلینی او یومزدی و الا فده به
 احیاء لیالی الیکک ایچون یا نه کتب متنوعه و فی صوقور الیه
 و او یخو عارض اولد یخو صو الیه از الیه نوم ایدر و یور رادی
 او یخو حار قدن ناشید ز شکم حکاک کتب الحیاة بیجا الی غیره

و هو یحیی ابی حنیفة
 رحمه الله تعالى

الشرح بکتابه
 سنه اول

ای اذا صار یطو لک
 سحر

کما یروى عن
 کتورک

و فی
 الکفر و الکفر
 و فی الکفر و الکفر

فصل

فصل فی الشفقة و التیمیة بوفضل شفقت و نصیحت
 بیانیه در و ینبغی ان یكون صاحب العلم مشفقاً صریح
 غیر حاسد فاحش و یخبره و لا ینفع عالمه لایق اولاً بود که
 مرحمت اید یحی و ایکک صابیحی و حسانه یحی اولد زیر احسد
 ضرر ایدر و من بعد فائده ایز و کان استا و نا الشیخ الاسلام
 برهان الدین رحمه الله یقول قالوا ان ابن المعلم یكون عالماً
 لان المعلم یرید ان یكون تلامیذ فی القرآن عالماً فبیر که اعتقاده
 و شفقت یكون ابنه عالماً شیخ الاسلام برهان الدین رحمه الله ویر
 ایدیکه تحقیقاً معلم شاکر در یکک عالم اولد یحی و یدلر پس الیه
 حسن اعتقاد لری و شفقت و مرحمت لری بر کاتندن او علی لاجرم
 عالم اولد و کان ابی رحمه الله یحکی ان القدر لاجل برهان الدین
 رحمه الله جعل وقت التبع لابیة العشر الشریح حساب الدین
 و التبع تاج الدین و وقت النخوة الکبری بعد جمیع الاسباق
 بابام مرحوم حکایت ایدر دیکه صدر اجل برهان الدین رحمه الله
 او غلری حساب الدین و تاج الدین ایچون درس و قتی نخوة
 کبری و قتی غلری ایدی یعنی اول وقت و قتی تغییر الیمش ایدی
 جمیع در سلدن صکره و کانا یقولان ان طبیعتنا کلها و قیل
 فی ذلک الوقت فقال ابو حمات الخرباء و اولاد الکبار یکتونی
 من اقطار الارض فلایة من ان اقدم اسباقهم فبیر که شفقت
 فاق ابناہ علی اکثر فقرها اهل الارض فی ذلک العصر فی النفقة
 حال بود که او غلری بابا لری دیر لایککه تحقیقاً وقت مزبور کک
 سبیل طبعته ضعیف و ملال عارض اولد و بابا لری فی
 جواب ویر ایدیکه غریب و اولاد کبار اطراف اراضیدن کلور
 پس الیه برهان الدین رحمه الله بمرتبه شفقت و مرحمت بر کاتندن

ابو حنیفة

و فی الکفر و الکفر
 و فی الکفر و الکفر

او غلری کندی ز غلری اولافقرهای روی زمین
 فقیران فائق اولویدر وینقی ان لاینازع احد اولایناحه
 لانه یضیع اوقاتہ فی لایقدر کہ کسند ایلہ وجه شرعی
 منازعه و فی صمد ایلیمہ زیراتراع و خصوصت تضیع
 اوقاتہ رقیل المحسن شیخی باحسانہ و المسمی سکیفہ
 مساویہ دیندیکہ احسانا ایدیکہ یہ احسانا مقابله سنہ
 عن قریب مجازات اولمور ویرامزلق ایدیکہ یہ یرامزلق
 کافی اولور انشد فی الشیخ الامام الاجل الزاهد العارف
 رکن الاسلام محمد بن ابی بکر المعروف بامام زاده المفتی
 رحمہ اللہ قال انشد فی سلطان الطريقة الہدی الی قدس
 سرہ شعرا دمع الہم لا تجزہ علی سواد فعلہ سکیفہ
 مافیہ وما ہو فاعلمہ بزمہ انشا دایلدی شیخ امام رکن
 الاسلام محمد بن ابی بکر رحمہ اللہ ویدر بخاطر بیعت ولایتک
 سلطان فی اعنی یوسف ہمدانی قدس سرہ انشا دایلدی
 معنای بیت یرامزلق ایدیکہ کشی بی ترک ایلہ یرامزلق
 اوزرہ مجازات ایلہ نقید ایلیمہ عن قریب کند و
 اولایرامزلق آنکا کافی اولور کہ اول آنک فاعلمہ
 قیل من اراد اندر غم انق عدوہ غلبتہ ہذا ویدیکہ
 دشمنک بورنی او فائق و قدر ایلک و یلین بشوی
 تکرار ایلیمہ مقتضا سیلہ عمل ایلیمہ و انشد شعرا
 اذا شئت ان تلقی عدوک راغما و تقتلہ غما و تحرقہ نارا
 و اگر دیدر سگ دشمنکہ رغما ایدیکہ اولور و غلک حالک
 ملاقات ایدہ سن و دشمنکی تیغ قدر ایلہ ہلاک و آتش غم
 ایل

الشریعة

الایمہ بائک فحید و میلا تشدیر فہ فہ
 الایمہ منشد جمعی غلہ (معنا)
 فہ غلہ

من الملاقاة یعنی مدوہ
 مدوہ سن
 فہ کہ باغما ان مقدر افا علی
 بمعنی المفعول علی الصفہ
 و الحال ای حال کہ ک راغما
 سن

الایمہ

ایلہ احواق ایلیمہ سن فہم الغلی و انزد و من العلم انہ من ازداد
 علما زاد حاسدہ غماہ پس ایدر مرتبہ علما بی طلب ایدر اول
 مرتبہ فضل و موفد و علمی آر تورر زیرا کہ شان شول
 کشی کہ علمنی آر تورہ حاسد نک غمی زیاد اولور قیل
 علیک ان تشتغل بمصالح نفسك لا بقدر عدوک فاذا
 اتممت بمصالح نفسك تضمن ذلک قدر عدوک و یدیکہ
 سن اوزر یکہ لازم قیل کند و مصالحک مشغول اولمہ و دشمنکی
 قدر انک اشتغال لازم دکل زیرا نہ وقتک کند و مصالحک
 اقامت ایدوب حالک انتظام ویرہ سن و دشمنک قدر
 و ہلاکنی متضمن اولور انک و المعادات فانہا تفتیک
 و تضیع اوقاتک و فی غیرہ عداوت انک و صفین
 زیرا کہ معادات سنی رسوای ایدر و اوقاتک تضیع ایدر
 و علیک بالتحمل لاسیما من الشرفاء و فی جور و اذا جبر
 و تحمل اوزر یکہ لازم قیل خصوصاً کہ سفر ہادن قال عیسی بن
 مریم علیہما السلام احتملوا من النفیہ واحدة کی ترخوا
 عشرہ حضرت عیسی بن مریم علیہما السلام بیوری
 سفیرک سفارتہ واحد سنہ صبر و تحمل ایدر کہ او
 فایدہ ایلہ سود مند اولر سن و انشد شعرا مصنف
 رحمہ اللہ ویر کہ بر انشا دایلدیم بو شعری بکوت الناس
 قرنا بعد قرنہ ناپسی زمانا بعد زمان تجربہ و امتحان
 ایلیم و لم ار غیر ختال و قال الدایچی و بعض ایدیکہ
 غیر پنی کور دم یعنی غالباً و اکثر نابو یلہ بولیم و لم ار

از خفاصم
 ہر کہ ویدر دشمنان نظام الحق تمام
 فضیلت انور از انک کمال کمال
 از سبیل
 کہ نہ طلب حق و ادا حق
 استحقاق طلب حق و ادا حق
 و انک باصلاح سر

ای العداوة بالغير

الفضل و الفضیۃ
 و الفضل و الفضیۃ
 الفضل و الفضیۃ
 الفضل و الفضیۃ

جزو عشر
 جزو عشر
 جزو عشر
 جزو عشر

بکوت یعنی بکوت
 بکوت یعنی بکوت
 بکوت یعنی بکوت
 بکوت یعنی بکوت

خیال

في الخطوب باشتد وقعا واصعب من معاودة الرجال
 وامور عظام من تأخير جهنم انشد وحكم كورموم
 رجالك عداوت ايد شمل كنز يعني معادات
 رجال ف ومنظي منج اولور ووقت مرارة الاشياء
 طرا او خلاص طرا وحق جميع اشياك اصيلني طرا تدم وما وقت
 ان من الشوال اماك عرض احتياج ايدوب استك
 اصيلنن اشد طرا تدم وزيك ان تظن بالمؤمن
 شور اخانه منشأ العداوة وحق اجتناب ايله مؤمنه
 سو وظن انك كنز زيراك بسو وظن عداوتك حادث
 وظا هر اوله حق محكم دير ولا كيل ذلك لقوله عليه
 الصلوة والسلام ظنوا بالمؤمنين خيرا
 پس ايد بسو وظن حلال ولما ز يغير عليه الصلوة
 والسلامك بو قول شريفنن او تور يكه بسو ودر مشوره
 خير صانوك وانما نشأ ذلك من خبث الشية
 وسو الشريعة بسو وظن بسو وظا هر اوله زال كم
 نيشدن ودر وركك كمكننن كما قال ابو الطيب شو
 اذا ساء فعل المرء سادت ظنونه وصدق ما يعتاده
 من توهم شك شعاردن ابو الطيب المشي وبعش
 چنگه بر كشيكنك ايشري يرامز اوله ظنوني وحق
 يرامز اولور وحق خاطرنه كلان توهم وسو تصديق
 ايدرو عادي مجتبه بقول ايديه واصح في ليل
 من الشك مظلم وحق بويله اولان كشي دشمندي

من المؤمنين
 نشأ في

الشريعة اي التور
 اسمها كيمت شرح

يعني اذا وقع فعل الانسان
 فثبت ظنونه فينبغي
 حسن ظنه باصدقائه

توهم اي ظن حقار
 المتك بركت اولان
 جمله دير لره وانفقه

قوليله دوستدارينه عداوت ايدرو وحق هر خصوص شك
 ايچن اولور انجلدين شك كه ظلمه ليلدن حق اظلمه اشد
 وانشدت لبعضهم وحق بن انشا اولندم بعض فضلا ايچون
 تنج عن القبيح ولا تزده ومن اولينه خشن فزده يرامز
 شيدن بعيد اول و يرامزي كند وكنه زاد يعني نوشه وازق
 ايله بلكه ترك ايله وشول كشي به آيو اوله وحق جهنم
 انعام واحد ايد سن يعني خشن احسانكي ز يام
 ايله ويكدر سگفني من عدوك كل كيه اذا كاد العدو فلما
 تنكده سنك ايچون كفائيت اولنور دشمندي صاور اوله
 جميع كيد وكر يعني حق جل وعلی حضرت نري سنك ايچون كافي
 اولور ايدوي دشمن مكر و كيد ايند كن سن اكا انك مقتيد اوله كه
 ضرري كند و يرامز اولور وانشدت للشيخ العميد ابي الفتح
 البستي رحمه الله تعالى شوا حق انشا اولندم شيخ عميد
 ابي الفتح ن انشدت اكا ريمت ايلسو ذوالعقل لايك
 من جاهل عقل صاحبني يعني اهل علم ومعرفة جاهلك
 كيد وكرندن سالم اولما ز يعني قور تلمز يسومه ظلمه وارقان
 جاهل قادر اوله قچه عالمي نمكين ايدو تكليف مالا بطاق ايله
 ظلم ايدوب دشوار ايشه حوشر ملكه فليختر السلام على حربة
 وليلزم الانصيات ان صاتا ايدو يرامز جاهل ايله عالم بيند
 عداوت مقرر در پس عالم صاح اختيا رايستو انك حاربه
 اوزره وحق جاهل صي ايند كن عالم سكوت ملازمت ايلسون
 فصل في الاستفادة بو فضل استفادة يعني فائز
 طلب اتمك بيانن در فينبغي ان يكون طالب العلم
 مستغنيا في كل وقت حتى يحصل له الفضل متغليا لا يقدر
 هر وقت فائده ايدو ايچي اوله تاكه انيچو فضل وكمال حاصل اوله

انك انك انك
 در شيخ الفتح

حوبه
 بكسر الشين الى الضياء
 چاغز چيچيدون

و طریق الاستفاده ان يكون معه في كل وقت محبرة
 حتى يكتب ما يسمع من الفوائد استفاده تلك طريق يعني
 علم طلب آنکه طریقی طالب ایلد مع مرتب حفظی اولمقد
 حتی علم غایده لرندن اشته و کنی و است و کنی بازه قیل من حفظ
 فزومن کتب قریشال سائر دن دینلدی شول شیکه حفظ
 اولندی قرار ایلدی یعنی خاطر دن کثیر و شول شیکه باز اول
 قرار ایلدی و قیل العلم مایه خذ من افواه الرجال لانهم یحفظون
 احسن ما یسمعون ویقولون احسن ما یحفظون و فی دینلدیکه
 علمک احسنی افواه رجالدن حفظ اولنانه را ما که ثقة اولمقد
 شرطیله زیرا که رجال اشته کلرینک کو بکنی حفظ ایدر و حفظ
 ایتد کلرینک احسنی سویلر و سمعت الشیخ الامام الاقل
 الادیب الاستاذ دکن الاسلام المعروف بالادیب المختار
 یقول قال بلال بن سائر رضی الله تعالی عنه رأیت النبی صلی الله
 تعالی علیه وسلم یقول لا صحابة شیئا من العلم والحكمة فقلت
 یا رسول الله انک لی ما قلت لهم فقال لی هل معک محبرة فقلت
 یا معی محبرة فقال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یا بلال لا تفارق الحبرة
 فان الخیر فیها و فی اهلها الی یوم القيمة ادیب المختار دینلدیکه ایلد
 معروف شیخ امامدن اشته م ویرایدیکه بلال بن سائر رضی الله
 تعالی عنه روایت ایلدیکه حضرت شفیع القصة صلی الله تعالی
 علیه وسلم کوردم حاضر اولامحاب کرامنه علم و حکمتدن
 افاده بیورر ایدر بنده دیدمکه یار رسول الله آنکره افاده
 بیورر دینلر کلمات در بارگزی بنم ایچون تکرار بیورر
 حضرت بنجادیدیکه یا بلال سنک ایلد دوات وارمیدر
 بر حق دیدمکه یار رسول الله بنم ایچون دوات یوقدر پیغمبر

زین

ای کز من الی عاده

علیه

علیه الصلوة والسلام بیوردیکه یا بلال دواتی یا نکلدن کیدر
 زیرا تحقیقا خیر بونج در و بونک ایلنجه در تاقیامت و کین
 و وحی الصدق الشریع حسام الدین رحمه الله لابنه شمس الدین
 ان یحفظ کل یوم شیئا یسیر من العلم والحكمة فانه یسیر
 و عن قریب یكون کثیرا صدر الشریع فرزند ارجمندی شمس الدین
 رحمه الله تعالی و صیت ایلدیکه هر کونج علم و حکمتدن بشما
 حفظ ایلد زیرا که هر کون از شیئی حفظ ایلک آساند و من
 قریب جوق اولور و اشتری عصام بن یوسف رحمه الله
 قلنا بیثنا لیکنب ما سمع من الحال و عصام بن یوسف
 قلنا یکنج بر اکتونه صانوت آلدی فی الحال یا زید مقدون اتوی
 استماع ایتد و کنی فالعمر قصیر و العلم کثیر فینبغی ان لا یصنع
 الا اوقات و الساعات و یغتنم اللیالی و اخلوات پس
 عمر قصه در و علم جوقد سایدی لایق اولان اوقات و ساعاتی ضایع
 ایلد مکرر و کجی لری و خلوت لری غنیمت عذاییله قیل عن
 یحیی بن معاذ الرازی الذیل طویل فلا تقصره بمنامک
 و التها رمضی فلا تکرره بانامک وینلدیکه یحیی بن معاذ
 الرازیدن کجی لراوز و ندر پس ایدرسن آنی قصه لته نومک
 ایلد کوندر آید کلقد رسن آنی ظلمات آنامک ایلد مکرر
 و مظلم ایلد وینبغی ان یغتنم الشیوخ و یستفید منهم و یس
 کل ما فاست یدرک و طالبه لایقدر که شجری و پیر لری
 علامدن غنیمت و دولت یلوس آنکرون استفاده
 ایلد حال بوکه هر طوست اولانه یتشلمر کما قال استاذنا

ای ذلک الشی

ای بمقابله دینا

ای علم
ای غنیمت فیها المومن
ای کما یمنع و الا فیا

ای ذنوبنا

ای کما یمنع
ای کما یمنع
ای کما یمنع

شيخ الاسلام في مشيخته تكلم استاذ من شيخ الاسلام شيخ
 عظمي ذكر ايلده وكي كتابه ديديكه كم من شيخ كبير في العلم
 والفضل اوركت وما استخبرته واقول على ذلك الطوت
 منشأ هذا البيت مشايخ عظام من جوق عظيم ان شيخ
 ايريشوب وآذن طلب خير وتعلم ايلدهم حال بوكه اول مقوله
 نعمت عظمي في فوت ايلده وكمه بوبيتي انشا دايدوب ديرم شعر
 لهما على فوت التلاوة لهما حيفا وحسرتا علما كبار ملاقاتي
 يعني ملاقات فاني سني فوت ايلده حيفا وحسرتا
 كما كل باقات ويضني يلقى بر فوت اولوب فاني اولان بوشور
 وايريشولم دكلدر قال علي رضي الله تعالى عنه اذ كنت في امر
 فكن فيه وكفي بالاعراض عن علم الله تعالى حوزا وخسار او اتعبد
 بالله تعالى منه ليلا ونهارا حضرت امام علي كرم الله وجهه
 ورضي الله عنه بيوردي حق برامره وبرصحة شروع ايلده
 اول امر ثابت ورايح اول بوتركيب يا ايها الذين آمنوا
 آمنوا بالله ورسوله قبله نذر وعلم الله تعالى به اعراض ايلده
 كشي به كافيه ذلت ورسوا يلقى يورندن وخسارة وزيا
 يورندن وتكرري تعالى به صيغتي كيجي وكوند زم بواغ خندن
 ولابد لطلب العلم من تحمل المشقة والمذلة في طلب العلم
 والتملق مذموم الا في طلب العلم فانه لا بد من التملق
 للاستاذ والتشركا وغيرهم للاستفادة منهم وفي طلب
 علم لازم دركه علم طلبين مشتقت وذلته تحمل وصبر ايلده
 تملق مطلقا مذموم الا علم طلبين مذموم دكلدر زيا كه
 طالبه لابد در استاده وغيره كاسنه وغيره استفادة
 ايتد كلر يند تملق ايلده قبل العلم عذلا ذل فيه لا يدرك الا

هذا

ما الا اول نافيه والثانية
موصولة شرح

فانستعنه

التملق هو ما صنع من ملائمة
الملك وخدمته من آسرة
سوق العلماء شرح

بذكر لا عز فيه ويند كيكه علم محض عزت وسعادته راصلا ان
 ذلت وخور ليق يوقدر وبو علم اوراك اولنوب ايريشولم
 الا شول تواضع وسكنت ايلده كرايح مغرور ليق وكنه اوليه
 وقال القائل اركي لك نفعا تشترى ان تغريها فليست
 تنال العز حتى تذركها فاني ديري بن سنجي بر نفس وجود
 كور وركه سن اني مغرور وكمترم قلمق ديلرس انا كه عز ورفعة
 نائل اولنوس حتى نفكند ذليل ايميج يعني صورت ظاهري
 نفسك زعمنجي اولاذلتنى ديكدر اول حقيقة عز وسعادته
فصل في الورع في حال التعلم بفصل تعلم حاله ورع تقوى
 لزومك بيان در روي بعضهم حديثا في هذا الباب
 عن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال من لم يتق
 في تحله ابتلاه الله تعالى باحد ثلاثة اشيا انا ان يمسه في شبابه
 او يوقه في الرضا يوق او يتلبه بخدمه السلطان بعض علما
 به باب بيغية عليه الصلوة والسلام من حديث غريفي وايت
 ايلده سلطان كوني وبنى الثقليين بيور ديلكه شول كشي كه
 علمك تعلمي حاله ورع وتقوى اوزره اوليه حق جل وعلی
 حضرت اول كشي بياوچ شينك برينه ابتلا ايلده با تازيكي
 ايامن روحني قبض ايدرو يا خود آن كويكده حوشور ويا خود
 سلطان خدمته ابتلا ايلده قمرها كان طالب العلم اوزر
 كان علمه انفع والتعلم له اسير وفوائده اكثر پس ايلده يركاه
 طالب علمك ورع وتقوا سي زيا كه اوله علمك نفقي زيا كه
 اولور وتعلم الكا آسرك اولور وعلمك فائده ارجوق
 اولور ومن الورع ان يجترز عن الشيع وكثرة النوم
 وكثرة الكلام فيما لا ينفع وان يجترز عن اكل طعام السوق

في رستاق
 يعني مغرور صيف سيد
 في رستاق
 يعني مغرور صيف سيد

مهنا
 ميركة الورع سره

الى الحياة
وقد الى التجاسة ان اهل
الشوق الذين يطحنون
لا يكثر زون غان عن
التجاسة كالدوم والاروش
ونحوها شرح

ان امكن لان طعام الشوق اقرب الى التجاسة
والجناثة وابعد عن ذكر الله تعالى واقرب الى الغفلة ولان
ابصار الفقراء تقع عليه ولا يقدر وون على الشراء فيتأذون
بذلك فتذهب ببركة ورع وتقوا وندرت طوقا قد من صفتهم
وقالده من اوليان محلي كثره كلامه من صفتهم وچار شو
طعام مني يكمن صفتهم زيرا كه بازار طعامي ناپاك كلكه اقرب
وخصي به جهتن كه فخرانك كوزاري بازار طعامي اوزره
واقع اولوب و اشترائكمه قادر اوليوب لاجوم
مناذي ومثال اولور انكرك انكسار واصطراب
خاطري سبيله بركتي كيدر وصلي ان الامام الشيخ
اجليل محمد بن الفضل رحمه الله كان في حال تعدد الايام
من طعام الشوق وكان ابوه يسكن في الري
ويراهي طعامه ويدخل اليه يوم الجمعة فرأى في بيت
ابنه خبز الشوق يوتا فلم يكلمه سخطا عليه فاعتذر
ابنه فقال ما اشتريته انا ولم ارض به ولكن احضره
شريك فقال ابوه لو كنت تحتاط وتوزع عن مثل
لم يحترق شريكك بذلك حكايته اولئك الامام اجليل
محمد بن الفضل رحمه الله حال تعلمه بازار طعامه
يمزدي وبابا كوير اولوردي انك برهنة طعمي
حاضر ايدوب جمعة كوني كتوردي بركون كلكه
او غلنگ او طه سنده بازار انك كوروب او غلنگه
اظهار غضب ايدوب سويلدي پس او غلنگه
ويليوب ويديكه بوانك بى صانوت المادم وخصي

في حال التعلم
ما اشتريته

رضام اولمدي لكن شريككم احضار ايدوي پس باباسي
كمال المندن عذرتي قبول انميوب ويدك اكر سن
احتياط وتقوي اوزره اوليدك شريكك بوني كتور
جوادت ايدو مزددي وكذا كانا يتوزعون فذلك
توفقوا للعلم والنشر حتى بقي اسمهم الى يوم القيمة سلف
صالحين رحمهم الله بولج وربع وتقوي اوزره اولوردي
بوندن او توردي علم ونشر علمه متوفق اوليدر شويده كه
اسامي ساميه لري صياف ايام الى يوم القيام
باقي قالدي واتوصي فقيه من زها والفقرا طالب
العلم عليك ان تكثر زعن الغيبة وعن مجالسة
المكثار وقال ان من يكثر الكلام يشرق عمره
ويضيق اوقاته زها وفقرها دن برهنة يعني بر رجل
معتد عليه طالب علمه بولج وصيت ايديكه صديق
غيتدن وجوق سويلج كشي ايله او تور مقدر ايديكه
تحقيقا شول كشي كه سوزي جوق سويليه عمره
مردق ايلرو اوقاتي تضيق ايلرو ومن الورع ان
يجتنب الطالب من اهل الف والمعاصي
والتعطيل فاث المجاورة مؤثرة لا محالة وخصي ورع
اهل فساد ومعاصدين واهل تعطيلدن اجتناب
واحتراز اليك زيرا كه بدرستي صحبت مؤثرة در
البته وان عيلسن مستقبل القبلة ويكون مشغلا
بسته النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ويغتنم دعوة
اهل الخير ويكثر زعن دعوة المظلومين داني قبله

اي ينشر العلم الى طالبه
دوشني في طلب العلم
من كثر الكلام في
يشرف عمره في
ان ذلك الفقيه
اي من ورع طالب العلم

قرشوا و تورق و بیغیر علیه الصلوة والسلام سستی ایل
 عامل و آخذ اولمق و رعد نذر و متعلم اهل خیر و صلی کنک
 دعاسنی الملق یعنی غنیمت بکنک و مظلوم کنک بد دعاسنی
 احتراز ایلیم و حکمی آن رجلین خوجا فی طلب العلم لغزیه و کمانا
 شریکین فی العلم فرجاً بعد سنین الی بلد هما و قد فقه احدهما
 و لم تفقه الاخر فقاتل فقهاء البلوق و سألوا عن حالهما
 و تکرار حیا و جلوسهما فاجبه و ان جلوس الذي تفقه فی حال
 التکرار کان مستقبل القبلة و المصير و الآخر کان مستقبل
 القبلة و وجهه الی غیر المصير فاتفق العلماء و الفقهاء ان
 الفقیه فقه ببرکة استقبال القبلة و الذي لم یفقه بترک
 استقبال القبلة اذ هو السنة فی الجلوس الا عند الضرورة
 و برکة دعاء المسلمين فان المصير لا یجلوس عن العباد
 و اهل الخیر فالقی هر ان عابدا من العباد و عاله فی الدلیل
 حکایت اولندیکه ایکی کشی علم طلبچون دیار غزیه حقیق بیکر
 اکیسی شریک ایدیلر نیچه یلدن صخره بلده لرینه کلیدیلر
 حال بوکه بریسی فقیه اولمش ایدی و بریسی اولما مش
 ایدیر فقهاء بلده بوئرکنک خصوصت تامل و تفکر ایدوب
 بوئرکنک حال لرندن و درسلری تکرار لرندن و او تور مقولرندن
 سوال ایندی لر پس بوئرلر اخبار اولندیلر یعنی متقارنلری
 خبر ویردی که فقیه اولان شریکک جلوسی حال معلوم
 و تکرارنق قبلیه قرشو و شره قرشو ایدیر و شریکک آخرک
 جلوسی نمکنه ایدی یعنی قبلیه و شره آرقه و بریکک
 طریقی ایلد ایدیر پس آنق اولان علما و فقهاء اتفاق
 ایلدی که فقیه اولان شریکک قبلیه قرشو او تورق

حال من الضمیر المستتر فی کان
 ای و بعد و ثبت شرح
 ای اخبر و الرجال الذین
 یقارنهم فی زمان
 تحصیلهم شرح
 انهم حصل العلم فی شرح
 بآیه ای و بعد من الاخره

اهل الزهد فی
 ان العابد و عاله فی
 و تعقیبه الدعاء بالنیل للک
 من مقلات الاجابة فان
 شرح

برکاتندن فقیه اولدی زیرا که جلوس سنت اولاً قبلیه
 استقبالدر مکر ضرورت اوله و فی مسلمانک دعاسنی
 برکاتندن فقیه اولدی زیرا شهر عابد و زاهد لر دن خالی
 اولما زظاهر اولادور که عابد لر آنکچون کیجه ایلد و عاید لر
 یعنی مصره توجه حالنق آنکک سر و قشند و خیر دعاسنی
 معصا و ف اولدی و مرادنه ایرشدی فینبغی لطالب العلم
 ان لا یتهاون بالآداب و التمن فان من تهاون
 بالآداب محوم التمن و من تهاون بالتمن محوم
 الفوايض و من تهاون بالفوايض محوم الاخرة طالب
 علمه لا یقدر که ادبره و مستلزم تهاون و تکاسل ایلیمه
 زیرا شول کشی که ادبره تهاون و تکاسل اوزره اوله مستلزم
 محوم اولور و مستلزم تهاون اوزره اولمق و ضرر دن
 محوم اولور و ضرر من تهاون اولاً آخرت دولتندن
 محوم اولور یعنی آدابی تهاون و تکرک انکک مستلزم سیرت
 ایدر و مستلزم ترک انکک فایضی ترک مؤذیر ساری
 اولور فایضی ترک العیاذ بالله تعالی استخفاف و انکاری
 مؤذی اولور آخرت دولتی که عزت داریدر اهل فایضه
 موعود اولان ثواب آخرتدن محوم اولوب کفرینار
 عذاب حجیم اولمق منتهج اولور عاذنا الله تعالی و انیاکم عن ذلك
 و بعضهم قالوا هذا حدیث عن رسول الله صلی الله تعالی
 علیه وسلم و بعضه یلر بوذکر اولنانی بیغیر علیه الصلوة والسلام
 حدیثه رویدیلر و ینبغی ان یکثر الصلوة و یصلی صلوته
 الخاشعین فان ذلک عون له علی التحصیل و التعلم و فی
 متعلمه لا یقدر که نافله نماز چوق قله و نمازی خشوع و حضور

التهان من تکاسل انکک
 و استخفاف انکک
 مراد کی

ایده قیده زیرا که نمازی بودی که قلمی تحصیل و تعمید و در
و جری بود که صلواتی خشوع و حضور ایلد قلان کشینک قلبند
عیون حکمت جریان اید رجوا اثر دارد اولمش در و انشد
للشیخ الجلیل الزاهد الحجاج نجم الدین عمر بن محمد الشافعی رحمہما اللہ
تعالی شواکرن للامور والنواہی حافظا . و علی الصلوة مواظبا
ومحافظا . شیخ جلیل نجم الدین عمر بن محمد الشافعی حضرت تری طرفہ انشا
اولندم و شعری اوامرو نغاهی حفظی ایچون اول محافظدن
مراد اوامری طو توب نواہیدن اجتناب در و حق نمازہ مداوم
و محی فظ اول کو یا بو حافظوا علی الصلوات نص کریندن
اقتباس در و اطلب علوم الشرع واجتهدوا استعن .
بالتقیات نصیرہ فقیہ حافظا . و علوم شرعیہ طلب ایلد
و تحصیلند جہد ایلد و حق ازراق طیب ایلد تاکہ فقیہ و حافظ
اولہ سن بعض نسخہ فرہما حافظا واقع اولمش در ادراک
ایہ یکی اول دیکر و اسئل الہک حفظ حفظک راغب .
فی فضلہ فاشد خیر حافظا . و حق رنگدن استہ حفظک حفظ
ایلمکی یعنی حفظ و تعلم ایلد و کنی نسیاندن حفظ ایلمکی حق
تعالینک فضل و کرمشہ راغب اولد و غلک حالہ استہ
پس شگری تکا خیر کا فظین در و قال رحمہ اللہ تعالی حق
عمر بن محمد الشافعی حضرت تری دیدی اطیعوا وجہ و اولانکسلوا وانتم
الی ربکم ترجعون اللہ تعالی یہ و رسولنہ اطاعت ایلمکی حق
علوم و عبادت و طاعتہ چالشوک و سکدن احتراز ایلمکی
زیرا کہ رنگزدہ واروب دار دنیاہ ایشلہ کلرگز دن
سئوال و حساب اولنور سنر و لا تہجوا خیار الوری

الاقب من علم او کرمک
و اید خلق انک و کسب
انک اکتساب کبی
در اقدر

قلید من الذیل ما بہجوت و حق کیجی او بوکک یعنی کیجی او بوکک
ایلد افنا ایلمک بلکہ بر مقدارین عبادت ایلد احیا ایلمک
و یکدر زیرا کہ خلقت ایلمکی کیجی در آزار حق و قندہ او یور
و یبغنی ان یستحب و فتر علی کل حال لیطالعه و متعلم
لایقدر کہ یانندن برکتی ابرمیه ہر حالہ کہ مطالعہ اید و ب
تقصیر اوقات ائمہ مک ایچون و قبل من لم یکن الذفر فکتمہ
لم یثبت الحکمۃ فی قلبہ بو خصوص من متوید دیند کی شول کمنہ کہ
یکنہ و قویتنہ آنکچون برکت سب اولمیه انک قلبند
حکمت و علم ثابت و راسخ اولماز و یبغنی ان یکون فی الذفر
بیاض و لایق بود کہ یانند کتور دیکی و فتر و کتاب
بیاض اوراق اولد و یستحب الحجرة لیکتب ماسمع
و قد ذکرنا حدیث ہلال بن یسار رضی اللہ تعالی عنہ
و حق و داتی یانندن ابرمیه استماع ایلد و کی و کور جو کی فوائد
جلیل ثبت و ابلا ائمہ دن اونوری تحقیقا بز ذکر ایلمک
بوندن اقدم ہلال بن یسار رضی اللہ تعالی عنہ روایت
ایلد و کی حدیث شریفی کہ حجرة یعنی دواتی یانندن ابرمق
یانند فصل فیما یورث الحفظ و ما یورث النسیان
بو فصل حفظی و نسیانی ایجاب ایدن اشیا بیانند در
واقعی اسباب الحفظ الجذ و المواقفہ و تقبیل الغوار
و صلوة الذیل و قراة القرآن ناظر من اسباب الحفظ
حفظک زیادہ قوی سبیلری چالشوق و مداومت
ایلمک در و حق معنی شریفہ باقوب قرآن او قو مقدر کہ

در اقدر

اسباب حفظه در قیل لبس شی ازید الحفظ من قراة
 القرآن نظراً وقراة القرآن نظراً افضل لقوله صلى الله تعالى
 عليه وسلم افضل اعمال انتمی قراة القرآن نظراً بمعنا یه
 مؤید در ویند یک اشیا به بر شی حفظنی آرتور مقصد
 زیاده رک و کلد ریونزون قرآن او تو مقصدن پیغمبر
 علیه الصلوة والسلامک بقول شریفین او تو ریکه
 بیوردی انتحاک عملتیک افضل نظراً قرآن او تو مقصد
 و رای شد ادین حکیم بعض اخوانه بعد وفاته فی المنام
 فقال ائی شی وجدته انفع قال قراة القرآن نظراً
 و شد ادین حکیم حمد الله رؤیا سنده بعض دین فردا شکر
 کوروب ویدیکه قنقی شینی باب شفاعت زیاده رک
 بولدک اولدنی جواب ویدیکه نظراً قرآن او تو مقصد
 شفاعت زیاده رک بولدوم وبقول عند رفع الکتاب
 حق کتابی رفع اخذ ابته کرج بویجه ویه یعنی بود عای اوقیه
 بسم الله وسبحان الله و الحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر
 ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم العزیز العلم عدد
 کل حرف کتیب وکتیب ابد الابدین و هو الله اهرین
 معناسی بد اید ایدم الله تعالی کتیبک الحمد لله فی اید الله
 تعالی تقدیس و تقدیر ایدرم نقایض شرکون حق
 محمداک حمدیه اس حمد الله تعالی ایچوندر و حق الله
 تعالیدن غیری معبود و یوقدر و الله تعالی اولودر کبریا
 و عظمت ایدم متصفدر و حق حول یوقدر یعنی برامز نقدن
 خلاص اولوق یوقدر الا الله تعالی کتیبک عون و عنایتی

ای بالنظر الى وجهه
 لآمن ظله القلب

و رای شد ادین حکیم
 بعد وفاته فی المنام

ایله واردر آجلین الله تعالی که علی و عظیم و عزیز و علیم
 یعنی قوتت و عظمت ایدم متصفدر بوطقاتی ویرم هر
 یاز یلان و یاز یله حق و قدره دجه و بقول بعد کل عسوة
 آمنت بالله الواحد الاحد الحق و صحت لا شریک له
 و کفرت بما سواه و هر سئوۀ مفروضه دن صکره
 بود عا و اوقیه معناسی ظاهر و مبتیند رو یکثر الصلوة
 علی النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فانه للعالمین رحمة
 و پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرت ترینه صلواتی چوق ایلیم
 تحقیقاً پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرت تدری عالمه کثره
 بوطکلام و مار سغناک الاربعة للعالمین نفس کریمه
 اختب سدر قیل شو شکوت ال و کعب سوز حفظی فاوصانی
 الی ترک المباحی و یندیکه بوبابین مناسب و کیم
 شکایت ایدم سوز حفظدن پس بجا نکر معاصی یله
 امر ایلدی یعنی وصیت و نصیحت ایلدی و کعب بر جبل
 کما ملک اسمید رفان الحفظ افضل من الای و فضل الله
 لا یعطى المعاصی زیرا که حفظ الله تعالی کتیبک فضل و احسان
 فضل و احسان ایسه عاصی به ویر یکن فی الواقع مظهر
 فضل و کرم اولندر خدمت و اطاعت بولنا ندر و ندر
 و عصی ایدندر و کلد راکر سوال اولنورسه که بعض
 کسینه لری کور و رز که فسق و فجوریه اولوب مع هذا
 علمی وار جواب بود که بوم مقوله عالم کمثل الحار
 یحلم اسفاً را نحو اسخه محض جا بهدر زیرا علمدن مراد
 ثرات و فوائدی که اخوتن فایده لنمکدر و التواک
 و شرب العسل و اکل اللبّین و اکل الکندر مع الشکر

ای صلوة مفروضه سکره

ای النبی علیه الصلوة
 والسلام
 ای رحمت فیبرکه الصلوة علیه زجوا
 زوال الاربعة و شدة الحفظ
 و الاربعة و شدة الحفظ

من الله

واکمل احادی وعشرين زینبیه حمداً کل یوم علی الرقی یورش
 الحفظ ویشفی عن کثیر الامراض والاسقام مسواک
 قولنمق وبال شریقی ایچک و سودی شکر ایلد یک
 وکونک دیکلری اجزایه شکر ایلد یک ویکرمی بر
 قول اوزمی هرکون آج قرینه یک حفظ ابراش ایدر
 وحق چوق مرصنره وعلتله شفا ویرر وشفایه
 ویرن حق تعالی دیر یونکر اسناد مجازیدر سبب
 اولد قدرینه بناؤ واکل مایقتل البلغم والرتوبات
 یزید فی الحفظ بلغمی ورتوباتی یعنی رتوبات بدنیه
 تقلیل ایدر شیلری یک حفظی زیاده ایدر یونری
 بلک استاین کتب طبک مفرداتند نظر الیستون
 واکل مایزید فی البلغم یورش النسیان اما که بلغمی
 زیاده ایدر شیلری یک نسیان کتور وانا مایورک
 النسیان فالعاصی وکثرة الذنوب والاهوم
 والاحزان فی امور الدنيا وکثرة الاستغفار والعلاقی
 وانا نسیانی یعنی اونو نمغی ابراش ایدر اشیا
 معاصی وذنوبک کثرتیدر دنیا خصوصاً ناسه
 ووزنلر وحق اشتغال وعلاقه لری جو علمت قدر
 وقد ذکرنا انه لا ینبغی للعاقل ان یرغم لامر الدنيا
 لانه یضرب ولا ینفع وبقار وده ذکر ایلدک عاقل
 اولانه لایق دکلر دنیا اموری ایچون ناسه لیمق
 زیرا هم وغم صرر ویرر فایز ویرمز واهوم الدنيا
 لا تخلو عن الظلمة فی القلب واهوم الآخرة
 لا تخلو

وکل ٥

لا تخلو عن النور فی القلب دنیا ناسه لری
 قلبک ظلمة ایراشندن خالی اولماز و آخرة ناسه لری
 ایسه قلبک نور ایراشندن خالی اولماز و یظهر اثره
 فی الصلوة و یونکرک اثری صلواتک ظاهر و غایب
 اولور فیهم الدنيا یمنع عن الخیر وحق الآخرة یمنع علیه
 پس ایدر دنیا همتی کشی یه خیر دن منع ایدر آخرت
 همتی کشی یه خیره وصلاحه قند و رر و الاشتغال
 بالصلوة علی الخشوع و تحصيل العلوم ینفی الهم
 و الحزن نمازه خشوع و خضوع ایلد اشتغال و حق
 علم تحصیلنه مشغول اولوق هم و حزن کیده رد کما قال
 الشيخ الامام نصر بن الحسن المرعینی فی قصیده له
 تنکم شیخ امام نصر بن الحسن المرعینی فی رحمه الله شاکا
 کنذی احوالنی مبین برقصید سنه دیدر استغن
 نصر بن الحسن . بکل علم یخون کنذی نفسنه خطا
 ایدوب درک یا نصر بن الحسن سن مستغنی اول
 سائر اشیا بی طلبدن هر علم ایلدیم حفظ اولور
 یعنی علوم نافعه به اشتغال ایلد سائر اشیا دن
 استغنا ایلد بعض نسیه هر استغنا واقع اولمشدر
 استغنا ندن اگر معنا جهتند در دست اولور
 نک نظمی محلی اولور اهل با نزع ظاهر در ذاک
 الذی ینفی الحزن . و ما عداه باطل لایوشن . و علم
 نافعه اشتغال ایلد غیر بدین استغنا حزننی کیدر
 و یونک ما عداسی ظلمه و اعتقاد حق اولماز و الشيخ
 الامام الاجل نجم الدین بن محمد النفسی رحمه الله
 غم الحسن ٥

ای العاقل سزا

فی کل علم ٥
 ای عیضا یعنی اطلب
 المعاونة فی تحصيل
 العلوم التي لا بد من
 حفظها من الاستاد
 والشرکاء ٥

و ما سواه ٥

فی اتم و لیکه فی تنکم عن نفسی حضرتی کندی اتم و لیکه حضرت
 دیدی شو سلام علی من یعنی بنظر قریبها سلام شول
 محبوبه اولسونکه بنی محبتنه مفتون ایلدی کمال فضل
 و کینستی ایلده و لمعه خدیبا و لمحیه طرفها و یلک قدرینک
 لمعانی و کوز او جیلده نظر اتمسی ایلده لمحی و لالون عبارتدر
 سببتنی و اصبتنی فتاة ملیحه عقل و صبر می تاراج
 و بغاوتنی ضعیف و نزار ایلدی بر تازده حسنا
 تحیره الا و هام فی کنه و صفها و انجلین فتاکه او هام
 متحیره در آنک و صفی نهایتند یعنی کما یبغی و سفند
 فقلت و برینی و اعذرینی فاتی و پس توفیق الای و سکیم
 اولوب و رطه متابعه هوادون بنی خلاص ایتدک
 آکا دیدم بنی ترک ایلده و معذ و رطوت زیر تحقیقا
 بن شغفت بن تحصیل العلوم و کشف غوامضها
 درون دل ایلده و محبت تام ایلده مائل و مشغول اولم
 علوم ملک تحصیلنه و جفا یق و لطایفی کشفنه شغف
 و شغف غین مجیه و عین مامله ایلده کمال مرتبه بر شینه
 میل و محبتدن عبارتدر و لی فی طلاب العلم و الفضل
 و الشقی طلاب کتاب و زنی اوزره مصدر دور
 طلب معنا سنه در معناسی بنم ایچون علم و فضل
 و تقوی طلبند و اردور غنی عن غنا الغانیات
 و غرها غنی صند فقر و بوند مراد استغنا در
 و عدم احتیاج در غنا یعنی تغنی ایر لقی معنا سنه در
 غانیات غانیه نیک جمعیدر تغنی و ترنم ایدکی و یکدر

ای بنظر افترا و
 سحر

عن کنه

عرف

عرف عین مامله نیک فتحی و سکون را ایلده رایحه
 طیبه معنا سنه در یعنی بنم ایچون علم و فضل و تقوی
 طلبند استغنا و عدم احتیاج و اردور جوار غانیات
 تغنی و ترنم و رایحه طیبه لرندن ایدری عمر نسفی
 حضرت تدرینک مقصود شریفی کندی حالنی اعلام
 طریق ایلده نصیحتدر یعنی عاقل اولانه لایقده که و انام من
 خاف مقام ربه و نهی النفس عن الهوی فان الجنة
 هی المأوی نقص کریمنی تا نل تام ایلده تا نل اید و ب حق
 جل و علی حضرت تدرینک رحنا سنه موافق اعمال اشتغال
 ایلده و متابعه نفس و هوادون اجتناب ایلده و اکل
 الکزبرة الرطبة و التفاح الخامض و النظر الى المصاوب
 و قراءه لوح القبور و المذور بین و قمار الجمل و القمار القمل
 الحی علی الارض و الحیمة علی نفرة القضا و یورث الثبیان
 کلها تازده کشش یک و اکشی المایمک و اصلمش
 آدمه بفق و مزار طاش لرنده اولان یازورلر اوقوق
 و دوه قطاری آراسنه کچک و کلمه دری یره
 بر اتمق و اکسه چقورندن حجامت اتمک بوند
 جمله سیسیان ایراش ایدر فصل فیما یجب
 الزرق و ما یمنع الزرق و ما یزید فی العمر و ما ینقص فیصل
 رزقی جلب و منع ایدن اسباب و عمری زیاده
 و نقصانه باعث اولان اشیا بیانند در ثم لایه
 الطالب العلم من القوت و موفقه مایزیدیه و مایزید
 فی العمر و الضیة لیستفرغ لطلب العلم بوندن صکره

۸۳

طالب علم از رزق لازم در وضعی قوتی یعنی از غنی زیاد
 ایده می یابیم که لازم در حقی فارغ بال حاصل اوله بوند
 سببی ایل طلب علم و فی کل ذلک صنفوا کتابا و بزرگ
 هر رزق کتاب بر تصنیف ایلدیر فاور دست بعضی هایت
 علی سبیل الاختصار پس ایدی بران ایراد ایلدیم اول
 کتاب در اولانک بعضی بی بو کتابده اختصار و جمعی
 اوزره قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا یزد القدر
 الا الدعاء ولا یزید فی العیال الا البتر فان الرجل لیجزم الرزق
 بالذنوب یصیب شفیج العصاة فی یوم العرش سلطان
 الانبیاء علیه افضل الصلوات واکمل التحیات حضرتی
 پیروی قصاص قدری زد ایلدیم الا که وعازد ایلدیم و مری
 زیاده ایلدیم الا ایلک واحد زیاده ایدر و تحقیقا
 کشی رزق در محروم اولور برکنه سببی ایلدیم که اول کشی
 اصابت ایدر بو حدیث شریفک ظاهرا اجل رزقک
 زیاده و اکسک اولمسی باینج وار و اولان خصوصه
 مخالف اولمغیر بویله جواب و ردیلر که بولم
 محفوظ حق جل جلاله و غم نواله دن حکمتی حسبیل ظاهر
 و مکتوب اولان نسبت ایلدیم در بعضی احوال
 لوح محفوظ حکمت الله حسبیل شرطه متوقف باینجور
 ایشمش مثلا فلان کس نه خیری ایشلر سه عمری تمیش
 ییل اوله ایشلر سه الکی ییل اوله لکن بو معنی لوح محفوظ
 نظر اتمک باذون اولان ملائکه علیه السلام نسبت
 ایلدیم و ریخته علم الله نسبت ایلدیم و اکلدر زیر که
 علم الله تغیری قبول ایلدیم و رزق خصوصی فی بو کت قیاس
 اولنه بو مقامک تفصیلی و تحقیقی کتب کلامیه

اجل و رزق مسئله رزق مسطور در ثبت بهذا الحدیث
 ان ارتکاب الذنب سبب حرمان الرزق خصوصا
 الکذب یورث الفقر وقد ورد فی حدیث خاص
 بو حدیث شریف ایلدیم ثابت اولدیکه کنا به ارتکاب
 ایلک رزق در محروم اولمغه سبب و ارتکاب ذنب
 سبب حرمان رزق اولمقدح العیال باشد شاکذب
 صریح ابرار فقر در خصوص حدیث شریف وارد
 اولدی و کذا انوم القسبه تمنع الرزق و بونک کبی صباح
 و قسند او یومق رزقی مانع و کثرة النوم تورث
 الفقر و فقر العلم و مطلقا چوق او یومق فقر کتور
 و علم فقر فی حق کتور قال القائل شرور الناس فی لباس
 اللباس و جمع العلم فی ترک الثمن قائل و بدینا سک
 سروری لباس کیمکده در یعنی ناسک و ایندیر که
 البسه فاخوه کیمک ایلدیم سرور اولور و علمک
 جمع و تحصیل موی الیهی ترک ایلدیم در و قال فی القائل
 حق قائل و بدینا لیس من الحسنات ان لیالیه تمیز لانفع
 و تحسب من العز زیاندن و کلیدر که تحقیقا کیم
 بلا فائده و مرور ایدوب و عمر دن حساب اولمق
 مقزور که عمرک نصف لیالی ایلدیم و رایلر شعر
 تم الذیل یا هذا العکاک ترشده الی کم تنام الذیل و العز
 یفقه یا فلان قائل کیمه احیا ایلدیم که سندن رشد
 و صلاح ناموله رنجبه به دکی کیمه لری خواب غفلت
 کچوره سن عمر تو کتوب چکر و انوم عریانی و البول

بضم الصاد و کون الیه
 ای نوم وقت الضحی سحر

کچوره سن عمر تو کتوب چکر و انوم عریانی و البول

عربانوا الاكل جنباً والاكل متنجساً على جنب والتهاون
 والتصنيع بسقاط المائدة وحرق قشر البصل والثوم وكس
 البيت بالليل وترك القمامة في البيت والمشى قدام
 المشايخ ونذار الابوين باسمهما والخلال بكل خشبة حتى يبلق
 اويومق وجبلاق ابشر مك وجنباً طعام يمك وباسنة
 اوزره طيانوب طعام يمك وسفرة دن ساقط اولان
 اشيا كه نان خوده لري وغيره كبي اعتبار اتمه مك قح
 صوغات وصر مساق قابني ياقق وكيجر ايله اوسپورك
 قح سپورندي ييه اوده ترك اتمك وپير اوكونج
 بوريمك وباباسني وكناسني اولريله نزاليمك يعني
 چاغرمق وهر نوع آغاچ پاره سيله ويشلريني خلا للمق

وغسل اليد بالطين والتراب واجلس على العتبة والاشجار
 على احد زواجتي الباب والتوضي في المئزر وخياطة الثوب
 على بده وتجفيف الوجه بالثوب وترك بيت العنكبوت
 في البيت والتهاون بالصدقة واسراع الخروج من المسج
 بعد صلوة الفجر والابشكار في الباب الى الشوق والابطار
 في الرجوع منه فخر اكسرات اخبر من الفقراء الشوق
 بعد وعاء الشربة على الولد وعلى الوالد وترك تخمير الاواني واطفاء
 السراج بالنفس كل ذلك يورث الفقر عرف ذلك
 بالافار وحض بايق ايله وباطراق ايله النى يومق وآوايشكي
 اوزرنج اوتورمق وقبولك ايكي قنادن برينه طيانق
 وحض محل نجاستك ايدست الملق وتبي اوزره كسبانك
 سوكلي ديمك واوزرنج اولان ثوب ايله كوكلك وقفنا
 وغيره كبي يوزني سيلمك واوزرنج اوزرچك يوكسني

ترك

المهذبة بفتح الميم وكسر الباء
 المستبح ترك
 المئزر جاني طرار شاي في بيت
 اخلاء
 بان لا يفتي او يفتي برك التعديل
 انخفض
 الاشارة صباغ وقتنه داخل
 اولف وبارك ملائكة
 أي الذباب اليه بكرة سرج
 وهي النافذة في الرجوع من الشوق
 فخر

الاشجار

ترك اتمك وتمازي تكاسل وتهاون اوزره قلمق وصباح
 نماز دن صكره سعت ايله مسجد دن چتمق وچار شويار كندن
 كتمك وچار شويار كنج كوتمك واتمك پاره لريني فقاوس ايلك
 صانون الملق واوزرنج ووزنه وباباسنه بدوعا ايلك وعلام
 قودقري قابري قيا موق وحقي شمع نفس ايله سويندرك
 بوذكر اون نكرت مجوعى فقر ايراش ايدرو بونكرت فقر ايراش
 اتسي اثر ايله ثابت اولدى وكذا الكتاب بقلم معقود
 وكير و بونكرت كبي فقر ايراش ايدرو بونكرت كسلك قلم ايله
 يازي يازمق والامتشاط بمشطا مكسره وقيرق طراق ايله
 طرافلمق وترك الدعاء للوالدين وآيالي وباباي ومام
 ترك ايلك والتعمق قاعدا واونور كرك صارق صارق
 بعض نسخه والشتم واقع اولمشد ريعني صارق صارق
 اوكليس تفصيل يابنه ايك جفيسي تفصيل يابنه لازمدر
 والشر وول قائما آياق اوزره سراويل يعني طوك كيمك
 والتخل عن الفقراء وحض حق تعاليك ويرديكي مالدن فقرايه
 بخل اتمك والتفتية والاسراف حضي اهل وعياله وغيره
 انفاق قدر مشر وعدن كسلك وزياده ايلك والكسل
 والشوان والتهاون في الامور كل ذلك يورث الفقر وحض
 معصا كنج كسل وضعف واوزرنج ايلك اوزره اولمق
 بونكرت كليس فقر ايراش ايدرو مصنف رحمة الله بوندره
 صكره غنا يي جلب ايدون اسبابي بيانه شروع ايلدي
 قال رسول الله صلى الله عليه وسلم استنزلوا الزرق
 بالصدقة ينجي عليه الصدقة والسلام بيد روى رزقك
 نزولني طلب ايدك فقرايه تصدق ايله حكمتي استعالي
 ورسول اعلم صدقة شكر نعمته ورزق زياده لك

الاشجار
 المئزر
 المئزر
 المئزر

الاشجار

الاشجار

الاشجار

والبكور اي القيام بكثرة تقرب سبب اولو والبكور مبارك يزيد في جميع النعم خصوصا
في الزرق اركان او يقودون قاله في مباركهم جميع نعمته
از ويا وانه سبب رخصه صا که رزق زياده لکنه وحسن الحظ
من مفاتيح الزرق وهي که کجاست يازي يازمق رزق مفتاحه
بو کلام عليكم حسن الحظ فانه من مفاتيح الزرق اثر شريفه
مقتبسه و بسط الوجه وطيب الكلام يزيد في الزرق
نکته يوزل لک وکو کجاست سوزل لک رزق آرتور کجاست
وعن الحسن بن علي رضي الله عنهما کشف الغطاء وعسل
الاناء مجلبة للغنا امام حسن بن علي رضي الله عنهما دون
بر ويدر که حولو يله سبور مک يعني پاک طومق وقاب
تجا فکري بيويوب پاک طومق غنا ي جلب ايد کجاست
واقوى الاسباب الجالية للرزق اقامة الصلوة بالتعظيم
واخشوع وتعديل الارکان وسائر واجباتها وسننها
وآدابها رزق جلب ايد کي سبيلک زياده قويلر يازي
تعظيم وتکریم وخشوع وخصوع اليه اولمقدرو وهي تعديل
ارکان ايله قيلمقد تعديل ارکان جوارح اعضا سني
تشکينه رکوعه وسجوده قومه يعني رکوع ايله
سجود بيند قائم اولمقدرو بين السجدين طومق يوب
او تور مقدر خصوصا مجتهدين تعديل ارکانک
فرستنه ذاهب اولمش وهي واردر امام ابو يوسف
رحمه الله کي وهي نماز قيلمقد رسائر واجبلرين وسننن
وآدابلرين رعايت ايله تفصيلي کتب فقهييه ميبند
وصلوة الصلوة في ذلک معروفه وهي وهي نماز مخصوصه
مشهوره در حقه حديث قدسي وحديث نبوي

ايته لک يعني في طومق
ايته کي شروع افک
البکرة بالضم ايته غني
ويقال البکرة اول الفصح
سراج

بسط کت دروي
طيب الكلام يعني حسن الاداء
بلين ورفق سراج
اي قدام الدار سراج
الغنا بالکسرة والمداوئ
او شواطراف جوانب الدار
معناته

طوبه عند ابن ريف
فرض وعندها
من الواجبات
سراج

اي فرج جب الغني سراج
شهره سراج

واردر سبور مشر وقرأة سورة الواقعة خصوصا
بالليل وقت النوم وهي اذا وقعت الواقعة سورة
او قومق سبب غنا وخصوصا که کجاست جني وقتن
وقراءة سورة الملک والمزمل والليل اذا يغشي
والم نشرح لک وهي تبارک الذي بيوت الملک
سورة کریمه سني او قومق وهي يا ايها المزمل سورة
کریمه سني وهي والليل اذا يغشي والم نشرح لک
صدرك سورة کریمه لکي او قومق سبب غنا ودر
لک او قومق نيتي خالصا لوجه الله تكانيت ايليه
مال صاحب اولمق نيت ايليه وحصور المسج قبل الاذان
وهي مسج قبل الاذان حاضرا ولمق والمداوئة على الطهارة
طهارة مداومت ايلک يعني دائما ابدستلي بولمغه
سعي ايلک واداء سنة الفجر والوتر في البيت وهي
صباح نمازک ستنتي وصلوة وترى اونه قيلمق
وان لا يتکلم بکلام الدنيا بعد الوتر وصلوة وتر دن
دنیا کلامني تکلم ايله مک بو معني نه وجه اوزره جمله
حقنه آسان اولور که صلوة وترى بيتا جني وقتن
قله ويا خود بعد النوم تراجمه قلله ولا يکثر محال
نساء الا عند الحاجة وهي عورتلر ايله جوق او تور ممق
مکر که حاجت وضرورة وقتن اولور وان لا يتکلم
بکلام لغو وهي مالا يعني سويلم مک يعني دير دنيا کنه
فايده سي اولميا سوزي سويلمک وقيل من اشتغل
بمالا يغنيه يفوته ما يغنيه وهي دینلر کي شول کشي که

غير مفيد لدره ودينه سراج

لایق و مناسب اولیا شیه اشتغال سبیل
 کند و به فائده می اولان اشتغال در محروم قالور قال
 بزرگوار اذرایست الرجل کثیر الکلام فاشتیق بحیث
 نوشته و ان عاد کث وزر اسندن اولان بزرگوار حکیم
 دید یکم چنکه بر کسسته کور کک که چوق سوبد ستن
 علم یقینی ایله حکم ایله آنک جنونه وقال علی رضی الله
 تعالی عنه اذا تم عقل المرء انقص الکلام و فی حضرت
 امام علی رضی الله تعالی عنه و کرم الله وجهه میوردیکه کشینک
 عقلی تمام اوله سوزی آزا اولور قال المصنف رحمه الله
 وقد اتفق لی فی هذا المعنی شو مصنف رحمه الله تعالی
 حضرت می دیر که بو خصوص بنم ایچون بر کلام منظم
 واقع اولدیر یعنی بو معنای نظم ایلدی اذا تم عقل المرء
 قل کلامه و ایقن بحق المرء ان کان مکثره چنکه
 کشینک عقلی تمام اوله کلامی آزا اولور و ستن
 یقینا بل مکثر یعنی چوق سوبد ایچ اولانک احمق یعنی
 بعض نسخه بو محل بو ایکی بیت واقع اولمشدر
 الشفق زین والتسکوت سلامة فاذا نطق
 فلا تمکن کشاراه نطق صاحب زیندر سکوت
 ایسلامتدر پس ایچدی تکلم اقتضا اید و ب
 سوبد کک چوق سوبد ایچ اوله مانده است علی سکوت
 مزه و لقد ندمت علی الکلام مراراه سکوت
 ایتد یکم بر کزه نادوم اولدم انما که سوبد یکم

فاشده غ

الیقین یانک فنی فک
 کسری و خدیه بر نشه بیه
 اعتقاد ایله صبح بیک
 من و انقدا

لان النطق خطا فاذا سکت
 یکون سالما من ذلک شیخ
 المکثر بالکسر چوق سوبد ایچ
 ماحری

چوق

چوق کزه نادوم و پریش اولدم و نمازید فی الرزق ان یقول
 کل یوم بعد انشقاق الفجر الی وقت الصلوة سبحان الله
 و بحمد سبحان الله العظیم استغفر الله و اتوب الیه
 مائة مرة و فی رزق زیاده ایدن اشیان هر کون دیر
 خج طلع عند غارنه و کین بود عاری یوز کزه دیر معنای
 بود که بن الله تعالی تسبیح و تقدیس ایدرم آنجلین الله که
 عظمت و کبر یا صاحبید الله تعالی به تسبیح ایدرم
 و حمد ایدرم حمد اتمکله و الله تعالی دن مغفرت طلب
 ایدرم و کن هریدن الله تعالی به رجوع ایدرم پس بود دعا
 جوارح الکلمه ندر که تسبیح و تحمید و استغفار و توبه مستحکم
 وان یقول لا اله الا الله الملك الحق المبین کل یوم
 صبا و مساء مائة مرة و یوز کزه صبا و مساء
 بو تلمیسی دیکر رزق زیاده ایدنکروندروان یقول
 بعد صلوة الفجر کل یوم الحمد و سبحان الله و لا اله
 الا الله ثلاثا و ثلاثین مرة و فی صبح نمازندن سکره
 هر کون او تونز اوچ کزه بود عاری اوقیه موناسی دور
 ایلدی و بعد صلوة المغرب ایضا ثلاثین مرة اختام
 نمازندن سکره و فی کذلک یعنی او تونز کزه دیر و استغفر الله
 تعالی سبعین مرة بعد صلوة الفجر و فی صبح نمازندن
 سکره یتمش کزه استغفار ایله استغفار کز انواعی
 وارد در اسر ملی قادر اولیا غیره استغفر الله و یکدر
 قادر اولاستغفار ایله استغفار ایله

ای طلب العلم سر

سيد الاستغفار امام بخاري رحمه الله صحيح روايت

ايشدوكي اوزره اللهم انت ربي لا اله الا انت خلقتني
ايهم الله انهم اخرجوا من بؤسهم بوقدر الله انهم
وايهم الله انهم اخرجوا من بؤسهم بوقدر الله انهم

وانا عبيدك وانا على عهدة ووعده
بن سلك قوتكم اي سلك هديك اي سلك وهدك
اوزره بن اوزره بن

ما استطعت اغوذ بك من شر ما صنعت
كوجم يندوكي قدر سكا صغورم اشده وكم شيلك شردن

ابوء لك بنعمتك علي وابوء بذنبي فاغفر لي ذنوبي
بن سلك نعمتك اي اواريد بن ايهم الله انهم اخرجوا من بؤسهم بوقدر الله انهم

فاش لا يغفر الذنوب الا انت ويكدر وغيره روايت
كن بدر لغز اخفى سن يغرس

اوزره سيد الاستغفار استغفر الله العظيم الذي
لا اله الا هو الحي القيوم وانتوب اليه ويكدر ويكدر

من قول لاهول ولا قوة الا بالله العلي العظيم وحق
لاهول ولا قوة الا بالله العلي العظيم ويكي جوق ايكدر

والصلوة على النبي عليه الصلوة والسلام وبنى عليه
الصلوة والسلام صلوات الله عليه ويقول يوم الجمعة
سبعين مرة في جمعة كونه بتمش كره ويكدر

اللهم اغثنني بجلالك عن حوائك واكفني بفضلك
عن سواك يا رب غني ايله وجهه جلالتك حاصل
اولا

من قالها في الثمار مؤمن بها
فجات من يومه قبل ان يسي
فرو من اهل الجنة ومن قالها
من القيل وهو مؤمن بها
فجات قبل ان يصبح فو
من اهل الجنة كركت روق

اولا ايله حوامدن حاصل اولان دن غيري بنكا كافي اول
فضل كركت ايله سندن غيريه محتاج اوليم ويقول
هذا الشاء كل يوم وليلة في بوشا هر كونه وهر كونه
ويه انت الله العزيز يعني يارب سن معبود بالحق سن
عزيز سن يعني قدرة وعظمت ايله غالب سن عزيز عليم
المثل معنا سندا اولمق حق ممكن درينلدي الحكيم جميع
اشيا يه حقيقتك بلجي سن انت الله الملك
مالك حقيقي وقادر مطلق سن يارب القدوس
معابدين ونقايصدن منزله ومبراسن انت الله
الحكيم عاصي وطاغی اولندر عذاب وعقوبت عجله
اليميو ب بكم بعضيد يني فضلك ايله عضو وعضيد يني
عدك ايله عذاب ايدر سن الكريم مبالغه ايله كرم
صاحب سن كه دنيا اونز خوان واحس نكي دوست
ووشمندن دريغ اتميو ب واخوتن دوستلريني كه
مؤمنلرور مالا عير رأت ولا اذن سمعت ولا خطر
علي قلب بشر رتبة سي انعامات ايله مبرلند ايلرسن
انت الله خالق الخير والشر خيري وشري يعني جميع
افعال يباديكي سن سن انت الله خالق الجنة والنار
مرجع ثقلين وماوي فريقي اولان جنت و جهنمك
خالق يارب سن سن عالم الغيب والشهادة موجود
ونا موجود يبيجي سن سن يعني اولوب اولاجني علم
نسبت ايله مساويدر عالم الشر واخفي كز لوري
بيجي سن وسردن خفيكه اولاني حق بيجي سن كه

ط
واخفي ن

اول خواطره خطور ایدند و کو نکلده مستور اولان
 عبارت در انت اندا کبیر یارب کبریا و عظمت
 صاحبین المتعالی جمله نقایصدن منزه سن
 انت الله خالق کل شیء جمیع اشیا نکت خالق سن
 والیه یعود کل شیء و هر شیء انت تعالی نکت حکمه عودت اید
 بو محکم خطا بدن غیبه عودت انت الله دتیا
 یوم الدین قیامت کونکت دتیا یعنی مجازات
 و مکافات اید یحیی سن سن اولیکه کونکت حکم بیل
 قادر اولمیه جنا بکت اذن اولمیه لم تزل ولا تزال
 قدیم و باقی سن انت الله لا اله الا انت سندن
 غیر ی تگری یو قدر انت الله الاحد الصمد احد و صمد
 سن سن یعنی جمیع خلق بر خصوص سن
 محتاج در و سن یارب جمله دن ستغنی سن
 لم یلد حق تعالی حضرت تری ولد دن و تزوجدن منزه
 بونزه رد و ارد و شول طاعتی کونکت قولنی که ملائکه کرام
 علیهم السلام بنات الله و عزیز و مسیح علیهم السلام
 حقیقت این الله چه جواب ایلد بیلر تعالی الله عن ذلك
 علوه اکبیر و لم یولد و حق نکت حضرت قی طوعدن و حق منزه
 زیرا که ذات کریمی قدیم در جلا اشیا یی اول خلق
 و ایجاد ایلد و لم یکن که کفوا احد و حق احاد و
 بر احد آگاه مکنافی و مماثل اولمق مکن و کلد ر پس
 عدم مماثلة احتیاجی و اتخا ذ صاحبیه و ولد دن منزه
 و مبرا اولمسنی مستلزم انت الله لا اله الا انت
 الرحمن الرحیم دنیا و آخرت قولدرینی مبالغه ایلد

و معنی الذی یارب القهار
 و القاصی و الخیر زای القوی
 لا یضیع عملا بل یجوزی
 بالکبر و الشرف شرح

و حسابنه

و حسابنه لطف و کرم اید یحیی پروردگار سن انت الله
 لا اله الا انت الملك القدوس السلام الملك القدوس
 معنای بیجا اولدی السلام ذاکم و صفاتک و افعالتک
 نقایصدن سالمسن و منزه و مبرا سن و حق السلام
 معطی السلام معنا سنه حق اولمق جایز در ویر المومن
 قولدرینی فرغ اکبر دن امین قلیحی سن نکت قرآن عظیم
 قل لعبادی الذین اسرفوا علی انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله
 الآية حق الا تخافوا ولا تحزنوا و ابشروا بالجنة و حق الا ان
 اولیاء الله لا خوف علیهم و لا هم یحزنون آیات بینا سن
 تبشیر اید یحیی کبی و بوندن غیر معنای حق و یلشد
 المکرمین رقیب و حافظ معنا سنه در لکن بونزه مبالغه
 وار در العزیز غالب معنا سنه و عدیم المثل معنا سنه
 اوله اجتناب عظمت جبروت صاحبیدر یا خود مجبر
 معنا سنه در ویر الممتکبر ذوی الکبر یا خود صفات
 مخلوقدن متعالی و مقدس معنا سنه اوله لا اله الا انت الله
 الخالق البارئ المصور صورة ظاهره بدو اوج اسم
 شریف مترادف المعنی اولمق کورینور اما که اهل
 تحقیق بویلیجه فرق ایلد بیکه بو مقام من حالات
 مقرز در یعنی بر شیء اوله عددن وجود کلمسی تقدیر
 اولمق ثانیاً اول تقدیر مطابقی وجود کلک ثالثاً
 هیئت مخصوصه اوزره اول شئی تصور و ترسین
 ایلک پس حق جل و علی حضرت تری خالق قدر یعنی
 مقتضای حکمتی اوزره اشیا یی تقدیر اید یحیی

89

و بارید یعنی اول تقییر ایتد یکی اشیا یی تفاوتدن بری اولدوغی
 حال ایجا دایمچیدر و فی مصور در یعنی اراده علیه می تعلق
 ایتد یکی اوزره ظاهر اول اشیا ننگ منور و اخیاتی اظهار
 ایدیکیدر دیک اوله الله تعا اعلم له الاسما الحسنی الله تعا ایچوندر
 اسماء حسنی محاسن معناسنه وال اوله فکرینه بناء حسنی ایله
 وصف اولندی فی الواقع معانی اسماء الالین اولان محاسن
 و لطائف اکثر من ان یحصی اولوب مکاسبی حقایق و دقائق
 کشف و بیضا طوق بشردن خارج ایدوکی لدی اولی الالباب
 ظاهر و نمایاندر سیج له ما فی السموات و الارض کوکرم
 و برار اولاً جمیع خلق الله تعا ایچون تسبیح ایدر یعنی حق تعا
 حضرتن کیمی لسان قال و کیمی لسان حال ایله تسبیح ایدر اولنکم
 بیورر مامن شیء الا سیج بحمد و لکن لا یفقرهون تسبیحهم
 و هو العزیز الحکیم اول الله تعا حضرتن جمیع کمالانی جامعدر
 زیرا که جمیع کماله علمه راجعدر الملک القدوس السلامدن
 بو محله کلنجه بودعاسوره حشرکت اخونجه اولاً آیه کریمه دن
 اقتباس اولمشدر مصنف رحمانه تعا علیه رزیه
 آرتور اشیا یی بیاندن فارغ اولوب از دیاد عمره
 باعث اولندری بیانیه شروع ایدوب بیورر و مایزند
 فی العوالب و ترک الادی عمرکت آرمسنه سبب اولاً
 شی احساندر فی تعظیم خلقه اذی و جفایه ترک ایلکدر
 و توقیر الشیوخ فی پیری تعظیم ایلکدر و صله الرحم
 و فی ذوی الارحامنه و قرابتنه ایلک و احساندر

تعا
و مایزند فی العمر
ای اذی المسلمین سج

هرنه یوزدن قاور اولور سه و کو تحینه و سلام وان
 بقول حین یطیج و یمنش کل یوم ثلاث مرات و فی
 هر کون صباح و اخشام و اوج کره و یکدر سبحان الله
 ملا المیزان بن الله تعا یه تسبیح و تقدیس ایدرم
 میزان طلوسی مقداری میزان حیو قیامت کونش
 حق جل و علا ننگ حکمت و مقتضاسی علمد وزن
 اولنا حق شیدر که زیاده بیوک اولدوغی کتب تفاسیر
 مذکور در و منتهی العلم و فی حق تعالی حضرتن تسبیح ایدرم
 الی مالا نهایتله و یکدر زکیر اعلم الله غیر متناهییدر و مبلغ
 الرضا و فی حق تعالی تسبیح ایدرم شول و کلکو که رضای
 شریفنه ابریشک مبلغ مقداری معناسنه وزنه العرش
 فی عرشک و زنی مقدار بنجه تسبیح ایدرم بالفاظ ملک
 مراد کثرة و زندر یعنی حق تعالی یه حسابنر اوزنها یتنر
 تسبیح ایدرم و یکدر واحده ملا المیزان و منتهی العلم
 و مبلغ الرضا و زنه العرش و فی جمله حمدیر یعنی حسابنر
 و نهایتنر حمد الله تعا ایچوندر و لا اله الا الله ملا المیزان
 و منتهی العلم و مبلغ الرضا و زنه العرش و فی کلمه توحیدی
 نهایتنر و حسابنر تکبیر ایدرم و یکدر و الله اکبر
 ملا المیزان و منتهی العلم و مبلغ الرضا و زنه العرش
 و فی حسابنر تکبیر ایدرم و یکدر و ان یخزع عن
 قطع الاشجار الرطبة و فی عمر اوزنلغی دبلین کمسنه

التمنه دعا و ثنا جمعی تحتات کلمه تسبیح
 از راه در بر کتبی
 علی سبیل التبرع
 ایلد و فی ملک معنیه
 کلمه و منه التحیات
 ای الملک شد
 و احقر
 ای حین بدخل فی الصباح
 ای حین بدخل فی المساء

یکتر زنج

احتراز ايلمكدر تازه آغا جلدی كسمكدرن زیر اگر آغا
 قور بيموب قائم اولد قچه حق نجا حضرتی تسبیح ایدر
 ایش تخم ماس شئ الایسج بجم نقض کریمی بوک
 والدر الاعد التضررة مکره ضرورت وقتند اوله
 اول زمانه قطع جاز اولور واسباغ الوضوء فی
 آبدستی تمامه ایلکدر یعنی سننی وادابی رعایت
 ایلکدر والصلوة بالتعظیم فی تعظیم و تکریم ایله
 یعنی خشوع ایله نمازی قلمقدر والقرآن بین الحج
 والعمرة فی حج ایله عمره بینتی جمع ایلکدر کیفیت
 کتب فخریه کتباب حج مذکور در وحفظ الفقه
 وفی تحت بدنی حفظ ایلکدر یعنی هر کشتی کند و
 طبیعتنی اعلا بلور صوغو قدن واستیدن وهی
 کندویه مضرة اولان ماکولات ومشروبات وغیریدن
 احتراز واجتناب ایلکدر ولایت من ان يتعلم
 شیئا من علم الطب فی طالب علمه لازمدر که
 علم طبیدن فی بر مقدار او کر نمک و تبرک بالآثار
 الوارده فیه وهی علم طب و وارد اول آثار
 او کر نمک و بلکم ایله تبرک و تبتن قصد ایلیه
 الذی جمعه الشيخ الامام ابو العباس المستغفری
 فی کتابه المستفی بطب النبي صلی الله تعالی علیه وسلم
 آنجلین آثار که ابو العباس المستغفری رحمه الله
 تعالی علیه آنی جمع ایلدی طب نبی ایله تسمیه ایلدی
 کتابند

المقتضیه مثل البطیخ
 و نحوه شرح

بسمه القافیه مصدر
 یعنی المقارنه شرح

ای من علم الطب المبین
 فیه احوال بدن الانسان
 من حیث الفقه والشفق
 شرح

کتابند یجب من یطلبه اول کتابی استین
 بولور اگر چه بو کتابی کور مدک بوذن صکره
 فحول علما جمع وتصنیف ایلدی کلامی مفید ورعنا
 کتابدی سیوطینک و کمال پاشا زاده نک
 رحمها الله نکاشف مطالعه ایلدی مشرف اولوق
 الحمد لله علی التمام وارسوله افضل الصلوة
 والسلام وقد تمت الترجمة بعون الله تعالی
 وكرمه وصلى الله تعالی علی سیدنا محمد وآله
 وحبه وسلم

ان تلت بارج الصبا يوما الى ارض احرم
 تبلغ سلامی روضه فیها الثبی المحترم
 قد تم فی لیلة السابع
 من ذی الحجه الشریفه
 ۱۱۸۰

۷۰
 طالب
 وینک بالان
 والاخبار المذموره فی
 ۹۱
 اعلم ان اسم مصنف
 تعلیم المتعلم برهان الدین
 والاسلام وهو تلمیذ
 صاحب الهدایه
 رحمه الله تعالی علیه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنه وصية الامام الاعظم رحمه الله عليك لتلميذك يوسف بن خالد التميمي البصري
امام اعظم حضرت تلمذت بك شاكر ذي سعة وبصرة لي خالد اوغلي يوسف بجون لعل
اعظم حضرت تلمذت بك وبتت في در سويليك سوز لر و قتي حاجين استاذنه
الي وطنه البصرة يوسفك و طني بصره شهرت جفوب كنك اذن
طلب اليك و قنته اول وصية ايله وصية ايلدي فقال لا امام ديدك
سكا اذن و برمرز حتى قدقم اليك بالوصية فيما تحتاج اليك سن
كما محتاج اولدك سيد سكا وصتي تقديم ايده دكين اذن و برمرز
في معاشره الناس ناس عيش و عشرة حقند و مراتب اهل العلم دحي
اهل علمك مراتبي حقند و تأديب الناس دحي ناس ناديب حقند
وسيك الرعية دحي رعيه بي ضبط و ربط حقند و كوزنك
حقند و رياضة الخاصة و العامة دحي خاصة و عامة رياضة و برمرز
حقند و تفقد امر العامة و عامه ناسك امرني كوزنك حقند
سكا وصية تقديم ايده دكين اذن و برمرز حتى اذا خرجت بعلمك
حتى فجن علم حالك ايله جفوب كيشك كان معك آله تصلح لك
اول علم سكا برة شور سنكله بلة برآله اولور و ترمينك و لانشيك
و اول آله سكا زينت و برمرز شان و برمرز و عيب و برمرز و اعلم
دحي سن بلكلكه انك متى اسئات عشرة الناس تحقيق سن حركه و قنت
نك سلك عشرتي كوني ايد سن صارو لك اعداء ناس سكا دوشمن اولور

وَلَوْ كُنَّا نَمُوتُ وَأَبَاءُ الْكَرْبَةِ نَأْسُ سَكَاتِهِ لَرَوَّابًا لَرَدَخِي أَوَّلُورْدِ
وَمَتَى أَحَسَّتْ عَشْرَةُ النَّاسِ مِنْ أَقْوَامٍ لَيْسَ لَكَ أَقْرَبَاءُ وَدَخِي هَرَنْدِ وَفَتَكِ
سَكَاتِ أَقْرَبَاءِ أَوَّلِينَ قَوْمِ لَرْدَن نَاسِكَ عَشْرَتِي كَوَزَلِ أَيْلَسَاكَ
صَارَ لَكَ أَقْرَبَاءُ أَوَّلِ نَاسِ سَكَاتِ خِصْلَتِ أَوَّلُورْدِ نَتَقَالَ لِي
أَصْبِرْ يَوْمًا أَنْ نَصْلَحَ بِكَ بَرَكُونَ صَبْرًا يَلَهُ دِيْدِي حَتَّى أَفْرَغَ
لَكَ نَفْسِي تَا كِه سَنِيَجُونِ كَنْدِي عِبْرَتِي فَارِغِ قَلَمِ وَأَجْمَعِ
لَكَ هَتِي دَخِي سَنِيَجُونِ هَتِي وَقَصْدِي جَمْعِ اِيْدَمِ وَأَعْرِفَكَ مِنْ لَامَرِ
مَا تَحْمِلُنِي عَلَيْهِ وَدَخِي سَنِ بَنِي أَنْكَ أَوْزَرِيْنَه حَمْدِ وَمَدِيحِ اِيْلَهِي
وَتَحْمِلَ نَفْسِكَ عَلَيْهِ دَخِي نَفْسِي أَنْكَ أَوْزَرِيْنَه قَرَارِ اِيْدِي فَكِه سَنِ
وَلَا تَوْفِيقَ لِي إِلَّا بِاللهِ خَيْرَ مَوْفِقٍ أَوَّلِي بَنِي اِيَجُونِ حَاصِلِ دَكَلَرِ اِلَّا بَارِي
تَعَالَى نِيكَ عَوْنِ وَعِنَا يَلَهُ حَاصِلِ فَلَا مَفْعَ اِلْمِعَادِ وَقَتَاكُمْ وَعَدَاوَلَنَانِ
كُونِ وَزَمَانِ كَجَدِيْسَه قَالَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللهِ وَبِوَرَاللهِ
كَلِمَتِكَ سُوْرَتِي دِيْدِي اَنَا اكْشَفَ لَكَ عَمَّا عَزَمْتُ عَلَيْهِ سَنِ أَنْكَ أَوْزَرِيْنَه
عَزَمَ وَقَصْدِ اِيْلَهِيكَ اَمْرِي اِحْوَالِيْنَه سَنِيَجُونِ بِنِ كَشْفِ وَبَيَانِ اِيْدَمِ
كَأَنِّي بِكَ وَقَدْ دَخَلْتُ الْبَصْرَةَ كَأَنِّي بِنِ سَنِي ظُنُّ اِيْدَمِ كِه كَوِيَا بَصْرِيْه
دَاخِلِ وَأَقْبَلْتُ عَلَى الْمُنَاقَضَةِ مَعَ خَالِيفِكَ دَخِي خَالِيفِيْنِ اِيْلَهِي مُنَاقَضَه وَمَا
أَوْزَرِيْنَه اِقْبَالِ وَتَوَجُّهِ اِيْلَهِيكَ يَعْنِي اِيْلَهِيكَ وَرَفَعَتْ نَفْسِكَ عَلَيْهِ جَمْعِ
وَكَنْدُونِ أَنْكَ أَوْزَرِيْنَه رَفَعِ اِيْدُوبِ قَلْدُ رَسَكِ وَقَطَاوَلْتُ بِعَلَاكَ
لَدِيْمِ دَخِي عَلَيْكَ سَبِيْلَه أَنْكَ فِتْنَه اَوْزَانُوبِ بِيُوْكَلْنَسَكِ

وَأَنْقَبَضَتْ عَنْ مَآشَرَتِهِمْ وَمَخَالِطَتِهِمْ وَأَنْلَرَا يَلَهُ عِبَشَ وَعَشْرَةَ وَاحْتِلَاظَدَه
أَلْ جُكُوبِ أَنْلَرَه كَوَلْمَزَجَه كَوَسْتَرَا سَكِ وَجَرَحَمِ وَأَنْلَرِيْهِي وَتَرَكِ اِيْلَهِيكَ
فَجَرَحَمِ بِسِ اِنْلَرْدَخِي سَنِي وَتَرَكِ اِيْلَهِيكَ لَرُوشْمَتِهِمْ دَخِي سَنِ اِنْلَرْدَخِي
اِيْلَهِيكَ فَتَقَوُّكَ بِسِ اِنْلَرْدَخِي سَكَاتِ اِيْلَهِيكَ لَرُوشْمَتِهِمْ فَتَقَوُّكَ
دَخِي سَنِ اِنْلَرِيْ تَضَلُّلِ اِيْلَهِيكَ اِنْلَرْدَخِي سَنِي تَضَلُّلِ اِيْلَهِيكَ لَرُوشْمَتِهِمْ
فَبَدَعُوْكَ دَخِي سَنِ اِنْلَرِيْ تَبْدِيْعِ اِيْدُوبِ بِدَعْتَه نَبِيْتِ اِيْلَهِيكَ
بِسِ اِنْلَرْدَخِي سَنِي تَبْدِيْعِ اِيْدُوبِ بِدَعْتَه نَبِيْتِ اِيْلَهِيكَ لَرُوشْمَتِهِمْ
ذَلِكَ الشَّيْنُ بِنَاوَلِكَ دَخِي بُوْشِيْنِ وَغِيْبِ وَغَارِ بَرَه وَسَكَاتِ مَنْصِلِ
أَوَّلُوبِ اَوَّلِيْنَه وَأَحْبَبْتُ اِلَى الْهَرَبِ وَالْاِنْتِقَالِ عَنْهُمْ دَخِي اِنْلَرْدَخِي
اِيْرَلُوبِ قَاجَمَه مَحْتَاَجِ اَوَّلِيْكَ يَعْنِي بُوْذَكِرَا وَلَنَانِ اِحْوَالِ سَنِيكَ
مَعَامَلَه كِه لَازِمِ كَلُوْرُ وَلَيْسَ هَذَا بِرَأْيِ بُوْايشِدَايْشَه رَأْيِ وَعِفْلِ
وَفِكْرِ وَاَيُوْمِ مَلِكِ حَظَه دَكَلَرِ فَانَه لَيْسَ بِعَاقِلِ زِيْرَا حَقِيْقِ شَانِ
عَاقِلِ دَكَلَرِ مَسْلَمِ يَدَا رَشُوْلِ كَسَه كِه مَدَارَاةِ اَتْمِيَه مَزِيْرَلَه زِيْرَا
بِكْ شُوْلِ كَسَه يَه كِه أَنْكَ مَدَارَاةِ اَتْمِكَ كِرْدَرِ حَتَّى جَمَلِ اللهُ
خَرَجَا اللهُ تَعَالَى اِنِيْجُونِ خَرَجَ وَتَخَلَّصَ قَلْبَه دَكِيْنِ قَالَ السَّمْعِيُّ رَحِمَهُ
يُوْسُفُ سَمِعْتِي دِيْدِي كِه وَلَقَدْ كُنْتُ عَلَى مَا قَالُوا وَاللهِ اسْتَأْذَنُ دِيْدِي
أَوْزَرَا اَوَّلَمِ ثُمَّ قَالَ أَبُو حَنِيفَةَ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ أَنْكَ نَصْرَه
اِمَامِ اعْظَمِ أَبُو حَنِيفَةَ حَضْرَتِي دِيْدِي كِه اِذَا دَخَلْتُ الْبَصْرَةَ
فَجَسَّ سَنِ بَصْرِيْه دَاخِلِ اَوَّلِيْكَ وَاسْتَقْبَلَكَ النَّاسُ دَخِي نَاسِ

دخی ناسخ استقبال ایدوب قارشولسه لر و زاروک و عرفوا
حقک دخی منی زیارت ایدوب حقی و قدری بلسه لر فانزل
کل رجل منهم منزله دخی انلردن هر برکسه کندی مرتبه سنه
اندر مقدار رنجه رعایه و اکرام و اکرم اهل الشرف اهل شرفه
و حیب و نسیب اولنلره اکرام و ایلک ایلله و عظیم اهل العلم
و اهل علمه تعظیم ایلله و وقیر السیوخ و پیرلره و اختیارلره تعظیم
و توقیر ایلله و لا طیف الاحداث تازه لره ملاطفه و لطفا ایلله
معامله ایلله و تقرب من العامة برطریق ایلله عامه ناسه یقین اول
و دارالتجار و بازار کالره مداراة ایلله و اصحاب الاخبار و ابولر ایلله
محبه ایلله مصاحب اول و لا تخافون بالسلطان و پادشاهه تهاو
حورمله و لا تحقرن احدا بقصدک سنی قصد و زیارت ایلله
برکسی البتله تحقر ایلله و لا تقصرن فی مروتک ایام انلره مروءه
و احسان اتمک البتله تقیرک ایلله و لا تخرجن سیرک الی احد
دخی البتله سیرک برکسه جقرب دیمه و لا تقفن بمحبه احد
حتی تمکنه دخی امتحان و تجربه اتمک کجه برکسک صحنه اعتماد
ایلله و لا تخادم حسیسا و لا وضعا دخی دشتک حسیس و دخی
و اصلک لیکن کسه خدمت کار طوتونمه و لا تقولن من الکلام
ما ینکر علیک فی ظاهر و دخی ظاهرک سنک اوزرین افکار اولنا

سلامی البتله سوبله و ایاک و الانبساط الی السفهاء و سفیهلره
یوز و یروب انلره یا یلوب ایلله دن حذر ایلله و لا تجبن دعوه
و البتله دعوتله اجابه برار مستغنیه اول و لا تقبلن حدیه
و کسه دن البتله حدیه قبول ایلله سکا محصور سنک مقامک
انی اقتضاء ایدر و علیک بالمدارات دوشمنلره مداراته ملازمت
ایلله و الصبر و الاحتمال بلا لکه و مضطرره و ناسک هر وجهله اذ او جفا
صبر ایلله و تحمل ملازمت ایلله و حسن الخلق دخی کوزل حویه ملازمت ایلله
و سعه الصدق دخی کوکس و کوکل کنشلیکینه ملازمت ایلله و استیجاب
نیاب کیسوتک و کیده بجهل لباسلری یکی ایلله و اکثر استعمال الطب
کوزل و خوش قوخلی سنه نک استعمالی جوق ایلله و قرب مجلسک
و مجلسی یقین ایدوب صبحه صبحه صبحه و مجلس ایلله و لیکن ذلک
و اوقات معلومه و اول مجلس معلوم و قتلرده اولسون و لیکن لیسک
حلوه دخی کنند ایچون برتنها برقل که نرمر بها حواجک اول حلوه
سبیلله حواجک مرماة و اصلاح ایدیه سین و تقدم فی تقویهم و نادیرهم
بنفسک و ناسک تقویم و نادیرینک بمع انلری طغری قلوب ادب
او کرمک کنلری تقدم ایدوب ایلر و کل و طود فانه یقیلما بک
زیر اول سنک مأب و عاقبتک زیاده باقی قلمبد و احببک
وسخه زیاده هیللو قلمبد و حافظ علی صلواتک و پیشرفت نماز لری

اور برینہ محافظہ و مداومتہ آیلہ وابدل طعامک دخی
بمکنے بدل و صرف آیلہ فایہ زیر تحقیقا شان ماساد بخیل قط
جميع زمانده هیچ بر بخیل سبید و اولوا اولری ولیکن لک بطانہ
یعرفک اخبار الناس و دخی سنک ایچون کزلو یار اولسون
ناسک کزلو خبر لری سکا معرفت ایدوب بیلدین سن فتنه عرفت
بفساد پس هر نه زمان که فساد لردن بفساد ایلہ معروف
اولا سن فازد دخی الصلح پس سن صلاحک ازی یاد آیلہ
و متی عرفت بصلح و هر نه زمان که صلح ایلہ معروف
اوله سن فازد دخی رغبه و عنایه فذلک پس سن صلاحک
رغبه و عنایه ازی یاد آیلہ و اعدی زیاره من بزورک
و من لا بزورک و سنی زیارت ایدنی و اتمیه ن زیانه قصد
آیلہ و احسن الی من احسن الیک و اساء الیک و سکا ایلک
و کوتلک ایدنه ایلک آیلہ و خذ العفو و صوجلردن عفو ایلہ
معامله آیلہ و امرنا العرف معروف و مستحسن ایلہ غیریه کمر ایلہ
و تغافل عما یغنیک سکا فایده ای اولیسنده تغافل ایدوب
بلمن لنی ویر و اترک کل ما یؤذیک و سکا اذی و جفا ایدک
کلمنه ترک آیلہ و بادری اقامه الحقوق و حقوق برینہ
کسورنده مسارعه و من مرض من احوالک فعدہ بنفسک

و مؤمن قوند اشلرند حسته اوللری کندن عیاده سینه وار
و تعاھد برسلاک دخی الجلن ایلہ الی محافظ ایدوب ثوقله
و من غاب منھم فنفقند احوالہ و ائلردن غائب اولوب
کورنیمه لی ثوقلیوب اراشدن و من قعد منھم عنک فلانفقند
انت عنه و سندن قعود ایدوب سکا کلین قوندان سن پس سن
اندک قعود ایدوب سکا و زمرقده صوفارغ اولیکه و صل من جفاک
و سکا جفا ایدنه سن صله و احسان ایلہ و اگر من انا یک و سکا کلنه
اگر امر ایلہ و اعف عنی اساء الیک و سکا کوتلک ایدنه عفو ایلہ
و من تکلم منھم بالفتح فیک و برکیمه سنک حقیقند جرکین
سور سوبلنه فتکلم فیه باللسن الجمیل پس سن آتک حقیقند کوزل
و ابوسوبله و من مات له سیئت و برکیمه نیک مبتی یعنی حسته
اولسه قضیت له حقه آنکیچون هر نه ایسه حقن قضا ایدسک
و من کانت له فرجه عشتنه بها و برکیمه ایچون بفرح و سرور
ایسه اتونا ایلہ الی تحنینه ایدسن و من کانت له مصیبه عزتیه
منھا و برکیمه نیک مصیبتی اولسه اول مصیبتک الی تعزیه و سلیه
و ایدسن و من استنهضک بامر من امور غصت له و منول
کیمه که کندهی امورند بر امره سندن نهوض و قیام طلب ایدوب
شر مطیع کور و اویرد سندن آنکیچون قائم اولور سن و من احابه
هم فتوجع له یه و برکیمه هم و غم صابه ایلسه پس آنکیچون

اجعلني وبرواه وآه ديوا اكا اهتم كوسترو ون استغاثك
فاغثه وسندن غوث وممدد طلب ايدنه اغانه وامداد
ايله ومن استنصره فانصره سنده يردم استينه يردم ايله
واظهر التودد الى الناس ما استطعت استطاعت وقدريك
قد ربحه ناسه محبة وسؤلك اظهر ايله واقبل السلام
سلامي هر كسه افشاء ايله ولو على قوم لثام اگر چه يرمز ولبا
قوم اوزرينه دخی اولود سنده ومني جمعاك وغيره مجلس
وهر بار كه سني وعلما ده سندن غير سني مجلس بريره جمع ايله
اوصتك واياهم مسجد يا خود سني وانلري بر مسجد بريره
ضم ايدوب كنور سده وجرت المسائل ومجلس مذكوره مسئله
جريان ايدوب ميدانه كنه وخاضوا فيها بخلاف ما عندك
وانلرسنك قيتنه اولان حكيم خلا فنه اولدغي خالده
اول مسئله لره طالب وذاهب اولسه لره تبت لهم منك
خلا فاسندن انلره مخالفه اظهر ايله فان سئلت عنها
پس اكر اول مسئلردن رسول اولنور اشك اجبت بما يعرفه
فله القوم قوم آني بلد كلري وجهله جواب وبررسين ثم
تقول وفيها قول آخر اندنصكره اول مسئله ده بر قول دخی واردر
درسين وهو كذا اول قول شوبله در وجهته كذا او جني ودليل

فقلت
ثم قل

وَدَ لِي شُوبِلَه دُر دَرَسِين وَاذَا سَمِعُوا مِنْكَ وَفَجَّ أَنْ لَرَسَنَدَه
بو تقريري ايستنه لر وعرفو قدرك ومقدارك فقها واستدلالا
انلرسنك قدرني ومقدارني بلور لر وان قالوا وكرستو ايدوب
ديور سده كه هذا قول من بوكيمك فوليدر فقل قول بعض الفقها
يسنده كه بعض فقهايك فوليدر وَاذَا اسْتَقَرُوا عَلَى ذَلِكَ وَالْفَوْ
وَجَّ أَنْكَ اَوْزَرِيْنَه قَرَار وِيْرُوْب اَكَا مَالُوف اُولَسَه لر
وعرفو مقدارك وسنك مقدارني بلسه لر وعظروا مجلسك
وسنك مجلسنه تعظيم ايلسه لر فاعط كل من يختلف اليك
نوعا من العلم بمرسكا مختلف كلوب كدنه هر كس بر دلو
علم ويركل بنظرون فيه اكا نظر وفكر ومطالع ايلسناره
وباخذ كل واحد منهم بحفظ شيء منه وانلردن هر برسني اول علمه
برسنه نك حفظه اخذ وشروع ايلسون لر وخذ بحلي العلم
وانلري علمك ظاهر واشكان سبيله اخذ ايله دون دقيقه
علمك دقيقه وانجه سبيله اخذ ايله وما رزحهم احيا نا
وشرعي جه وجه اوزر انلرايله كا جهه مزاح ولطيفه ايله
وحادثهم وانلرايله مصاحبت ايدوب سويلش فانها تجلب لهم
زبرا اول معامله سودت ومحبه جلب ايدر كنور

وَسْتَدِيمُ بِهِ مَوَاطِنَ الْعِلْمِ وَأَنْتَ سَبِيلَهُ حَامِلُكَ مَدَاوِينَهُ
دَوَائِيهِ طَلَبُ أَيْدِيهِمْ وَأَطْعَمُهُمْ أَتِيَانًا وَكَاجِبُهُ أَنْتَ لِي
إِطْعَامُ طَوْنِيهِ وَأَقْضُ حَوَائِجَهُمْ وَحَاجَتُهُ بِنُورِ دِينِهِ
وَاعْرِفْ مِقْدَارَهُمْ وَأَنْتَ لِي مِقْدَارُ بِلٍ وَتَغَافُلُ عَنْ زَلَالَتِهِمْ
وَزَلَّةِ لَرْدِهِمْ وَسُورَجُهُ لَرْدُهُ تَغَافُلُ أَيْدِيَهُمْ طَوْنِيهِ وَجَدُهُ
كُلُّ وَارْفَقَ بِهِمْ وَأَنْتَ لِي رَفَقٌ وَمَلَأْتِ أَيْلَهُ طُوتَ وَسَائِحُهُمْ
وَأَنْتَ مَسَاحُهُ أَيْلَهُ وَلَا تَبْدِ لِأَحَدٍ مِنْهُمْ ضِيْقَ صَدْرٍ وَخَجَرَةَ
وَأَنْتَ دَنُ بَرِيْنِهِ كَوَكُلِّ طَارِئٍ يَأْخُذُ كَوَكُلِّ صَقْلَةٍ سَنَ
أُظْهَرَ أَيْلَهُ وَأَشْكَارَهُ أَيْلَهُ وَكُوْ كَوَاحِدٍ مِنْهُمْ وَاللَّوْدَهُ
بِرِيْ كِبِيٍّ أَوْ لِي بَعْنِي تَوَاضَعُ أَيْلَهُ وَحَامِلُ النَّاسِ مَعَا مِلَّتَكَ لِنَفْسِكَ
وَكُنْدِي نَفْسِكَ أَيْحُونَ أَيْلَهُ كِبِيٍّ مَعَامَلَهُ كِبِيٍّ نَاسَهُ مَعَامَلَهُ أَيْلَهُ
وَأَرْضُ مِنْهُمْ مَا تَرْضَى لِنَفْسِكَ وَكُنْدِي نَفْسِكَ رَافِعُهُ وَحُوشُودُ
أَوْلَدُ وَغُنْ شَسْنَهُ يَهْ نَاسِدُنْ دَخِي رَافِعُهُ وَحُوشُودُ أَوْلَدُ كَلْتَنِ
عَلَى نَفْسِكَ بِالصِّيَانَةِ لَهَا وَنَفْسُكَ شَعْوَانْدَن صِيَانَةٍ وَحِفْظِ
سَبِيلِهِ نَفْسِكَ أَوْزَرِيْنَهُ عَوْنٌ وَيَرْدُ طَلَبُ أَيْلَهُ وَلِلرَّاقِبَةِ
لَا تَخَوِّا لَهَا دَخِي نَفْسِكَ أَحْوَالِي كُوْزَتَمَك سَبِيلَهُ وَلَا تَنْجَرِيْلَهُ
تَنْجَرُ عَلَيْكَ وَسَنَكْ أَوْزَرِيْنَهُ كَوَكُلِّ طَارِئٍ يَأْخُذُ أَيْلَهُ
كِبِيْنَهُ أَظْهَرَ أَيْلَهُ وَيَرْمُزُ لِي فَوْبَرْمَنِي تَرْكُ أَيْلَهُ وَأَسْمَعُ
وَدَعِ النَّفْسَ بِهِ

لَمْ لَا يَسْمَعُ مِنْكَ وَسَنْدُنْ سُوْزُ قَبُولِ ائْتِيَابِ وَسَنِي دُكْلِيْنِ
سَنَ دُكْلَهُ وَسُوْزُ قَبُولِ أَيْلَهُ وَلَا تَكْلِفُ النَّاسَ مَا لَا يَكْلِفُونَكَ
وَنَاسَ سَكَ تَكْلِفُ ائْتِيَابِ لِي شَسْنَهُ سَنَ دَخِي أَنْتَ تَكْلِفُ
أَيْلَهُ وَأَرْضُ لِي مَا تَرْضَى لِنَفْسِكَ وَأَنْتَ لِي رَافِعُهُ رَافِعُهُ
وَحُوشُودُ أَوْلَدُ قَلَرِي شَسْنَهُ سَنَ ائْتِيَابِ أَوْلَدُ شَسْنَهُ رَافِعُهُ
وَحُوشُودُ أَوْلَدُ وَفَدَمُ حُسْنِ النِّيَّةِ وَجَلَهُ عَمَلُكَ أَوْزَرِيْنَهُ
كُوْزَلِيْنَهُ نَقْدِيمُ أَيْلَهُ وَأَسْمَعُ لِي الصَّدَقِ وَهَرُ خُشُودُ طَوْنِيهِ
أَسْمَعُ أَيْلَهُ وَأَطْرَحُ الْكِبَرِ جَانِبًا وَكِبَرِي بَرِيْعِدُ جَانِبَهُ
طَرَحُ أَيْلَهُ أَتَّ وَإِيَاكَ وَالْقَدَرُ وَفَائِي تَرْكُ أَيْدِيَهُ كِبِيْنَهُ غَدِ
أَيْلَكَ حَذَرُ أَيْلَهُ وَإِيَاكَ غَدَرُ وَإِيَاكَ الْكِرْبَةُ أَنْتَ سَكَ غَدَرُ
أَيْلَكَ لَرْسَهُ دَهْ وَأَدِ الْأَمَانَةَ وَأَمَانَتُهُ أَهْلُهُ أَدَاهُ أَيْلَهُ وَإِيَاكَ
اَلْكَرْبَةُ أَنْتَ سَكَ خِيَانَتُ أَيْدِي لَرْسَهُ دَهْ وَتَمَكْ بِالْوَفَاءِ وَهَرُ
وَقَا ائْتَمَكْ بِأَيْشٍ وَأَعْنَمُ بِالْتَقْوَى وَتَقْوَايَهُ ائْتَمَامُ وَاعْتِمَادُ أَيْلَهُ
أَنِّي بَرَكْ طُوتَ وَعَاشِرُ أَهْلِ الْأَدْيَانِ بِحَسْنِ مَعَاشِرَتِهِمْ لَكَ وَأَهْلُ
أَدْيَانٍ وَمِلَلُ سَنَكْ مَعَاشِرَةُ وَكُوْزُ شُوبِ عَشْرِ تَلَرِي حَسْبُجَهُ سَنَ دَخِي
أَنْتَ لِي أَوْلَدُ بِلْجَهْ عَشْرَةَ وَمَعَامَلَهُ أَيْلَهُ ائْتِيَابِ بِهِمْ بُوْ وَصِيَّتِي طَوْنِي
سَكَ ائْتِيَابِ لِي وَهَرُ دُرْ فَايَكَ ائْتَمَكْ بُوْصِيَّتِي هَذِهِ زِيْرَا
صَفِيْقُ سَنَ اَلْكَرْبَةُ شُوْ وَصِيَّتِي أَيْلَهُ تَمَكْ ائْتِيَابِ عَمَلُ ائْتِيَابِ سَكَ

رَجَوْتُ أَنْ يَحْلُمَ أَوْ مَا زَمَكِهِ جَمِيعَ أَفْئِدَتِنِ سَالِمًا وَلَهُ سِنٌ وَتَعِيشَةٌ
سَالِمًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى عَمَلِكِ أَوْلَدِي
 سَالِمًا أَوْلَدُكَ حَالَهُ مَعِيشَةُ أَيْدِي بَكِيحَةٍ سِينِ
 عَجَالَةٍ بَوَّوَصِيَّتِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بَوَّوَصِيَّتِي
 أَيْدِي السَّيِّدِ الشَّيْخِ مُصْطَفَى أَفْئِدَتِي السَّاكِنِ
 فِي مَدْرَسَةِ السُّلْطَانِ الْغَازِي مُحَمَّدِ بْنِ
 رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ حَقَّقَتْهُ سَعَادَةُ
 دَارِ بَيْنِ وَدَوْلَةٍ نَشْأَتَيْنِ إِجْمَعُ
 دَعَايَهُ إِخْوَانًا بِأَصْفَادِنِ
 رَفَعَ أَيْدِي رَجَائِدِنِ
 أَمِيدَ دُرُكِهِ كَرَمِ
 لَرَى إِلَهَ بَوَّوَصِيَّتِي
 مَحْمُودٌ وَمُسْتَوْفٍ رَحْمَةً
 بِبُورِهِ لَرَى

قد وقع الفراغ عزيذاً ضعف الطلبة المحتاج إلى إعطاء الوثائق
 على بن عثمان الساكن في مدرسة حاصبة سلطاناً غفر الله لهم
 واليهما واليه بعني والديه في شهر ذي القعدة
 سنة ١٢٤٦

المحقق عصم الدين إبراهيم بن محمد الأسفرائي المتوفى في شهر ربيع الثاني
 سنة ثلاث وأربعين وثمانمائة

خداوند اولاد و روانه
 بیداری نور لباسم سندی و انده خلی
 لم بیدار نشا بم صورتا بیگانه بم

صفات اولدی صفات بم بوعوالده کجوب
 عالم بر دانه بم ملک اجه
 شریک منکلم عالم صنع دست قدر تله نیاکا کاش نام

خانه قلیم می طایر لبریز ابدر
 جامه بیدار جان و بیان عاشقانه
 بی حرف علم لدنی علمه در سخانه بم

ای سلا می اصلیم اولد وانی احد اید ایکن
 اشنای حضرت سولا و کلر بانه م

Book No.	179
Author	Hassan Husayn
Editor	Suleyman